

అమృతమృతం

3/1/25

వ ర ది న ము వ క టి ం వ ర బ డు ను

Post Box No. 212.

Telephone No. 2544.

Vol. 15
సంపుటము ౧౫

చెన్న పట్టణము 1927-వ నంబర్ జూన్ నెల 16-వ తేది గురువారము
శ్రీ ప్రభవనామనంపత్తర శ్రేష్ఠమాన బహుళ ప్రథమ.

No. 65
సంచిక ౬౫

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్పగొప్పవారిచే వేలవేలు
యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది
తలనొప్పులమామూలు, వాయు పొట్ట
బాపును, పార్శ్వపునొప్పుల బారదోలును,
పొట్టబోగొట్టును, బెణుకుల భేదించును,
వాచల రూపుమాపును, దగ్గును తగ్గించును,
దురదను తొలగించును.
ఈ మందును రుద్దగానే చెమట పట్టుట
వలన శరీరమందలి దుష్పదార్థములను తొ
లగించును. నొప్పులు తగ్గించును. విదేశము
లలో గూడ వాడుచున్నారు.

అమృతాంజనము అన్ని విధములగు
నొప్పులకు సంతోషపరిచింది.
పంచభావ చీటీ చూచి కొనిన
మోనము గలుగదు.
చక్కని డబ్బితో నహా సీసా 1-కి 0-10-0
డబ్బా 1-కి రు 6-4-0 లు.
ప్రతియింట ముఖ్యముగా నుండవలసినది.
అమృతాంజనం డిపో
6, 7 తంబు శెట్టిపేటి, మద్రాసు
249, ఫ్రేరిరోడ్డు, ఫోర్టు, బొంబాయి.

వీటియొక్క సుగుణములను గుఱించి యిదివర కే అందరికిని
బాగుగా ఎల్లచోట్లయందును తెలిసియున్నది
అట్లు తెలియనివారు ఆలసింపక తక్షణమే

మా లోకమయహర కస్తూరిమాత్రలను

Regd TradeMark తెప్పించి, ఒకదఫా వాడిన మీరు మిక్కిలి శృద్ధిచెందెదరని మా నిశ్చితాభిప్రాయము. ప్రతిదినము అడుగకయే
మాకు వచ్చుచున్న ప్రశంసాపత్రములే ఇందుకు ప్రబల నిదర్శనము.

ఇవి మేలైన కస్తూరి, కుంకుమపువ్వు, ఆపూర్వమైన ఓషధులు మొదలగునవి చేర్చి, కాస్తూరిక్రమగా తయారు
చేయబడినది. తాంబూలముతో గాని, విడిగాగాని ఉపయోగించవచ్చును. పలువిధజ్వరములు, దగ్గులు, శీతలము, అజీ
ర్ణము, స్తేగు, కడుపుబ్బరము, కడుపునొప్పి కిల్లల పడికము, ప్రక్కల ఈడ్పు, అగ్నిమాంద్యము, మలబద్ధము
బలహీనత మొదలగువాటికి వజ్రాయుధమువలె పనిచేయును. స్త్రీలు, పసికల్లులు ముసలివారు మొదలగువారికి
అమృతసమానము. 250-800 మాత్రలు గర బుడ్డి 1 కి ధర రు 0-4-0 పాస్తులు 0-4-0 6 జి. పాస్తులు
తో సహా రు 1-8-0, 12 కి రు 2-8-0, 25 కి రు 5-8-0.

భిషగ్ రత్న పాశ్యపు వెంకటాచల పండితులు, ప్రాప్తైరు.

శ్రీ సీతారామ వైద్యశాల, మైసూరు.

కాసుబంగారుకు, అసలువెండికి పూచీనిచ్చెదము

2977

వెండి, బంగారు
నగలు విషయములలో
మీకు
ఏదికావలసినను
మావద్ద
సిద్ధముగా
నున్నది.
హాజరుతో
లేనివి
త్వరలో
తయారుచేసి
పంపబడును.

ఉమ్మడి బంగారు శెట్టి అందుచున్న, నగలవర్తకులు, 28, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు

WANTED

3108
Candidates for Telegraph and Station
Master's Classes. Full Particulars and Railway
Fare Certificate on 2 annas stamp.
Apply to:—IMPERIAL TELEGRAPH COLLEGE,
DELHI.

Accountancy.

London Diploma Courses in Rs. 6 by Post.
Apply Prospectus. C. C. Education
3691 P. O. Junnar 5, (POONA)

ప్రశ్న

2598

భవిష్యత్తును గురించిన 5 ప్రశ్నలకు బదులువ్రాయుటకు
రు 1-0-0. ప్రతి ప్రశ్నకు 0-4-0. వి. పి. ఖర్చులు 0-4-0
అవును. ప్రశ్న వ్రాయుకాలమును తెలుపవలెను. 1275
హనుమాన్ జ్యోతిషాలయము, తిరుత్తణి.

ఆయుర్వేదాపధ రత్నా కరము

చరక చికిత్సాస్థానము రు. 6

ఆంధ్రజైవజ్యోతిషావళి రు. 2, భస్మసకాళిక రు. 1
2048) దాక్టరు శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి, తెజనాని.

తీర్థాగరాజ గ్రంథమాల

1 ఇదేమేటిలా ఈలాగు మారిపోయినావు 0-1-6
2. అయ్యో నీవు నామగదా 0-1-0
3. ఏమే దీనినినుండియొకరు ఇద్దరముచెడిపోయి 0-2-8
4. చంద్రానామ 0-3-8
5. శ్రీ తీర్థాగరాజ గ్రంథము 0-4-0
ఈగ్రంథములు వెంకటాచల నాగరత్న ముచే రచియింప
బడి చదువుటకు హృద్యముగా నుండును. నిలయువా రిక్రింది
చిరుభాషాకు వ్రాసికొనవలయును.
తీర్థాగరాజ గ్రంథమాలా కార్యస్థానము
(8705) శ్రీనివాసయ్యరెడ్డి, మద్రాసు.

అయిదవ కమ్యూనిస్టు మహాజనసభ

దోనపూడి

(ఒక విలేఖరి)

ఈ సభ జూలై నెల 9 తేది సాయంత్రము 5 గంటలకు దోనపూడిలో జరిగినది. దీనిలో పాల్గొన్నవారు మ-రా-శ్రీ జంపాల సాంబయ్యగారి స్వాగతం పక్కానము చురువబడిన యనంతరము సభాధ్యక్షుని యెన్నిక జరిగెను. సభాధ్యక్షులగు మ-రా-శ్రీ నూతల్లి రామకృష్ణయ్య చౌదరి బి. ఏ. బి. ఎల్ గారు పుష్పమాలాలక్ష్మణులుగావింప బడిన పిమ్మట మృదుమధురశైలితో వ్రాయబడిన వారి ప్రారంభోపన్యాసమును జదివెరి.

తరువాత మ-రా-శ్రీ గోగినేని రంగనాయకులు చౌదరి గారు బి. ఎల్ (ఆర్కాడ) మ-రా-శ్రీ చింతమనేని భాషయ్య చౌదరిగారు మ-రా-శ్రీ జంపాల వేంకటస్వామియ్యగారు, మ-రా-శ్రీ ముమ్మలనేని వేంకట్రామయ్యచౌదరిగారు మ-రా-శ్రీ డాక్టరు సుబ్బారావుగారు తమ తమ యనభిప్రాయాలను గణించి సామర్థ్యమును జూపుచు విద్యార్థులకు మిక్కిలి యుపయోగకరమగు సలహాల నిచ్చుచు బ్రసంగించెరి.

పదవతి వేదాధ్యయనసభ లగు కమ్యూనిస్టులచే వేద పారాయణము చేయబడి రాత్రి 8 గంటలకు నాటిసభ ముగింప బడెను.

10-వ తేది యుదయము 6 గంటలకు విద్యార్థులు కృష్ణా ప్లానము గావించినవరకు ఆపవటికి సమీపముననున్న పాతాల్లంక గ్రామముననున్న మ-రా-శ్రీ కొగ్గి వెంకటాద్రి చౌదరిగారు గుర్రపాకవిందు గావించెరి. పిదప 8 గంటలకు విషయ నిర్ధారణ ప్రారంభమై చిత్తులీర్వాసములు కావించబడెను. 12 గంటలకు దోనపూడిపురంబున భోజనములు జరిగినవి. 1 గంటకు మరల మహాజనసభ ప్రారంభమయ్యెను. ఈసభకు అనుకొనినంతకుండి విద్యార్థులు రాకుండుట విచారకరము.

కమ్యూనిస్టుసంఘాధ్యక్షు లగు జంపాల సాంబయ్యగారి స్వాగతోపన్యాసము

గౌరవ విద్యార్థులారా! మహాజనలారా!

సభలలోని లాభమేమి? కొంతభవవ్యయము, తాత్కాలిక అపాయము లేదని విశ్లేషించునట్లయితే పలువురు రసముండ రాదును వినియుండుదురు. మిలో గొందఱు గూడ సందియంబుననేమో! మూడవ కమ్యూనిస్టు మహాసభాసంతరము "కమ్యూనిస్టులకు అనవసరమా?" అను కీర్తి కతో నామిత్రులును, ద్వారాధిపతీ ప్రారంభకాలంలో నొకరును నగు మ-రా-శ్రీ మా. పి. సీ. డి. గారి వ్యాసమును బ్రకటింపెరి. దానికి బ్రతుకొరకుగ విద్యార్థిసభాసభ్యకతను నాకు దొరికినంతవఱకు నిరూపించెరి. వారు మాపిన కొన్నిలోపముల నంగీకరించి కాలమును నవి చక్కబడుననియు, అందుకుగాను సభ నిలుపుచుకొనియుండెను. ఇది జరిగి గుమారు రెండేడ్లయి వారి నాటి సందేహమే నేను నన్ను తాదాపజ్ఞాన్యై. సభకు ప్రారంభించినదాది మన మొనర్చినవనిని బరిశీలించిన సందేహమునకు దాపులేకపోదు. సభ జరుగునాటి ంత్యాసము పట్టుదల పిదప కానునింపవు. ఆసభాన్యై గుమూడ నేను లేదు. దాని కీసభయే తార్కాణము.

యెల్లర కనుభవాంశమే. కాని యీకార్యము చక్కబడునట్లు నుత్తరవాదులము మనమే. సభలతోడనే సంతోష ద్విగుణితో త్యాసముతో సభానిర్ణయ కార్యక్రమమును గ్రహపమున బరిణమింపజేసి సంఘాభివృద్ధికి పాటుపడుట కర్తవ్యమై యున్నది. అందు కసమర్థులమందుమేని వ్యయ గూడపూర్వకముగ నీసభల మానుటయే యుత్తమోత్తమము.

మన సంఘాభివృద్ధికి ప్రాధికారములను నాధికారము విద్యార్థివయములగుకొన్ని కొంత చర్చించవలయును. రాజకీయమున మనము దిగకుండుటయే మేలు.

ఆధికముగ మంచి వసతులు గల సంఘములలో మనసంఘటి యనవచ్చును. మనపూర్వులు కృషిని నమ్ముకొని నిరాశించియు గలనాచై భూవనముల గల్పించుటచే "కృషితో మర్యాద" అను నూత్తి ననుసరించి సుఖశాంతియు చేయుచు. భూముల ఫలితమువలన వచ్చు వరమానముకన్న ము తక్కువయే పూర్వాభివృద్ధిమగు భూముల నమ్ముకొని పినవార మగుచున్నాము. ఇందుకు గారణము మనము పనుల నాగరికత యని యెంచి వ్యర్థముగ వ్యయములతో నుండ వచ్చునను గూడగడంబుచేతనే క్రమమున భూము

లు మనల నెడబాటుచున్నవి. కర్షులు మిక్కిలియై సంఘము చాలభాగము ఋణములపై నెడవచ్చును. మనసాధికవిషయమున వెంటనే మేల్కొనిమేని వెనుక చింతిల్లవలసినవార మగుదుము. ఈవర్షికులను గమనించి భూములు వదలు మార్గముల బారదోలి నిరాడంబర కీర్తితమును గడుపుచు సంఘాభివృద్ధిమును గావించి సాంఘిక మహాశయ్యలగు మనపెద్దలను ప్రశస్తింపవలయును. అందు విద్యార్థులగు మనము ముఖ్యముగ నెక్కవభారము వహించవలసియున్నది. సాలములకుతోయి పని చేయుట లేవన దురభిమానము మనలో గొండె. నావహించి యున్నది. దానిని మన మెన్నును విస్మయింపరాదు. ఈవిషయమున తొమ్మిదవ కమ్యూనిస్టుసంఘాధ్యక్షులగు మ-రా-శ్రీ అ. కొండప్ప బి. ఏ. బి. ఎల్ గారు విద్యార్థుల కిచ్చిన యపూర్వములగు సలహాలను మనమును, మన పెద్దలను మరల నొకమారు జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొని యెన్నడును మునుకుండుట వశ్యకము. ఉన్నతవిద్యలతో బాటు వృత్తివిద్యలగూడ నభ్యసించుటవసరము. అందు మనకు వారసత్వ మగు వ్యవసాయ విద్య నభ్యసించి తద్వారా సంఘాధికారిని బాగుచేయు విద్యాభిలాషులగు మిక్కిలి విన్నవించుచున్నాను.

సాంఘికపరిస్థితుల విచారించుటకు ముందు నాధికముగ మన సంఘమును దీర్చి పిప్పిచేయుచున్న కొన్ని యాచారముల గూర్చి జ్ఞప్తుగ వివరించెను.

కొద్దువ్యవహారములను, వివాహదుర్వ్యయములను, సానికసంఘముల యెన్నికల పట్టుదలలు మున్నగువి మనసంఘము ధనహానికి ప్రధానముగ నాకాపాతువులు. ఈవిధమున వ్యవసరముగ జేయు వ్యయముల తగ్గించుకొనగలిగితేమే మన మెన్నియో ముందుం బిప్పటికంటే బాగుపడగలము. వైవిధ్యములలో మనకు పాత్ర కలుగవంతవఱకు మనదేశమునగల బీదసంఘములలో నెల్ల బీదసంఘము మనసంఘమే యగును. నేటి మన సభాపతీయగు మ-రా-శ్రీ నూ రామకృష్ణయ్య చౌదరి గారు తొమ్మిదవ కమ్యూనిస్టుసంఘాధ్యక్షులందు తమ సభ్యాస సంఘాధ్యక్షకీర్తనాసమున చెప్పినట్లు మన సాంఘికముల దుర్వయములతోడ చెప్పించు మొత్తమును రాజీచేసినచో లెజవాడ కొండను మించుననియు, నానామ్యతో మనసంఘమునే గాక యితరసంఘములగూడ విద్యావంతముగ జేయవచ్చుననియు జెప్పిన వాక్యములో నెంతయో సత్యమిమిడియున్నది. సాంఘిక మహాశయ్యలెల్లరు వైవిధ్యముల నాలోచించి దుర్వ్యయములకు స్వస్తి చెప్పి ఆధికమును భోగపరమమునకు మారుగాక!

సాంఘికవిషయము మఱింత శోచనీయును. మన మెక్కువ సాంఘికవిషయమున బాటుపడవలసియున్నది. నేనమిగుల పనిత్రము. అందు మానవసేవ యత్నము. సంఘమే మన మానవసేవకు సోపానము. మన మచ్చలచ్చలు నేవాసంఘముల నెలకొల్పి సంఘ, దేశ, మానవ సేవల జేయుట ముఖ్యధర్మము.

సోదరులారా! మనసంఘమున తెగలభేదము కలదు. వీనినందు కారణము లెప్పుములు. కాలానుసారముగ ప్రస్తుత మా భేదము లంతరించుచున్నను నచ్చలచ్చలు పాదుకొని నిల్చియున్న వి. వీనిని వ్యావహారికములందుగూడ జొచ్చి యల్లరులపాలగుటలే. నో తోచునట్లు. ఈయల్ల భేదము లెంత త్వరలో నంతరించిన సంతోషము. సంఘసామరస్యము తగ్గిపోవుచున్నది. ఏయూర గాంధిన పార్టీ లే. ఏకోట్టసంఘై కమ్యూనిస్టువాద్యైయులే. ధనవ్యయమేగాక మానహానిగూడ గలుగుచున్నది. పరిహాసాస్పదుల మగుచున్నాము. సంఘము బీదత్వమై పోవుచున్నది. దీనినుండి రక్షించు సుపాయములేదా? నేవాసంఘముల సాపింపుడు. స్వల్ప భేదముల నిర్మూలించుడు. మూర్ఖుల పట్టుదల భేదించుడు. వికమత్వము నభివృద్ధిచేయుడు. కాంతియుతముగ నిర్దష్టమిచ్చులవ సంఘమేవే జేసి సంఘము నుద్ధరింపుడు. సాంఘికముగ మన సంఘము ద్రోహమొనరించు దురాచారములగుకొన్ని వివరించెను.

వరకట్నములు మనసంఘమున జాల ప్రబలుచున్నవి. పూర్వము కన్యాశుల్కము లుండెడివట. ఆర మనప్రాంతముల నిపుడు లేవు. నరకుల్కము లనంతయు. వరుడు అంగడిగొని అయ్యకపునసు వయినాడు. ఈ మారాచారమును మాన్పుటవ్యవసరము. ఈవరకుల్కముచోపాపమునుండి యుద్ధరింపగల మాన్మమేమియులేదా? దీనింగూర్చి తొమ్మిదవ కమ్యూనిస్టుసంఘాధ్యక్షులు మ-రా-శ్రీ అ. కొండప్పగారు "సామాన్యసంసారి అధమపక్ష మైదుకేలేన నల్లనకు శుల్కమిచ్చినగాని తనకూతురు వివాహయోగ్య కానేరదు. విద్యార్థుల నే నొకప్రక్క యడుగుచున్నాను. హృదయ భేదకమగుదుఱుమన మామగారు

కన్నీటితో ధారవోయు శుల్కధన మనభవిష్యదుల ధర్మమో గౌరవమా? లేక మౌత్రమా? స్త్రీధనముతో బ్రతుకుట పౌరుషమా? మనయవకలును నారి తలదండలును, నీ దురాచారముయొక్క మహాదోషమును గమనించి వెంటనే మానివేయుదురుగాక. వివాహములందు మనఃపూర్తిగ నయాచితముగ కట్నములు చదివించుట పుష్కలము. యుద్ధయోధుల గౌరవమే. అట్టివారినిగూర్చి యెవరు తప్పు పలుకజూరు కాని బలాత్కారముగ పెద్దపెద్ద మొత్తములను రాబట్టుకొనుట యువకుల నమ్మకపునుపులుగా నొనగ్గుట పరిత్యజింపవలసిన విషయములు గావా?" అని వ్రాయెనున్నాడు. ఈవిషయములనే మనము జ్ఞప్తియందుంచుకొని యీదురాచారమును నిశేషముగ రూపుమాపుటకు దయామయుండెడి మహాభివృద్ధులందు మనకు ధైర్యశక్తియు లాసగలగాక.

ఇంతియ గాక మనలో పూర్వములేని బాల్యవివాహములు ప్రబలుచున్నవి. ఈ యాచార పితావచుగూడ సంఘమును దుర్బలము చేయుచున్నది. న్యక్షితరాని బాలికను వివాహమాడిన నేనీవిషయమును మాట్లాడబూతుట హాస్యాస్పదముగ నుండుటయే గాక శ్రీరంగనీతులు చెప్పుట యనివించును. ఈ విధానము నిరసింపదగినదను దృఢభివృద్ధియు గలిగియు నాకు దప్పించుకొన కక్యముగాని చిక్కలనుండి బయల్పడజాలక లొంగిపోయిననాడనైతిని. స్వవిషయమున లోపముగల నేనీ సభావేదికపై నీవిషయము ముచ్చటింప లజ్జించుచున్నాను. బాల్యవివాహములలే కృష్ణపరమ వివాహము లంతి తలుచుగ జరుగకున్నను నచ్చలచ్చలు 50 సంవత్సరముల ప్రాయము గలిగి చిన్నప్పుడునెల్ల 13-14 వత్సరముల ప్రాయముగల కన్మియల బరాయమాడుట గాంచుచున్నాము. వీని నిరసింపుట మిక్కిలి యావశ్యకము. ఏనాడు బాల్యవృద్ధ వివాహములు మరసంఘమునుండి తొలగునో యానాడే మన సాంఘిక పరిస్థితులు చక్కబడును. పూర్వమునుండియు రజస్వలాసంతరవివాహముల నభ్యంతరములేకుండ చేయు మన సాంఘికము రజస్వలాసంతర వివాహములు కూడవను సంఘములే యీవివాహములు తాత్ప్రేయములు, ఆచరణీయములు నని చెప్పుచున్న యీకాలమున రానురాను కేవల మనాచారములగు బాల్యవివాహములు చేయుచుండుట విచారకరము.

మన సంఘవిద్యాభివృద్ధింగూర్చి విశ్రుముగ జెప్పదలచితిని. ఇదంతచెప్పినను తనివితిరనియంతయు. విద్యాభివృద్ధిపై ననే సంఘాభివృద్ధి యాధారపడియున్నది. మనసంఘము ధనవంతమైన దయ్యది విద్యావ్యాపనము లేమిచే మిగిలిన సంఘముతో నభివృద్ధియందు బోలబాలక వెనుకబడి యున్నది ధనముతో మన మెంతకాలము పోటీచేయుగలము? విద్యావంతుల మయినగాని యితరసంఘముల బోలబాలము.

మన సంఘాభివృద్ధిని బరిశీలించితేమేని సంతోషము నెడమిచ్చుటలేదు. కొంతవఱకు విద్యావ్యాపనము గలిగియున్నను ఫలితము వ్యయమునకు బాలకేమి. జనసామాన్యమునకు ప్రారంభవిద్య చాల అవసరము. నిర్బంధవిద్యావశ్యకత మన సంఘమున కెంతయోకలదు. శ్రీమంతులు తమబిడ్డల నున్నత విద్యలయందు బ్రవేశపెట్టి సంఘాభ్యుదయమునకు దేశాభ్యుదయమునకు దోడ్పడుట చాల వసరము. ప్రారంభవిద్య నభ్యసించి యున్నతవిద్యాభ్యాసమునకు నసతిలేని మనవిద్యార్థులు అనకాపల్లి మున్నగుచోట్ల ప్రభుత్వమువారు నెలకొల్పిన వ్యవసాయ పాఠశాలలో చేరి యభ్యసనపూర్వకముగ వ్యవసాయ విద్య నభ్యసించి మన వ్యవసాయ భూమివృద్ధికి బూనిన నెంతయో మేలును. గ్రంథాలయములములను విద్యాభివృద్ధి కనకాశమున్నది. మన మాతృభాషలగు సంస్కృతంధ్రములయందును, భారతదేశమునందంతట వ్యాపించియున్న హిందీ భాషయందును మనవారు ప్రావీణ్యము సంపాదించుటయు, మన పురోభివృద్ధికి ప్రధానావశ్యకము. మన సంఘము పురుషవిద్యతో స్త్రీవిద్యాభివృద్ధిగూడ బాటుపడవలసియున్నది. గుంటూరు నందరి కారదానికేతనము, నెల్లూరునందరి కస్తూరి బాలికాపాఠశాలలంటి సంస్థలు విరివిగ బడుతెచ్చలుచో బాలికలకు ఒక్కొక్క విద్యాభివృద్ధి కట్టెగును.

విద్యకొఱకు పెన లాడు బిచ్చుద్యార్థులసంఖ్య నానాటికి పెంచుచున్నది. మన సంఘమునుండి విశేషవిద్యయు దుర్వ్యయములక్రిందకు నితర సంస్థలక్రిందకు వ్యయపడుచున్నది. ఇతరసంస్థలకు ధగ్యము చేయుట లేవనను, ధనమును గురిపించుటయే గాని యీ సంస్థల పాలనమునందు మన సంఘమునకు పలుకుబడి నున్నది. ఆంగ్లదేశమునందరిధర్మసంస్థల దీసి చూడుడు. మన మహావంతులగుండి నానినిగడ కావడము.

వినియోగింపబడుచున్నదో దాని మన కంతపలకుబడిగాని యుపయోగముకాని కలదో విచారించు. మనద్రవ్యముతో నెన్నియో రీతుల నితరు లభవమునందు మనల నవమానపఱు ప ననకాశమిచ్చు సంస్థలకూడ కొన్నిగలవు. ఇట్లున్నను స్వ సంఘమునుగూర్చి తలపెట్టువారు లేరు. స్వసంఘ కేమమునకు దోడ్పడువా రరుదు. స్వీయ బీదవిద్యార్థులకు సాయపడుటకు సాంఘిక మహాశయాల కుత్సాసాయ లేదు. స్వీయలాభమున కేర్పడిన సంస్థల బోషించు వాస్తవికమున్న. ఇది యన్యాయ ముకాదా? ఇంటి కెలిచినగదా రచ్చగెలుచుట? మన బీదవిద్యార్థుల బోషించి యున్నతి నందజాలని మన మితరములకు సంస్థల కొరకు బ్రాతులాడనేల? తన్ను మాలినధర్మము గలదా? ఈ మహాసభలో ధనవంతుల సహాయ ముపేక్షించు బీదవిద్యార్థులెందఱున్నారో తలకింపుము. ఈసమస్యను క్రమపద్ధతిని నడుపుట మనధర్మము కాదా? మనలో నెందఱు శ్రీమంతులు లేరు? సామాన్యులకూడ ననేక దుర్వ్యయములు కెయ్యుచున్నారు. మన సాంఘిక మహాశయాల తమపేరుతో గాని తమ ముఖ్యబంధువుల పేరుతోగాని వారి కవిద్యార్థివేతనముల నెలకొల్పి కమ్యూనికేషన్సంఘమువారికి స్వాధీనముచేసి బీద విద్యార్థుల వైస్వయము మాన్పఁ జూర్చిండుమన్నాను.

గుంటూరు, రెజిస్ట్రార్, బందరు పట్టణములందు పాపతి గృహములు నిర్మింపబడునగు నెరవేరుచున్న నని చెప్పగలుగుట మిగుల నానందదాయకము. గుంటూరునకు స్వగృహముండియు పోషణ పాపతి గర్వింపు సహాయసంఘము ధనాభావముచే బీద విద్యార్థులకు సహాయము చేయజాలకున్నది ఇప్పుడు గుంటూరు కమ్యూనికేషన్ సహాయసంఘము మ-రా-శ్రీ బాగ్గ మూడి కమ్యూనికేషన్ చౌరీగారి యాజమాన్యముతో సాంఘికమహా శయాల తోడ్పాటు నందనిదే రవంతయు విద్యార్థులకు దోడ్ప డ జాలదు. ఈసందర్భమున నొక సహాధికారులు చౌరీగారు చున్నది. గుంటూరు పాపతిగృహనిర్మాణకారకు లగు మ-రా-శ్రీ చిరుమామిళ్ల లక్ష్మీనారాయణ ప్రసాదుగారియొక్క ఆకాలనిరణమును వసతిగృహ దానక ర్తిప్రతికయు నీపాపతి పోషణకు కొంతభూమిని దానముచేసినట్టియు గొల్ల భాగ్గ చిరు మామిళ్ల రాధాబాయిమ్మగారి మరణమును హృదయశల్యముగ చున్నవి. మనసంఘమునకు వీరు కావించిన మహాపకృతి యే నాడును మఱవదగినదికాదు.

గండికోటభవనము పేరునకు దగియున్నది. తద్వన ననిర్మాణకార్యమునకు ముఖ్యులగు మ.రా.శ్రీ కోవెలమూడి గోపాలకృష్ణయ్య చౌదరిగారికిని తదితర సహాయులకు సాంఘిక పర్యేలకును మనము వందనము లర్పింపవలయును. ఆంధ్రవిశ్వ విద్యాలయముతోపాటు ఈ గండికోటభవనమును దినదిభాగి న్నది నందుగాక.

బందరు పాపతిగృహమునకు తమ యావచ్చికిని వినియో గించుచు విద్యార్థుల దను కన్నబిడ్డలపోల్చి జూచుచున్న మ.రా.శ్రీ కొమ్మారెడ్డి పట్టాభిరామయ్యచౌదరిగారిని మజ్జన జాలము. వారికి సర్వదా కృతజ్ఞులము. బందరుపాపతిగృహమున కు కాశ్యోతేజనము లేని లోపము దీర్చ కృష్ణామండల సాం ఘికమహాశయాల ప్రాతిభులు.

గుడివాడలోని వసతిగృహము గత వత్సరము పనిచేయ నుంట విచారకరము. అపసతిగృహమును బునరుద్ధరింప గుడివాడ తాలూకా సాంఘికమహాశయాల వేడుమన్నాను.

మదరాసు, తెనాలి, తణుకు, రాజమహేంద్రవరము అంతఃపురము మొనలగుచోట్ల మనకు వసతిగృహము లవసరమై యున్నవి. మదరాసులో గతవత్సరము అంగలూరు విద్యార్థుల చే స్థాపింపబడిన చౌదరిగారి కమ్యూనికేషన్సతిగృహముగ మార్చి మదరాసు కమ్యూనికేషన్సమువారు తమ పరిపాలనలోనికి దీసికొనుట చాల అవసరమని మనవిచేయుచున్నాను. మద రాసు నాయకులు వెంటనే శ్రద్ధతీసికొని యీ జూలై మాసము నందే కమ్యూనికేషన్సతిగృహమును నెలకొల్పెదరుగాక.

రాజమహేంద్రవరమున వసతిగృహ స్థాపన విషయ మున బ్రయత్నము జరిగినట్లు ప్రతికాముఖులును జూచితిరి. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ శీంధ్రస్థానములలో నొకటి యగు రాజ మహేంద్రవరమున వసతిగృహము ముఖ్యవసరము. గోదావరి జిల్లా కమ్యూనికేషన్సాయకు లీ లోటును దీర్చెదరుగాక.

తెనాలితాలూకా కొల్లూరునందు మ.రా.శ్రీ కా సరసేని అంకినీకు చౌదరిగారి వసతిగృహమునకు గానుభవ మును నిర్మించి యునుట మిక్కిలి ప్రశంసాపాత్రము. ఇట్లే శ్రీమంతులు వలయుచోట్లల్ల విద్యార్థివసతిగృహముల నిర్మిం చి విద్యాభివృద్ధికి దోడ్పడుదురుగాక.

The Miraculous Quick Shave with NO SOAP or BRUSH.

బాప్ట్ ఇది 'షేవెక్స్' టేరముచేసికొనుటకు క్రొత్తపద్ధతి. దీనికి నబ్బు, బ్రష్, వేడినీళ్లు అవసరమే లేదు. 6

నేను కొద్దిగా 'షేవెక్స్'ను ముఖముపై చరిమి టేరముచేసి కొందును. ఇది చర్మమున కెట్టి అసాయమును కలుగనియదు. ఇతర లోషను లక్కరలేదు. 'షేవెక్స్' చర్మమునకు ఆహారము.

SHAVEX

Obtainable Everywhere.
Sole Agents for India, Burma and Ceylon.
H. J. FOSTER & Co., Ltd., P. O. Box 202, BOMBAY. P. O. Box 2257, CALCUTTA.
Manufactured by the ZEE-KOL Manufacturing Company, London, England.

Local whole sale Distributors :- ALFRED YOUNG & Co. LTD., (Incorporated in England) Post Box 40, MADRAS.

ఇతరదేశములకు విద్యార్థులనుకు బోవువారికి సలహా నిచ్చుసంఘము, ఈదేశమున విద్యాభ్యాసము జేయువారికి సలహానిచ్చు సంఘము, నిరుద్యోగులకు వసతుల జూపుసంఘము, వివాహవిషయమున సలహానిచ్చుసంఘము, మన సంఘభివృద్ధి కావశ్యకములుగ కాన్పించుచున్నది. ఈపనులు ప్రత్యేకవ్యక్తులు చేయుచున్నను బాహుళ్యముగ జరుగ ననకాశము లేకయున్నది. సంఘములమున నైనచో ధారాళముగ కార్యసాధనమునకు పీలుండును.

ఉదకమండలము వార్తలు
(స్వకీయవిలేఖరి)
మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయము
మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమువారు తమ ధనమును పెంట్టు ఆర్థికబాంధో ఇంజీయులు బాంజీలందు మాత్రమే నిలువ యుంచవచ్చుననియు ఇతర బాంజీలందు దుండకాడదనియు మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు ఉత్తరువు గావించిరి.
దేవాదాయముల బోర్డుల సలహాసంఘము
కె. ఆర్. వెంకట్రామయ్యగారు యం. యల్. సి. దేవాదాయముల బోర్డు సలహాసంఘసభ్యులుగ నియమింపబడి రని తెలియుచున్నది.

గౌరవ అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారులు
సహకారశాఖయందు హాసరరి అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారు లను నియమింపవద్దని అంతమొందింప మద్రాసు ప్రభుత్వము వారు తీర్మానించుకొనిరని తెలియుచున్నది. నిమ్మజాతుల ప్రతి నిధులు కొందగుమాత్రమే నియమింపబడెదరు.
మంత్రుల పర్యటనము
అభివృద్ధిశాఖమంత్రి గౌ. రంగనాథంమొనలిగారు 14వ తేది కంజీవరమునకు ప్రయాణమై వెళ్లిరి. కంజీవరమునుండి తిర్నాకి వెళ్లి జులై 8 వ తేది ఉదకమండలము చేరెదరు.
ప్రధానమంత్రి డాక్టరు గుబ్బరాయనగారు తిరువూరు పకు ప్రదర్శనమును అగ్యక్షతవహింప నిన్నరాత్రి తిరువూరుకు ప్రయాణమై వెళ్లిరి.
లా మొంబరుగడిలో అగ్నిప్రమాదము
నిన్నటిదినము సాయంకాలము 8-30 గంటలకు పెత్రి పెరియల్ కాన్యాలయమున గౌ. సర్ సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారి గదినుండి పొగవచ్చుటచే కొంత సందలనము కలిగినది. ఎలెక్ట్రిక్ తీగ మంతులచే గదికి నిప్పు అంటుకొనెను. కాని త్వరలో నిప్పులు దల్లార్చబడెను. (తంతివార్త)

ఇతరు సంస్థానపు ప్రజలమహాసభ
సంస్థానాధీశునిప్రోత్సాహముపై అల్లరి జరుగుట
ఇతరు జూన్ 18:- ఇతరుసంస్థానపు ప్రజలమహాసభ మొదటిసమావేశము నిన్నుదిదినము ప్రారంభమయ్యెను. ఈ సభజరువుటకు దవానుగారు అనుమతి ఇచ్చియుండిరి. కాని మహారాజుగారి కంతమాత్రము ఇష్టములేమండెను. మహారాజుగారు మహమ్మదీయులను కొందరిని పురికొల్పి సభకుంద అల్లరిజరుగునట్లు చేసిరి. కొందరుమహమ్మదీయులు మహాసభకు దిరి సమీపమున మేకలనుచుండిరి. మరికొందరు బుక్లెస్టర్లపై టను తీసికొనివచ్చి రణగొండవ్వని గావించుచు సభజరుకు అభ్యంతరపెట్టిరి. మరికొందరుఆయుధములతో సభలోపరికిరిరి. అందుపై మాజిప్రీటు 144 పెక్కునుక్రింద ఉత్తరువునుప్ర టించి, అల్లరిచేయువారు పందిరిదగ్గరకు పోవూడవని నిషేధి చ్చిరి. నాయకులుసరసముగ ప్రవర్తించుటచే అల్లరిజరుగ లేదు. మహాసభకు అగ్యక్షతవహించిన యం. హెచ్. మెహ గారు సంస్థానమువారు బ్రిటిషప్రభుత్వమువారి సహాయము ప్షింపగూడదని హెచ్చరించిరి. సంస్థానపు పరిపాలనావిధ మును ఖండించి రాజకీయసంస్కరణములు అమలునందుండ అవసరమనిరి.
సంస్థానపు ప్రభుత్వమువారు గజెటును ప్రకటించు: ఉదకమండలముననియు 20 మందివిద్యార్థు లందు ప్రతిగ్రామము దును ప్రాథమికపాఠశాలలను స్థాపింపవలయుననియు ప్రతి కష్టసుఖములను పరిశీలింప బొంబాయిప్రభుత్వమువారికను రణ సంఘమును నియమింపవలయుననియు తీర్మానకం గావించబడెను. (అ. ప్రాం)

పట్టుకోవాలి సత్యాగ్రహము
రాత్రి 9 గంటలపిమ్మట ఎవరును వెలుపలికి రాకూడదు.
పట్టుకోవాలి, జూన్ 14:- సంఘర్షణము నివారణ నుండుటచే రాత్రి 9 గంటలు కాట్టిన పిమ్మట ఎవరూ పడు వదిలి వెలుపలికి రావూడదని నూజవ్వులుగారు 144 పెక్కు అనుసరించి ఉత్తరువులను ప్రకటించిరి.
పట్టుకోవాలి సత్యాగ్రహము సంచయ్యమున పోలీసి రిచే ఛార్జిచేయబడిన డాక్టరు దానునూర్తగారి కేసును) లుకు మార్చవలయునని వైకోర్టునందు సెటిమను తెల్పు: ఈ సెటిమనును వ్యాచుకూర్తగారు అంగీకరించిరి. (ప్ర)

నెల్లూరుమండలమున ఖద్దరుపని

దేశీయ కౌండా వెంటుప్పయ్య పంతులు గారు మహాత్ములకు పంపిన నివేదిక

నెల్లూరు పట్టణమున దొక ఖాదీవిక్రయశాలను కా... ఆరు గ్రామమున నిర్మాణమును రాష్ట్రీయతంత...

నెల్లూరు మ్యునిసిపాలిటీవారు గూడ ఖద్దరుపనియనున చా... 15 ప్రాథమిక బాలికాపాఠశాల...

మ్యునిసిపాలిటీవారి పరిశీలన క్రింద మహాత్ముడియ బాలికల కొక మిడిలున్నా... అచటగూడ అనుబంధముగా ఖద్దరుబట్టల నేయించుట...

మ్యునిసిపలు నవుకరులకు పాకీవాండ్రుకు దుస్తులనుట్టిం దించుటకు ఖద్దరును కొనుటకు 1500 రూపాయలు కాం...

మ్యునిసిపలు పాఠశాలల ఉపాధ్యాయులు ఖద్దరు బట్టల కొనుటకు వడ్డీతేసుండా 500 రూపాయలు బడులుకొరగా...

నెల్లూరుపట్టణమునం దున్న కస్తూరిబాయిపాఠశాల యను పేరు విద్యాలయమునందలి బాలికలకు తంతుకర్ణమును నేత...

ఇతర ఖద్దరు సంఘములను మ్యునిసిపాలిటీలను అనుకరిం గిన విషయము లిందుచాలకలవు. (మో. క. గాంధీ-ఎం యండియా 9-6-27).

మహాసూతికాబరణము

శ్రీ మత్కౌల సంస్థానమున తియ్యారనది. అడివిపంది పలి, పులి, మొదలైనవాటి పిల్లములన్నియు చేరినవి. బా...

26 ఆర్థికసాధనశాల ముక్త్యుల; కృష్ణా.

స్వదేశసంస్థానములు

ఒక విమర్శకునకు మహాత్మునిలేఖ

మీరు ఎంగయండియాలో సవంతవాడి సంస్థానాధిపతి ని చాల ప్రశంసించిరి. సర్ ఎం. విశ్వేశ్వరయ్యగారి పరిపాలనమును రామరాజ్యముతో బోల్పిరి. ఇందువలన సంస్థానముల లోని ప్రజలకు నష్టము కలుగదా...

మీరు ఎంగ యండియా పరిశుభ సరిగా చదివియున్న చో మీకు భావము బోధపడగలదు. సర్ ఎం. విశ్వేశ్వరయ్య గారినిగూర్చిన ప్రశంస కేవలము వాక్యమర్పియ్యెను. సవంత వాడి సంస్థానాధిపతినిగూర్చిన ప్రశంస కేవలము వ్యక్తిగతము. ఒక సంస్థానాధిపతి చాల ప్రజారంజకముగా పరిపాలించు చున్నాడని ప్రశంసించుటవలన యితర సంస్థానాధిపతుల క్రమ పరిపాలనను గూని కేవల నిరంకుశపరిపాలనమునుగాని యెటుల సలుపుకొన గోరగలుగుదురు. కావున మీ ప్రశ్నకు ఎంగయం డియాలో ప్రత్యుత్తర మీయవలసిన అవసరము కనబడదుఅని మహాత్ముడు ఇదులు వ్రాసెను.

వరిపంట

లాభకరముగు సూచనలు

వరి చెన్న పురి రాజధానిలో ముఖ్యమైన పంట. అందు వలన యీ పైరునకు కావలసిన ఎరువు విషయమై మిక్కిలి శ్రద్ధవహించవలెను. అకుమ్మర్లకు పునయోగించు భూమిలోముం దుగా నిలవజేసి వర్షపెట్టిన ఆవుశేడను కొంచెము కలపకాల్చి గా వచ్చిన బొగ్గుతో చేర్చి కేసువల్లెలు. భూమిలోనండి మొక్క వైకివచ్చి నుమారు 2 అంగుళముల డెబ్బతుకు పెరిగినపిదప నై క్రేట్ల ఆఫ్ సోడాను కొంచెము మొక్కపైని చల్లవలెను. సాధారణముగా ఎకరమునకు 80 పానులు నై క్రేటుఆఫ్ సోడా కావలసియుండును. అకుమ్మడిలో తగినంత ఆవుపెంబవేసియుం డనియెడల నై క్రేటుఆఫ్ సోడాను 1 ఎకరమునకు 160 పానుల వరకు వేయవలసియుండును. ఒక యొరమునకు 240 పానుల వరకుగూడ కొన్ని సమయములముందు ఉపయోగించడమయినది. అట్లు ఉపయోగించుటవలన కలిగినలాభము విస్తారముగానున్నది. నై క్రేటుఆఫ్ సోడాను అకుమ్మడియంద జల్లుటలో అంత టను, సరిగానుండటముగాను దానికి రేక 4 ముద్దు వైసట్టిన్ని అరిసట్టిన్ని మన్నతోకలిపి ఉపయోగించవలెను. మొక్కను వేరొకచోట వాటకముందు ఆ భూమియంతయు నిలువచేయ బడిన ఆవుశేడ చెట్టుపచ్చియాకులు మొదలగు యెరువులను బాగుగావేసి నిద్రముచేయవలెను. 50, 60 ముద్ ఆవుశేడవేయుట మంచిది. 8 ముద్ల ఎముకల పొడినిగాని 1 1/2 పౌండ్లను చెయలు సాధారణ ముఖ్యపానోలేటు లేక థానిలో సగము బరు వైన నీర్లు కలియని పూసరుపానోలేటునుగాని యెక్కువ బురదగానున్న భూమికి ఉపయోగించవలయును. ఇట్లుచేసిన యెడల చాలకాలమునందే భూసాయము ఎడతెగక చేయుట వలన బలహీనమునందే భూములు తిరిగిభవంతములగును. నేల పలుచబడియుండిన భూములకు వొరికినంతకలవ కాల్చిన బొగ్గు ను వేయవలయును. తిరిగి వాటిని మొక్కలు వేరుపట్టగ నే నై క్రేటుఆఫ్ సోడా 1 ఎకరముకు 1 పౌండ్లను క్రెటుచొప్పన 8 లేక 4 రెట్లు మెత్తగానుండి అరిసమున్నతో కలిపి మొక్కలపై సగుముగా చల్లవలెను. ఆవు శేడను ప థా గం చక పచ్చియాకులుమాత్రము వేరుబడిన భూములకు 1 ఎకరమునకు 400 పానులు నై క్రేటుఆఫ్ సోడానుగూడ నుపయోగించిరి. నై చెప్పినరీతిని నడిపిన భూములలో నీరు ఎక్కువగా పారుదలకు వుండరాదు. సకాలములో సత్రితము నుపయోగించినయెడల సాధారణవర్ష ములవలన గలిగెడు నీటిపారుదలవలన నై క్రేటు ఆఫ్ సోడా పుధాగాపాదు. పర్వములు ఎక్కువగా యున్నతెరి, మొక్కలకు ఎకరముకు 180 నుండి 240 పానులవరకు నై క్రేటు ఆఫ్ సోడా నుపయోగించుట మంచిది. భూసారము మిక్కిలి తక్కువగా నున్నయెడల నై క్రేటు ఆఫ్ సోడా నుపయో గించిన మాత్రమున విస్తారము లాభముగలదు. కావలసినంత నై క్రేటుఆఫ్ సోడావేసిన అకుమ్మడియందు మొక్కలు దృఢము గాను సాష్టవముగాను యండి ఊడ్చినతర్వాతను పైరు బొగ్గుగ పెరిగి పంటబాగుగ పండును.

మాటెరంగారావు

ఖద్దరు లెక్కలు

1927 మార్చిలో నిర్మాణము-విక్రయము

Table with 4 columns: Date, Description, Amount, and Remarks. Rows include 1927 మార్చి, 1927 ఫిబ్రవరి, 1926 మార్చి, 1927 మార్చి, 1927 ఫిబ్రవరి, 1926 మార్చి.

కలకత్తాలో దేశబంధు సంస్రణ

దినము

కలకత్తా, జూన్ 15:—రేపటిదినము దేశబంధు చిత్ర రంజను దాసుగారి నిర్మాణ సాంవత్సరకమగుటవల్ల కలకత్తాలో వారి పేరిట నెలకొల్పబడిన చిత్రరంజన ఆస్పత్రి మొక్క కేంబు స్థాపన జే. యం. నేనుగు ప్రగారిచే, దాసుగారి దహనసంస్కారము జరిగినప్రదేశమున చేయబడును. నగర సంక్షిప్త నము జరుగను. ఆస్పత్రికి చందాలు వసూలుచేయబడును మానవసంఘపరితాపమును కలిపివశేయుటకై ఆ జన్మాంతము పరితపించిన చిత్రరంజనుడు తాను స్వయముగా ప్రారంభించి నెలకొల్పిన యీ ఆస్పత్రికి కలకత్తా కార్యకేమనువారు 99 సెల్లరములు కవులుమీద కొన్నిధనములతో కూడిన ఫలము నిచ్చిరి. కేంద్ర చికిత్సాశాలకై ఇటీవల ఒక లక్ష రూపాయల వాసంగిరి. మూల నిధికారకై 5 అయిదువేల నిచ్చిరి. ప్రతినవత్సరమును పది వేల నిచ్చుటకు వాదాసముచేసిరి. చందాలకై అఖిలభారతనాయకులందఱును విజ్ఞాపన తయారుచేసి ప్రకటించిరి. సాయంకాలము దేశబంధు దాసుగారి అంత్యక్రియలు బయస్కాపు ప్రస ర్పనములందు ప్రజలకు చూపబడును.

అఖిలభారత చతురంగక్రీడా పోటీపందెములు

విశాఖపట్టణము

అవర్ అస్ససియేషను వారు విశాఖపట్టణములో యీ పోటీ పందెములను జరుపవలసినారు. 1927 జూలై మొదటి వారములో జరుగును. సరియైనలేదీ ముస్లింను తెలియజేయ బడును దరఖాస్తులు ఒక రూపాయ రుసుముతో 1927 జూన్ 24 తేదీలోగా విశాఖపట్టణము అవర్ అస్ససియేషను వారికి అందజేయవలెను. నిగ్గుస్తు పద్ధతిని ఆటఆడబడును. ఈసందూ దేశములోని ఏ ఆటగాండ్లయినను దరఖాస్తు జేయవచ్చును ఆటలో గెలుపొందినవారికి బంగారు పతకమును కడవరకు నెల్లూరిది చిట్టచివరి జట్టులో ఓసిన వారికి వెండిపతకమును ఇవ్వబడును. మిగిలిన వివరములకు వి. సింహాచలంనాయుడు టూర్న మెంటు సెక్రటరీ, అవర్ అస్ససియేషనువిశాఖపట్టణము-అని వ్రాసి తెలిసికొనవలెను.

దిమద్రాసు అండు సదరక మరాటా

రైల్వేకంపెనీ, లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండులో ఇన్ కార్పొరేటు చేయబడినది.)

నోటీసు

రైల్వేవారి నిర్మాణకాత్మము క్రిందనే ఇండియన్ ఫలా హారము గదులు కడపరైల్వేస్టేషనునందు తెరవబడినవి. మని షికి పూటకు 0-640 చొప్పున చార్జి చెల్లించవలసియుండును లఘు ఫలహారములుకూడనుండును. బండ్లు ఆర్పులచేరినచే భోజనము కావలసిన ప్రయాణీకులు ఆయాబండ్లకు సంబంధించిన గాడ్డలకు తెలిపినవారు ఖర్చులేకనే ముందుగానే తంతి నిచ్చుటకు వారి కధికారులు గలరు.

కాళింగరాజ్యము.

ఆంధ్రదేశీయేతిహాస పరిశోధక మండలి.

కళింగ వర్ణం త్యక్త వము.

ముఖలింగము నందు నేడు ప్రారంభమయినది.

రావుబహదర్ సర్ ఆస్పత్రి పరశురామపాత్రో కె. టి., బి. ఏ., బి. ఎల్.,
యమ్. ఎల్. సి., గారి యధ్యక్షకోపన్యాసము.

కాళింగరాజ్యము

చరిత్రప్రసిద్ధ మగు ముఖలింగ పట్నమున, కళింగదేశోత్సవముచేయుటకు ఆంధ్రదేశీయేతిహాస పరిశోధకమండలివారు నన్ను ఆధ్యక్షునిగా నెన్నుకొని గౌరవించినందులకు నేను హృదయపూర్వకముగా వందనములనుచున్నాను. ప్రాచీన కాళింగరాజధానియగు నీపట్టణము పర్వాక్షిమిడిరాజ్యములో నుండి, నేటికిని వలకొనిదిజనుల నాకర్షించుచున్నది. కళింగరాజ్యమునుజయించి, యాక్రమించిన గజపతిరాజులసంతతిలో ప్రసిద్ధి పడసినవారగు శ్రీశ్రీశ్రీ కృష్ణచంద్ర గజపతిదేవుగారిచే ఈ ప్రదర్శనము—ఈ రాజ్యమునుగూర్చిన పండితుల పరిశోధనా ఫలితములయొక్క ప్రదర్శనము—గావించబడుట ఎంతయు సమంజసము. పర్వాక్షిమిడి రాజాగారగు రాజా శ్రీ కృష్ణచంద్ర గజపతిదేవుగారు, విద్యాసాశీల్యములు గలరాజులలో నొకరు. రాజభక్తితోపాటు దేశభక్తియుగల నేనాధురంధరులు. ప్రజాభ్యుదయమే వీరి పరమోద్దేశము. ఒరిస్సా గజపతి నృపాలు ప్రతిష్ఠను గాపాడుచు, రాజ్యనిర్వహణ మహాద్వారమును రాచకీవిలో పోషించుచున్నారు. కళింగదేశాధీశుడగు పురుషోత్తమ గజపతి దక్షిణ దేశపు వరకు రాజ్యము విస్తరింపజేసి, నెల్లూరు ఉడయగిరులలో గవర్నరుల నేర్పాటుచేసెను. కళింగ గజపతుల సంతతిలో ప్రసిద్ధికెక్కినవా రీప్రదర్శనముగావించు పెంతయు సమంజసము. కాళింగ దినోత్సవములో పాల్గొనుచున్నందులకు శ్రీ రాజాసాహెబుగారికి మనము కృతజ్ఞులము.

కాళింగప్రజలలో జన్మించి, కాళింగసంఘములో జీరిన నాకు ఆంగ్లభాషలో నున్నతవిద్యను గడించుభాగ్య ముచ్చినది. ఇట్టి మహద్భాగ్యము లభించినవారీసంఘములో నరుదు. అందుచే కాళింగులనుగూర్చియు నాగరికతనుగూర్చియు చరిత్ర వ్రాయుటకు తగినసాధనసామగ్రి సంపాదించుట నా జీవితాదర్శము లలో నొకటి. మానవత్వము, అనగా, అస్పృశ్యవంశము బావనత్వము నుట్లు మానవత్వములు చెప్పుచుందురు. బ్రాహ్మణత్వము వికృతిరూపమే బావనత్వము. ఇచ్చట అమూల్యమైన శిల్పకాసనములు దొరకినవి. పరుసెనిమిదవ శతాబ్దపుటంతుల్యదేశీయముగా నున్నప్పుడు మానవత్వలొకరు సాహసవృత్తితో, కొందరి యుద్ధభటుల నేకరించి సురదాకు దాడివెడలి, ఖిడిసింగిపాలగండ్రలో ఆంతఃకలహములు లేకగా, సర్దారు సుందరసింగుతో చేరి ను. వీరిద్దరు ఘోరమారులో తిరుగబడి, మొఖాసా సంపాదించిరి. కొన్నాళ్లపిదప సర్దారుతో లంజిపల్లిలో కాపురముండిరి. ఘోరమారులో పోరిన శిపాయిల తనయు లింకను వృద్ధులై సజీవులుగా నున్నారు. వారిసంతతివారుకూడ గొయిలుండి గ్రామములో నున్నారు. వంశపారంపర్య గంజారాజుల యభిమత మొంది పాత్రోవిరుదు పొందిరి.

రాజాగారు కష్టదశలోనుండగా, కిత్తయదొరయధిపతులాయనకు సహాయమొనిల్చి, బొందిలో ప్రాణములున్నంతవరకు పోరినట్లు ప్రతీతి. ఈప్రతీతి బోరుభద్రదొర యగు కిత్తయదొర కెట్టిభక్తి పర్వాక్షిమిడి శ్రీ రాజాగారియందు కలిగియుండెనో విశదముచేయుచున్నది. ప్రకృతమందు మేము వ్యవసాయదారులము, సేద్యకాల్గడ మనుగర్వముకూడ మాకు గలదు. కాళింగకుటుంబము రెన్నియో, వీర (Martial) జీవనము జేసినట్లు చూపగలము. మాలో నొకయోచారమున్నది. ఆశ్చర్యముజనుసములో తొమ్మిదవనాడు కృపాణమును పూజించుటయే ఈ యోచారము. కృపాణము యుద్ధచిహ్నము. నేను 1900 వ సంవత్సరములో కాళింగుల అభిజాత్యమునుగూర్చి రెండువ్యవస్థలు వ్రాసియుంటిని. ఇటీవలి వృత్తాంతమునబట్టి, అవి మార్పుకొంచుననియున్నవి. 1920 సం॥లో జయంతి కృష్ణరావుగారు, ఘోర ద ద గి న యొ క వా గ్ధ స ము ను

వ్రాసినారు. ఇప్పటివరకు చేకూరిన విషయములన్నియు చక్కగా క్రోడీకరించినారు. 1922 సం॥ లో ఈవిషయమునుగూర్చి మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయ పండితులగు డాక్టరు కృష్ణస్వామి అయ్యంగారిలో ముచ్చటించితిని. ఈచరిత్రలో ముఖ్య యుగములగుర్చి విషయముల నేకరించితిని. (ప్రాశసర్ గంగులీగారి“ఒరిస్సాలో మిగిలినవి”) (Orissa and her remains) అను వ్యాసమును, బీహారు ఒరిస్సా పరిశోధక సంఘమువారి వ్యాసమును, నూత్నవిషయముల నొసగుచున్నవి. ఈవిషయములో, నిన్ను మొన్న దొరకిన శిల్పకాసనములు ఎంతయేని విజ్ఞానము నిచ్చుచున్నవి. అనేక వ్యాసముల సహాయముతో ఈ కాళింగుల చరిత్రను దిక్షాత్రముగ నూచింపగలిగితిని. వేద వాఙ్మయమునుండి గజపతిరాజులవరకు, కాళింగుల—హిందూదేశ చివర భాగములకు, సింహళమునకు, జావాకు, తమ నాగరికతప్రాబల్యము వ్యాపింపజేసిన కాళింగుల—తమ చరిత్రను జెప్పు ఆధారములు లేకుండనుండుట ఎంతయు విషాదకరము. పూర్వపు జ్ఞానముతో సరిపోల్చుటకు వీలులేని దుర్దశలో, కాళింగుల శిష్టము గంజాం విశాఖపట్టణ జిల్లాలలో నచ్చుటచ్చుట నివసించుచున్నారు. కాళింగుల జ్ఞానశ్రుతి, నాగరికత, విద్యావిజ్ఞానము మిడితెల్లెనుమహాపురుషులకును, ఆంధ్రదేశీయేతిహాస పరిశోధకమండలివారికిని మే మెంతయు కృతజ్ఞులము.

శ్రీ నెంకటకృష్ణరావుగారు ఇట్లుచెప్పుచున్నారు.—
“ఉదయాగ్రనాకొండనుండు (In the Easternghat) ఉపయగిరి మధ్యసీమల దరి కళింగసూటి యనబడు కొండచారియు, గంజాంనుండల సీమను దక్షిణమున గల కళింగ పట్టణ మనుకేవును ఆదరి నున్న ఉద్యాన మనబడు తోటలలోని కాళింగులును, వ్యవసాయము పర్లకముచేసి జీవింపు, కింతలి కాళింగులును, మనదేశపు టుత్తర జిల్లాలలోని చెక్కులలో నొక తెగవారకు కళింగ కోమటులును, ఈ కళింగమును స్మరణకుతెచ్చుచుందురు. గంజాం విశాఖపట్టణ మండల వాస్తవ్యులు కళింగసీమ వారలు. ఈ తెగవారు యవద్వీపము (Java)లో నుండునటుల నిదర్శనములుకలవు. గ్రంథకర్తల అన్వేషణలన్ని తెలియునచేవన, కాళింగులు నాకాయాత్రాప్రవీణులు, వాణిజ్యమునందు చతురతగలవారు, పరదేశముతో వ్యాపారము చేయువారు, యవద్వీపము, సింహళ ద్వీపములతో వర్లకము పలుపుచుండిరనుట లేకుండుచున్నది. ఆ కాలములో చిలుకాసకోపరము నాకలతో నిండియుండిననియు, కాళింగరాజులు నాకావిద్యను మోచ్చరిక చేయుచుండిరి. ఈ భారతాంతర్గతమైన కాళింగులు యవన ద్వీపమున కేతెంచినటుకు సందియములేదు. ఈనాటికిని సింహపురమున (సింగపురం) కళింగవంశోదకు కాళింగు డనియే పిలువబడుచు నివసించుచున్నా డనియు“మార్చిడను”వ్రాయుచున్నారని తెలియబడియున్నాడు. అందు ననుసరించి నేటికిని అచ్చటికి పోవు హిందువులను అసీమవారు కాళింగులని పిలుచురట. మెగాస్తనీసు యవనదేశపు సంచారకుడు కాళింగులు చాలా నాగరికులనియు, సనేకవృత్తు లనబరించి చాలా తెలివిగలవారనియు, కాంగళ చదువు కొనినవారని వేదాంతచర్చలందు పాల్గొనుచుండిననియు వ్రాసియున్నాడు. తొలుట్ల కాళింగులలో చతురర్థములవారు నుండిననియు, అందులో వైశ్యులు తప్ప తక్కిన మూడు వర్ణములవారును నేడియో కారణ మున కూడ్రులుగా పరిగణింపబడిననియు లెలంచుటకు అవకాశమున్నదని 1922 సం॥ మిచిలుకూరి నారాయణరావు నాకు వ్రాసియున్నాడు. కళింగదేశము చాలకాలము బౌద్ధ మతక్రాంతమగుటయు, బౌద్ధులకును, బ్రాహ్మణులకునుసహజద్వేషముండుటయును దీనికి కారణముగా వ్రాసియున్నాడు.ఉచ్చబారివారు

నిన్నుజాతిలో కలిసిపోవుట, నిన్నుజాతివారు మోచ్చుజాతిలో చేరిపోవుట చరిత్రనుబట్టి తెలియవచ్చుచున్నది. మ. నాకాయణరావుగారు అనేక ఉదాహరణములు గానించి యున్నారు. దేశీకాలవ్యవస్థల ననుసరించి మార్పులు గలుగును. కాళింగ రాజుల నేనానాయకులందరు నాయకులనివిరుదుగలిగినవత్రియులై యుండిరి. ఈ నాయకశబ్దమే నాయకుడు (వ్యక్తి) శబ్దముగా మారినదని చెప్పుచున్నారు. రాజకీయవిషయములో ప్రజాస్వామికమని పలుకుచున్న విషయములు కాళింగులచందాయతిసంస్థలలో ముఖ్యవిహ్నములైయున్నవి. ఇప్పటికిపంచాయతి సభలనివ్వుశంక మైనమైలురాళ్లు. భారతీయులలో కాళింగులు పురాతన స్వాతంత్ర్య నాగరికతగలవారు, వాణిజ్యము, శిల్పి రాజ్యాంగ పద్ధతిలో ప్రవీణుల పొందినవారు. వీరలచరిత్ర సంపూర్ణముగా నెరుగుట దేశభక్త్యము కదా. అట్టి సమాలోకన చేయగూడిన పండితవర్ణమున కెంతయో కృతజ్ఞుడను. అట్టిచరిత్ర యెరిగినంతవరకు పూర్వము నూచించిన గ్రంథవిమర్శన తెలియజేయును.

వైదికవాఙ్మయములో కాళింగులగుర్చి నేమియు గానరాదు. కాని విశలేయబ్రాహ్మణములో దక్షిణ దేశరాజులగుర్చి వ్రాయబడియున్నది. బీజ యను నామమును కరు పెట్టుకొను మడిరి కాళింగ, దానిలో చేరియున్నదనియే ఎంపవలయును. విష్ణుష్టముగామాత్రము గానరాదు. కళింగవంశ భారతములో అనేకచోట్ల కాళింగరాజ్యమునుగూర్చి చెప్పబడియున్నది. అక్కడక్కడ కావైత రాజులగుర్చి చెప్పబడుటయే గాక, మహాయుద్ధములో వారు పాల్గొన్నరీతి చెప్పబడుటయేగాక, యంగలేనది మొదలు వ్యాపించియున్న ఆర్యులదేశము కాళింగమని వ్రాయబడి యున్నది. బలిభార్యయగు నుషేణరాణికిని, దీర్ఘ దామయుషికిని జన్మించిన సంతతియే, ఈ రాజవంశముని చెప్పబడి యున్నది. అమెకు జన్మించిన పుత్రులైదుగురు. అంగ, వంగ, కళింగ, పుండ్ర, సుహాను ఆరు అయిదు రాజ్యములు స్థాపించినట్లు చెప్పబడియున్నది. ఈ అయిదు రాజ్యములలో అంగ యనుదేశము గంగాతీరమున నున్న భాగలోపూరు (ప్రాచీనఘం) చుట్టునున్న ప్రదేశము. వంగదేశము గంగా వాహిని కిరుప్రక్కలనున్న ప్రదేశము కావలయును. ఈ రాజ్యములలోని కెక్కువభాగము నదికి తూర్పునకు వ్యాపించియున్నది. పడమరభాగములో కాళింగ యున్నది. ఉత్తర బెంగాలే పుండ్రదేశము. అనగా కోసల దేశమునకు తూర్పుభాగమును, గంగానదికి ఉత్తరమున నున్న రాజ్యము. సుహాను ఎచ్చట నున్నదో గట్టిగా తెలియదు. గంగానదికి దక్షిణభాగమునుండి మగధరాజ్యము తూర్పుభాగమున నన్న కళింగ సరిహద్దులవరకు వ్యాపించియున్న దేశము కావచ్చును. గంగానదికి పడమర భాగమున అనగా, గంగానది బాహులవర రూపసారాయణనుండి కాళింగ ప్రారంభ ముచున్నది. రూపసారాయణ ముఖద్వారముననే, పూర్వపుండ్రదేశము రలివి గలదు. వీనినే ప్రస్తుతము దామలూక్ అందురు. దీనికి దక్షిణమున ఉత్కల మున్నది. ఇంకను దక్షిణమున కళింగ యున్నది. ఈ నదినుండి గోదావరినదివరకు వ్యాపించియున్న దేశమే కళింగ యని చరిత్ర చెప్పుచున్నది. సముద్రమునుండి ఇంద్రావతి గోదావరిలో సంగమించువరకును, బద్వాపట్టణము దగ్గర ఇది గంగలో కలియువరకు ఈరాజ్య మున్నది. కళింగకు ఉత్తరహద్దు చిలుకసరస్సు. దక్షిణహద్దు కొల్లేరు సరస్సు.

మహాభారతములో కళింగకు రాజపురి రాజధానిగా చెప్పబడినది. ఈ సందర్భములోనే కళింగరాజునకు చిత్రాంగదుడు అను పేరొసంగబడినది. ఇతని కుమార్తెను కారవరాజును దుర్యోధనుడు పెండ్లియాడినటులగుడ చెప్పబడినది.

పాణినీయనూత్రములలోగూడ కాళింగశబ్ద ముదహరింపబడినది. ఆర్థశాస్త్రములో కళింగనుగూర్చి చెప్పినూర్లు చెప్పబడినది. ప్రత్యేకముగా కాళింగ నూలనకు ప్రసిద్ధిపడసియున్నట్లు చెప్పబడినది. నూలుబట్టుకు తమిళములో కాళింగ మందిరు. బహుశః మొదట ఈ శబ్దము కళింగదేశవస్త్రమునకే ఉపయోగించి, తరువరి నూలుబట్టుల కన్నిటికి ఉపయోగించి యుండవచ్చును. చరిత్రలో చెప్పబడినప్రదేశమే కళింగదేశమే. సమస్త వాఙ్మయము చెప్పుచున్నది. ఇదియే ధర్మశ్రేయముకూడ చెప్పబడినది. ధర్మదేవత యజ్ఞ మొనరించినట్లును, చిహ్నునకే యజ్ఞ పురమని పేరుపచ్చినట్లునొకచోటచెప్పబడినది.

సంస్కృత వాఙ్మయమును నీడి బౌద్ధ వాఙ్మయమున జూచెదము. దంతపురి రాజధానిగా గల్గినదేశము కళింగమే చెప్పబడినది. కంభకరజాతకములో దీనివిషయములోలంతగా చెప్పును. గాంధారరాజున నగ్నజిత్తునకు, విదర్భరాజుగభీమునకు కాళి తుడు గా క రం డు అ ను రా జా కళింగం

పాలించినట్లు చెప్పబడినది. ఈ తర్వాత యాన నూత్రము దీనిని బలపరచుచున్నది. శతపథబ్రాహ్మణము లో చెప్పబడిన కాశీదత్తరాట్ట (కాశీరాట్ట) నకు సమకాలికుడు కలింగ రాజును సత్కృతము ఉన్నట్లు, మహాగోవింద సూత్రాంతములో చెప్పబడినది. కలింగుల దంతపురము రాజధాని యైనట్లు, ఈ సూత్రము చెప్పుచున్నది. కాశీదత్తరాట్ట లో మరియొకటి కలింగరాజ్యము రెండుభాగములైనట్లు చెప్పబడియున్నది. మహాభారతములో గల సర్గనను ఇది ప్రసిద్ధమవుచున్నది. సింహళ ద్వీపములోనికి విజయవీరాచార్యుని గూర్చి చెప్పుచు, విజయవీర తల్లియొక్క యువతయునుగూర్చి సింహళ ద్వీపముందలి మహావంశము వ్రాయుచున్నది. ఈమె తల్లి కలింగదేశాధీశ్వరయిన పుత్రిక. ఈ తర్వాత కలింగరాజ్యము సింహళాచార్యులచే నెట్లు స్థాపింపబడినదో యొకకథ గలదు.

తమిళనాడులో వ్రాసినరీతిగా, ఈ ప్రాచీన రాజ్యము ఇంకను దక్షిణభాగముననుండుచున్నది. ఈ రాజ్యము రెండుభాగములయందు, ఒకదానికి కపిలపురమును, రెండవదానికి సింహపురమును రాజధానులుగా నున్నవనియు వ్రాయబడియున్నది. క్రైస్తవశకమునకు కొంచెము ముందుకేతాబ్బములో నిది యుండెడియుండవచ్చును. పురాణములలో కలింగునుగూర్చి చెప్పబడియున్నది. నందులలోనొకడు నందివర్మ దీనిని జయించినట్లు చెప్పుచున్నాడు. పాల్లగుంఠ శిలాశాసనము లో విషయమును బలపరచుచున్నది. పాల్లగుంఠుడు మగధసింహాసనాసీనుడగుట కుముందు నందరాజు, ఒక జలాశయమును నిర్మించెను. అక్కడ ఈ శిలాశాసనముగలదు. కాశీదత్తరాట్టలో అశోకచక్రవర్తి, తాను సింహాసనాసీనుడైనపిదప కలింగరాజ్యమునుమాత్రమే జయించినట్లు నెల్ల రెరింగినవిషయము. ఈ శాసనములో కలింగ రాజ్య మొక్కటిగా నున్నట్లు వ్రాయబడియున్నది. భారతీయని పాల్లగుంఠా శాసనముగూడ కలింగరాజ్యమొక్కటిగానున్నట్లును, దానికి ప్రత్యుదాకదర్శ రాజధానిగానున్నట్లును చెప్పుచున్నది. కాని అశోకుని శాసనము లిందులను మహాపారిమటలేదు. అశోకుని శిలాశాసనములో కలింగ పట్టణములో గా నబడుటచే, ఇందులో మొదటిది అశోకునికాలములో, ఈ రాజ్యమునకు రాజధాని గానోపు.

తర్వాత కేతాబ్బములలో కలింగరాజ్యము ప్రతిష్ఠవంతమై యుండియుండవచ్చును. రాజ్యములకు వారసులను, వివాహములకు రాజకన్యలను, సింహాధీశ్వర సింహాసనమును నిరంకుశముగా నాక్రమించుటయును, రాజులపూర్వము ఈ కలింగరాజ్య మొసగినట్లు లేదనదుచున్నది. సింహాధీశ్వరపురాజుకుటుంబమునకు కలింగరాజులతో రక్తస్పర్శయున్నట్లు గౌరవనీయుగా చెప్పకొనబడినది.

క్రైస్తవశకమునకు ముందుకేతాబ్బములోనో, అంతకుకొంచెము ముందరనో కలింగరాజ్యము స్థాపితమైన రాజ్యముగా నుండి, దక్కను శాతవాహనుల రాజ్యవిజృంభణమున కాలంకముగానుండెడిది. పాల్లగుంఠ శిలాశాసనములో వ్రాయబడిన రీతిగా, తర్వాత కేతాబ్బములలో ఈ రాజ్యము సిరిసంపదలతో కులతూగుచున్నట్లు గానరాదు.

గాతమపుత్ర శాతకర్ణి జయించిన రాజ్యములలో, మహేంద్రవరములు ముఖ్యములైనవి. ప్రసిద్ధిచెందిన మహేంద్రగిరియే మహేంద్ర. ప్లినిగారి మేలియువేమలయ కాలింగ పాండ్యులలోనున్న వింధ్యవ్యతయొక్క తూర్పు శిఖరములలో నొక్కటియగు మల్లవాణ్ అనునదియే మలయగావచ్చును. కలింగ, అతడు జయించిన రాజ్యములలో నొకటి గావచ్చును. ఆంధ్రులకై క్షీణించినపుడు, ఇక్ష్వాకువంశమునకు అయోధ్యావాసియునగు శ్రీ వీరపురుషదత్తునివంతు కాలింగవచ్చినట్లు తెలియుచున్నది. సుప్రసాదల పాలనలో సామ్రాజ్యములో కాలింగ ముఖ్యమైనట్లు కనబడు గుప్త సామ్రాజ్యవర్తనములో కాలింగరాజ్యము కొంతప్రాముఖ్యమునుపొందినట్లు కానబడుచున్నది. విదవ కేతాబ్బములో నున్నట్లు చెప్పబడుచున్న కేసరిరాజవంశముయొక్క రాజధాని, తొలినొల్ల యయాతినగరము. ఈవంశములో ప్రాముఖ్యమునుపొందిన మొదటివాడే యీ రాజధానిని స్థాపించెను. ఇదియే తర్వాత ఆదినగర మనియు, సామనగర మనియు పిలువబడెడిది. రాజేంద్రవంశుని శిలాశాసనములలో ఈ కేంద్రపాలములు గానవచ్చుచున్నవి. మహానదితీరముందలి శోభేపురియొక్క ఈస్థలముని ఇటీవలకనుగొనబడినది. దక్షిణరాజులు కలింగను జయించినట్లు అనేకసార్లు చెప్పబడినది. వీనిలో మొట్టమొదటిది కీర్తివర్మయొక్క దాడి. ఇతడే గూర్జాత్మకాశువు. క్రీ. శ. 267 నలె తన శిలాశాసనములో నిది ఉదహరింపబడియున్నది.

మనకు నొకటి అధారములబట్టి చూడగా ఇరుగుపొరుగు

నర్ అన్నెము పరశురామ పాత్రోగారు

ముఖలింగమున జరుగు కలింగమహాసభ కథ్యక్షులు

వారలతో శత్రుత్వము తలపించినపుడే ఇట్టివి ఉదహరింపబడుచున్నవి. ఈకేతాబ్బములలో కాలింగరాజ్య మొక్కత్రాతరాజవంశములోనికి బోయినట్లు తెలియుచున్నది. ఈవంశమే పాచ్చగంగలది. క్రీ. శ. 11వ శతాబ్దములో ప్రారంభములో నీవంశమున్నట్లు ప్రతీతి. ఈవంశములో, కలింగ రాజ్యము మరికొంచెము ప్రాముఖ్యత పొందినది.

వాక్పాత్యకాశువుల ప్రతిపత్తివచ్చును, తూర్పుతీరముననున్నట్టియు, గోదావరినదికి దక్షిణముననున్నట్టియు భూభాగము వారిహస్తములలోనికి వచ్చెను. కందిని నేలు పల్లవులనుండి యిది వీరివశమై యుండవచ్చును. వీరవశతాబ్దపు ప్రారంభములో, ఈ క్రాతరాజ్యమునకు వైస్రాయి నొకని నేర్పాటుచేసి, వేంగీని తొల్ల రాజధానిగావేశిరి. కాని, తర్వాత పదకొండవ శతాబ్దపుప్రారంభములో రాజమహేంద్రవరమునకు రాజధానిని మార్చిరి. రాజప్రతినిధి, అధికారి మహేంద్రుడు ఈ దేశము ప్రాచ్యచాళుక్యులయొక్క వ్యతిరేకదేశముగా మారెను. అందుచే నిది కాలింగరాజ్యముతోడను, దాని ఉత్తరపు ప్రాంతములతోడను పెక్కుసార్లు వ్యవహరింపవలసినవచ్చెను.

ఇవటనుండియే కొందఱు సుముత్ర జానా ద్వీపములకు వలసపోయినట్లు, జానాలో ప్రతీతి కలదు. క్రీ. శ. 11 మొదటి శతాబ్దములో అజిశాఖ యనునాతడు వచ్చిన దేశము కాలింగ ప్రాంతమే. నావికా యాత్రకు పాలూరు ప్రారంభమున చోలని టాల్మీగారు చెప్పుచున్నారు. అదియే కాలింగ సముద్రములకు సంబంధించినది. బంగాళాఖాతమునకు రెండవరి నున్న దేశమునకే, కాలింగ నావికాయాత్ర సాగినదో, లేక ద్వీపములవరకు సాగినదో గట్టిగా చెప్పలేము. కాలింగనుగూర్చియు, కాలింగ దేశాగతులనుగూర్చియు సింహాచలత్ర పెక్కుసార్లుదహరించియుండుటచే, తూర్పుదీవులవరకు వీరివలస సాగినదనియే చెప్పవచ్చును.

కొన్ని శిలాశాసనములపరీకారము కేసరి రాజవంశము ఎనిమిదవ శతాబ్దములో నారంభమైనది. ఆ వంశములో నలుగురైనగురు రాజులను గూర్చివాడ చెప్పబడినది. ఒక తెక్క ప్రకారము యయాతీ కేసరి తొమ్మిదవశతాబ్దము మొదటిలో నున్నట్లు తెలియుచున్నది. ఒరిస్సారాజులలో ప్రసిద్ధి కెక్కిన తూర్పుగంగలు అనువారు పదకొండవశతాబ్దములో ప్రాముఖ్యతకువచ్చిరి. క్రీ. శ. 1078 నలె వారిలో గొప్పవాడు అనంతవర్మ చోడగంగ అనునాయన సింహాసనమెక్కెను. ఈతాశిఖునుండి మూడుపదిలవలవత్సరములముందువరకు తమ వంశాభివృద్ధిగూర్చి చెప్పుచున్నారు. కనుక తొమ్మిదవశతాబ్దమునుండి యీవంశ ఈ రాజవంశము ప్రారంభమగుచున్నది. ఈ రాజవంశముతో కాలింగరాజ్యము చరిత్రవృత్తిలోనికి బూర్తిగా వచ్చెను.

క్రీ. శ. 1000 కాలములో, చోళుల పరాక్రమము రాజరాజయొక్క నాయకత్వమున ఉత్తమునకు వ్యాపించెను. ఇతడు తూర్పుచాళుక్యుల చంచలపరిణీతులను చక్కచెట్టెను. చోళులకును, ప్రాచ్యచాళుక్యులకును కాశ్యపమై మైత్రి కుదిర్చెను. ఈ మైత్రి వివాహములచే దృఢపరచుచున్నది. తనకొడుకగు

మొదటిరాజేంద్ర (గంగా కొండవోరుడు)ని కాలములో వివాహముచే దృఢపరచుచున్నది. రాజరాజ కలింగను జయించినట్లు చెప్పుచున్నాడు. అనగా తూర్పుచాళుక్యుల విషయములోవలె కాలింగ రాజ్యమును చోళుల యదినమునకు తీసికొనివచ్చుటకు ప్రయత్నమని యర్థము. ఇంతకంటె సమరసన్నాహములు జరిగియుండవు. రాజేంద్రుని తనయుడు కాలింగరాజు వివాహమాడుటచే వారికి మైత్రి చేపూరెను. రాజేంద్రుని కుమారుడు కులొత్తుంగుడను పెరుతో, చోళచక్రవర్తి యయ్యెను. అకాలములోనే రాజేంద్రునిమనుషుడు అనంతవర్మ చోళగంగుడు కాలింగ సింహాసనాసీనుడయ్యెను. మొదటిరాజేంద్రుడే కాలింగదేశము జయింపబట్టిన నిరంతర యుద్ధప్రయత్నము లూహెచ్చెను. ఒకశతాబ్దమువరకు చోళులు, చాళుక్యులు ముఖముఖిని సరిహద్దులలో వారుచుండినయే చెప్పవలెను. కృష్ణానదిపుట్టిన పడమటి కనుమల దగ్గరనుండి అది తుంగభద్రగా కనియువరకును తర్వాత ఉత్తరదేశలో వింధ్యపర్వత సమీపవరకును ఈ సరిహద్దు ఉన్నది. కాలింగదేశమును తనకు లోబడుకొని, తర్వాత తమిళనలసరాజ్యము లగు సుమత్రము; దాని చుట్టుప్రక్కల నున్న ప్రదేశముల జయింతమనియే రాజేంద్రుని ప్రయత్నము నున్నట్టియు, విజృంభించుచున్నట్టి శ్రీ భోజరాజ్యము పెక్కు సార్లు సాయుధుడని ఇతని యుద్ధక్షేమము.

కలింగరాజ్య మొక్కప్పుడు మూడుభాగములుగాను, సక్యతోగా అయిదుగాను, కొన్ని పర్యాయములు ఏడుభాగములుగాను, ఈకులొత్తుంగుని యుద్ధములలో వర్ణింపబడినది. మొగస్తానీకాలములోనే, కలింగ మూడుభాగములుగా విభజింపబడినది. గంగాతీరమందలి కాలింగ మొదటిది. రాజేంద్రుని నేనానాయకునిచే చివర జయింపబడిన దేశమే ఇది కావలయును. వంగీయ మధ్యకలింగమే, ప్లినిగారి మదోళింగము. మక్కి కాలింగము మూడవది. ఇదియే ముఖ్యకాలింగమై యుండవచ్చును. ముఖలింగమే, ముఖ్యకాలింగరాజధానియగు ముఖ్య కలింగనగరమై యుండనోపు. శబ్దోచ్చారణ సన్నగిల్లుటచే ముఖలింగమని మారియుండవచ్చును.

కాలింగనగర మనుకబ్బము పేరు కాకపోవచ్చును. కలింగదేశ రాజధాని యని యర్థము మొన్నటివరకు రాజధానిగా నున్న ముఖలింగమే, కాలింగనగరమని చెప్పవచ్చును. యోగడ, సింహపురము, కపిలపురము ఇవిన్నియు రాజధానులే. హ్యూను తాంగుగారు వర్ణించిన దంతపురము కాలింగనగరముగా లేల్పబడినది. ఆ కాలింగనగరమే ముఖలింగ మైనట్లు కొన్ని శిలాశాసనములవలన తెలుచున్నది. సముద్రప్రాంతమున నున్నట్లు కాలిదాసు వర్ణించిన కాలింగ రాజధానికి ఇది భిన్నముకాదు. గజపతిరాజు శేడిలో కడపటివాడుగు నృసింహుడు మహమ్మదీయదాడికి బలయయ్యెను. చివరకు సంగదేశపు మహమ్మదీయుల సాహాయ్యముతో గజపతిరాజులలో మొదటివాడుగు కపిలేంద్రునిచే నోడింపబడినది. ఈ రాజవంశము (గజపతి) మూడు తరముల మాత్రమేయుండెను.

ఈవంశపు కాలము ప్రాత విజయనగర రాజవంశము

అలా మూడవదానిలో నొక భాగమువరకు సరిపోవుచున్నది. తన రాజ్యమును దక్షిణదిశకు వెంపొందింపవలెనని కవి లెక్కచేసి మహాప్రయత్నము లానర్పించి దానిని దక్షిణదిశకు వ్యాపింపజేసి, రాజమహేంద్రవరములో తన రాజ్యపరిధిని సుండు దేర్చుట చేసెను. భామినీరాజ్యములను వెయ్యియేళ్ల క్రిందికి తీసికొనిపోయెను. భామినీరాజ్యముయొక్క విచ్ఛిన్నత (అయిదు భాగములుగలదు) ఆ రాజ్యములోని యంతరికలహములను తన రాజ్యవ్యాపనకు భంగకారి యయ్యెను. అతనితర్వాత రాజ్యమునకు వచ్చిన పురుషోత్తముడు దక్షిణ దిశను వరకు కాలింగ దాడినిసాగించెను. దక్షిణమున నెల్లూరు, ఉదయగిరులకు గవర్నరుల నియమించెను. విజయనగర రాజును కృష్ణ దేవరాయలు సహసమునకు వచ్చుతెలిసి, కొంత రాజ్యమును తమకు పట్టుమువరకు గజపతులవశములో నున్నది. ఉత్తర మహమ్మదీయ రాజ్యములు విజయనగర సామ్రాజ్యమునకు బద్ధశత్రులుగలచేతను, గజపతిరాజు లీ మహమ్మదీయులతో గలయు సత్సహించెడివారగుటచేతను, తన సామ్రాజ్యమున కీపరిపీడు లెంత ఉపద్రవకరములో, కృష్ణ దేవరాయల దీర్ఘ గృహిణి క్షుణ్ణములో గ్రహించెను. అందుచే మహమ్మదీయులను కృష్ణ దేవరాయలు జేలుగానుంచి, గజపతిని సంతృప్తమునకు ప్రయత్నము లానర్పించెను. గజపతి, తాను క్రొత్తగా సంపాదించిన దేశములను గంజామువరకు విడదాడవలసివచ్చెను. చివరకు తన రాజధానిగూడ నహమ్మదీయులకుండును. ఈ ప్రయత్నములో కృష్ణ దేవరాయ లు తీర్మానించుకొనినది. చివరకు, విజయనగర సామ్రాజ్యమునకు, కాలింగ రాజ్యమునకు సరిహద్దు గోదావరి నది నిర్ణయింపబడెను. కాని గోదావరినుండి గంజామువరకు గల కొంత రాజ్యము తెంగిలమునందు చెప్పబడుచున్నది. అంతయుకాని, కాలింగ రాజ్య భూగోళములో చేరియుండలేదు ఇటులు కాలింగ రాజ్యము మొగలాయిలు గోల కొండ జయించిన పిదప వారి స్వాధీనమయెను. కాలింగ కాలింగుల ధీమా ప్రారంభమయెను. మొదటి బౌద్ధులను, వాణిజ్య, శిల్ప ప్రభావిత, వ్యవసాయ కుశాల్తయి వనియు రూపుమాప భిన్నాచారములనుబట్టి విచ్ఛిన్నమై చెరిగి. కాలింగ రాజ్యము ఖిల్లవట్టెను. ముఖలింగ మొట్టమొదటి నామమాత్రము నిలిచినది, అట్లే కాలింగులు తమ ఉచ్చ (proud) దేశము వదిలి యిప్పుడు సేద్యము వ్యవహారము చేయుచున్నారు. వీరల్లు ఉన్నతదశకు రాగలరే అవిషయము యింతకంటెను వర్ధిల్ల దగియున్నది.

కాలింగుల సాంఘిక ఆర్థిక ఆకాశముగరించి కొంచెము ఆలోచించెదము. వీరలలో పూర్వము త్రైశ్వర్యములుండెనుటకు సందియములేదు. ఇప్పటికిని కాలింగుల ముఖ్యమైన నూచించెదరు. కాలింగుల నంబు లనువారు ముఖలింగ దేవస్థానములో అర్చకులైయున్నారు. తనతరవర్ణముల శాస్త్రములను బస సంగ్రహములో ముగిసినట్లు కానవచ్చుచున్నది. సింహాద్వీపములో నంబుల బంధవ్యములు కలిగియుండుట తెల్లమె. బాహు, తెలివైన ద్విములకు నాకాయాత్రలు జరుగుచుండెనుటకు ప్రమాణములుగలవు. శ్రీ శంకరాచార్యుల సిద్ధాంతబోధనకాలములో కాలింగ భాషలు గంభీరజ్ఞానము గల వారనియు, తత్వజ్ఞాన పరాయణులనియు వ్రాయబడియున్నది. పూర్వము శాస్త్రములను అభ్యసించుచున్న వర్ణ భేదముల పట్టుదల లేకుండుటను సూచించవచ్చును. తమపరి శ్రీ రామానుజుల యొక్కయు శ్రీవైతన్యస్వామియొక్కయు విశిష్టత సంప్రదాయము గట్టిగా కాలింగులమధ్య వేరునాటియుండినది. గాన కారణము స్పష్టమగుచున్నది. శాస్త్రమున సిద్ధాంతములు విశిష్టతయైన మిక్కిలి చేరియున్నవి. ఇప్పటి ఆచార విధానములను పరిశీలించిన కొంతవరకు తెలియవచ్చును. కాలింగదేశమునకు ముఖ్యపట్టణము ముఖలింగ దేవస్థానములో అర్చకుల సహాయమునుండి కాలింగులే అయియున్నారు. వీరిని నంబులని చెప్పవచ్చును. కాలింగులలో వేదాంతపండితులు అనేక చోట్ల నున్నారు. వీరు ఆంధ్ర సీత్యా భాషలలో నిపుణులు. తర్కము పురాణము వీరలు చక్కగా చదువుకొని కష్టచారపరాయణులై యున్నారు. అయ్యవార్లు వేదపండితుల వారు, మతగురువులై, యువపయన వివాహకార్యములు జరిపించెదరు. జంబెము వేసికొనెదరు. కాలింగ గురువులే చాలాభాగముందు మంత్రోపదేశము, చక్రాంతము, ఉత్తమ నాయకము, వివాహము జరిపించెదరు. ఇటీవల నితరభాషలలో సాంగత్యమువలన ఆంధ్ర, ఓడ్ర భాషలు మూలమునకు విడిచిపోయి జరిపించుకొందురు. వీరి వివాహముల తంతు యావత్తు పూర్తిగా నడచించెదరు. వివాహకాలమునకు పూర్వమున నవసరమును జరిపించెదరు. వీరలలో అతిభాషావిభాషములు

మొదలు. ఇదియే కాలింగుల సీత్యా మూలకారణము ఆర్య యాజమానులను ఆయుధముగా కాలింగులలో పట్టుదులలో గురు ఇదియేవారి పూర్వపీఠిక (Martial profession) ని నొందించుచున్నది ఇప్పుడు శ్రీలలో, విద్య అతి అరుదు పూర్వము కాలింగ శ్రీలు రాజ్యమేలుచు, శత్రువులపై దండెత్తి యుద్ధముననిచి పోరాడినట్లు నిదర్శనములుగలవు శ్రీలు శాస్త్రమును ప్రబలుముగానున్న కాలమును తమపరిభాషా శాస్త్రములుగా నుండిరి. కాలక్రమమున వారి రాజ్యము కొలు పొయిన పిదప దుర్గతపాలె అన్ని కీర్తులు మరచిరి. ఇప్పుడు పార్వతీభాతుల అభివృద్ధి జూచి తిరిగి వారి సంఘములో ఆ యంకురించుచున్నది. కాలింగ యోధులు అనేక చోట్ల తమ సంఘసంస్కారము చేసి క్రమక్రమమున సాంఘిక, రాజకీయ, ఆర్థిక స్థితి యభివృద్ధి చేయుటకు పాటుపడుచుండుట విని యెంత యో సంతసించుచున్నాను. సకలసంపదల కారణమైన పరమేశ్వరు డట్టి ప్రయత్నములను సఫలము చేయుగాక!

హిరమండలం వైశ్యసభలు

(స్వీయవిలేఖరి)

గంజాం మండలమున హిరమండల అసహాయోద్యమమున కీర్తికెక్కినపురము. ఇచట గతవత్సరము మండల జాతీయసభలు జయప్రదముగా జరిగినవి. ఇప్పుడు జరిగిన వైశ్యసభ అంతకెక్కుడు శోభతో జరిగినదని చెప్పవలయును. వైశ్యసభాధ్యక్షులు గంజాం, విశాఖపట్టణము, బిరిస్సాలనుండి వచ్చిరి. ప్రేక్షకులు గూడ పలువురు దయచేసిరి. ఈ సంతకరమున గట్టి క్రొత్త మార్పున మువారు నూర్గురు శ్రీలలో సభనలంకరింపబడెను. విశాలమైన సభాభవనము నిండిపోయినది. ప్రతినిధులే 500 దాకాయుండిరి.

శ్రీకాకటం రోడ్డు రైలు స్టేషనునకు సభకే తెంచినవారికి రైలుదిగిన దగ్గరనుండియు, బస, భోజనసౌకర్యములను స్వచ్ఛం చేసేసమయచేసిరి. మండు వేసంగియైనను నీటిలోపములేకుండగ బండ్లతో నీరు తెప్పించి సప్లముచేసిరి.

హిరమండలం వైశ్యసభలు ఖిల్లవట్టెను. యభిమానము గలవని తేటతెల్లమైయుండుట వచ్చినవారికి మొదటి దినమునే స్పష్టమైనది. కులసభ అగ్రతలక శ్రీయుత శ్రీరాజా సూర్యారాజుగారు బ్రహ్మపురమునుండి కొందరు వాలంటీర్లును విదేశీదేశీయతో బంపిరి. రాజాగారు ఖిల్లవట్టెనుకల కారు. వారికి విదేశీవస్త్రపు కొట్టుగూడగలదు. వారి విదేశీపట్టును హిరమండలం రామోదీప లేదు విదేశ బాణీలను పారవైచి ఖిల్లరు వాటిని ధరించవలసివచ్చెను. రెండురకములను బరంపురం వారు ధరించవలసివదిగా రాజాగారు కాసిందిగాని, అందులకు హిరమండలం రంగీరంధనందున తుదకు ఖిల్లరునే యుంచవలసిన దని నిర్ణయింపబడెను.

రాజకీయసభ

కార్యనిర్వాహక సంఘమువారు రాజకీయసభ జరుపకుండగ రెండుసార్లు తీర్మానించినను సభ్యులు చేయదలచుకొనిన సభకు, ఆహ్వానసంఘమువారు తోడ్పడి భవనమిచ్చిరి. రెండవనాటిరాత్రి రాజకీయసభ జరిగినది. శ్రీయుత టంకాల రంగన్నగారు రధ్యక్షతవహించిరి. వీరు పిరికిసంపదలుగారు. అసహాయోద్యమసందర్భమున శ్రీకృష్ణజననస్థానమును దర్శించిన మహానుభావులు, ఖిల్లరు దీక్షపరులు, జాతీయపాఠశాలాధిపతులు. ఇరువది సంవత్సరములకు పూర్వమే, స్వదేశీ యాం దోళనాదినములలో, వంగదేశవిభజనకాలమున "యంగిండియా" యను అతివాద ఆంగ్లవార్తపత్రికను బెంగళలో సంపాదించి పోషించిన చిరకాల దేశభక్తులు. వీరి అధ్యక్షకోపన్యాసము విశాలబౌద్ధాయమును, ఉత్కృష్ట ఆదర్శములను, స్వాతంత్ర్యాభిలాషను, స్వరాజ్యవాంఛను తెలుపుచున్నది. తీర్మానములలో "పెంగ్లం" వింతయేమియు లేదు. ఖిల్లరు, మార్కెటు నాగపురము, పలువాఖోలీ సత్సాగ్రహము, వంగీయు ఆర్థికాన్ని నిర్బంధింతులగున్చిన కాలాచితీర్మానములే గావించబడ్డవి. కాని అచ్చట శ్రీనివాసదాసుగొకడు పోతై అతిరహస్యముగా మద్రాసు స్వరాజ్యవాదుల వర్తన వర్ణించియు తీర్మానమును వ్రాసి యొక వైశ్యభాషామణిచేతులో దాచెను. అతను నిర్దురకండ్లతో దానిని చదివితిననెను. వెంటనే లయన అయిదుచది దానిని ఖండించెను. తుద కుపపాదించినవాడే దానికే ఓటివ్వలేదు. అతీర్మాన మోడిపోయెనని వేరుగా చెప్పవలెనా?

కులసభమువల్ల

మేనరికము తప్పక చేసుకొనవలెనట. మేనకోడలిని వివాహమాడవలెనట. వివాహమాడిన ప్రస్తుతులను వీరేమిచేసిరో? వగులములు, గుత్తవెండ్రెండ్లు ఖండింపబడినవి. ఇక ముందు అట్టి కార్యము భావించువారి నేమిచేయగలమును సందియము సభవారిని బాధించెను. వీలనన లాభమువిడిచి వ్యవహారము కోములు లరుగుగదా కులసభలు, దేశమున కిట్లు దాడులనున్న పంగతి హిరమండలమున జరిగిన వైశ్యసభ వ్య

క్రపరిచినది. ఆ సభాసంతరిమన గొప్పవిచారణ యొకటి జరిగినది ఒక జాతీయవాది ప్రసంగం లండింపబడి, అయన దోషి యని నిర్ణయించి, సభాసంతరిమన వేవేసిరి అట్లు వెలివేయబడిన నుచుంబోవును.

యామూల కృష్ణముల్లి

ఈతడు వైశ్యస్వ గుండసేనకాదళ సేనాని, అర్ధశుర దీక్షా వ్రతుడు, కాంగ్రెసు భావలంఘకు, దేశీయమహావీరు ప్రతివత్సరము తప్పక వెళ్లుచుండువాడు, స్వాస్థ్యత్యాగి. గత సంవత్సరము జరిగిన శాసనసభ ఎన్నికలలో చాలా ఘట్టబడి పోటీసి కాంగ్రెసు అభ్యర్థులకు తోడ్పడినవాడు సర్దుకొనినాడు. ఈతడు వైశ్యులలో సర్దుకొనినాడైనాడు సూపించినవాడు. ఈతనిపై నిరూపించిన నేరములు మూడు.

(1) అంటరానితనమును పాటించుట. (2) ఇతరవర్ణములవారితో నీరు త్రాగును. (3) పూర్వమొకప్పుడు కొంతకాలము ఎక్స్ పేరిమెంటు చేయించెనట. కావున నీతని సభవారు కులభ్రష్టునిగాజేసిరి. ఇందులకాయన చెప్పినవాడేమనన, తాను చేసినకార్యము అశాస్త్రీయము కావనియు, పండితు లశాస్త్రీయమని ఖండించిన తాను, వారునిర్ణయించు ప్రాయశ్చిత్తమునకు తానియ్యకొందుననెను. కాని సభవారు శాస్త్రవర్ధులతో తమకు ప్రసక్తిలేదనియు, పూర్వవారమే వారికి ప్రధానమనియు కాసిందిరి. ఇందు చదువరులు గమనించవలసిన సంగతికట్టిగలదు. వైశ్యులకు అందు ముఖ్యముగా కలెగవైశ్యులకు వేదోక్తకర్మలులేవు. ఉపనయనసంస్కారము సూతనముగా పురాణోక్తముగా ప్రవేశపెట్టబడినది. అదియు కొలదిమందినాత్ర మామోదించిరి. వీరికి సూతనముగా ఉదయించిన కాంక్ష పరాచారము వేరీటశాస్త్రవర్ధులకు ధిక్కరించినది. గత సంవత్సరమే పెద్దకోడండసభలో కొందరుసభ్యులు శ్రీయుత టంకాల రంగన్నగారిపై దాడివేయి వెత్తించిరి. కాని అచ్చట తన ఆనకాశముచిక్కలేదు. వారు చిపురువల్లలో జరుగనున్న సభలో విజృంభింతురను గాలికలురు హిరమండలములో పుట్టినది.

ఈ సభల కే తెంచిన శాస్త్రులు బుర్రా శేషగిరిరావుగారు, ప్రాధానరీ గిడుగు సీతాపతిరావుగారు, పండిత నాసా మార్యనారాయణశాస్త్రిగారును వైశ్యులను విని ఆశ్చర్యవొందిరి.

యథోచిత సహకార వాదుల కార్యక్రమము నామోదించుడు

అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘసభాధ్యక్షులు తీర్మానములు

బొంబాయి, జూన్ 15:— బుర్రా శేషగిరిజరుగు ప్రత్యేక అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘసభయందు ఈక్రిందితీర్మానములు పాపాదించ మహారాష్ట్ర కాంగ్రెసుసంఘపు అధ్యక్షులగు యల్. పి. భోపట్కారుగారు నోటిసు ఇచ్చియున్నారు:—

ఖిల్లరు భారత నిర్బంధము అంతమొందవలెను గౌహతి కాంగ్రెసు సందు ఆమోదించబడిన 13-వ తీర్మానమునందు "చేతితో వడకబడి చేతితో నేయబడిన ఖిల్లరు" అను మాటలకుబదులుగా "స్వదేశీయులు" అనియుండవలెను. (గౌహతి తీర్మానముననుసరించి కాంగ్రెసుసభ్యులు చేతితో నేయకబడి చేతితో నేయబడిన వస్త్రములనే ధరింపవలయున్నది. ఈసవరణ ఆమోదించబడిన ఈనిర్బంధము అంతమొందును. స్వదేశీ వస్త్రములు ధరించి కాంగ్రెసుపనులు చేయవచ్చును.)

యథోచిత సహకారకార్యక్రమము

గౌహతి కాంగ్రెసుసందు (శాసనసభల కార్యక్రమమునకు సంబంధించిన) 5 వ తీర్మానమునకుబదులు ఈక్రిందితీర్మానమును అనునందుంచవలయును. శాసనసభలలో కాంగ్రెసు పక్షమువారు యథోచిత సహకారకార్యక్రమమును కొనసాగింపవలయునని అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘమువారు తీర్మానించుచున్నారు. అనగా సంస్కరణములు అసంతృప్తి కరముగను అసంతృప్తికరముగను ప్రకటించుకరముగను నున్న చాలావర్గాలకు అల్పముగూఢముకొరకే నాటిని ఆంగీకరించి చేయించు సుపూర్ణ భాగ్యతాయత ప్రభుత్వసంపాదనమున ప్రయత్నింపవలయును. సంస్కరణముల ననుసరించి ప్రజలకులాభకరమును విధిమునను ప్రభుత్వముకారి అన్యాయమును దుష్పరిపాలనమును ప్రతిఘటించుటకును కాంగ్రెసువారు పాటుపడవలెను. అనసరమనితోచిన కాంగ్రెసుసభ్యులు మంత్రివర్గముల నేర్వరకుచ్చున. లేకున్న ఇతరపక్షములవారు మంత్రివర్గ మేర్వరకుప్రయత్నములందు తోడ్పడవచ్చును. కాని గౌహతి తీర్మానమున దలి సీ. యచ్. క్లాజులకు న్యతిరేకముగ మంత్రులు ప్రసర్తించి వీరిని ప్రతిఘటించవలయును. (అ.పె.)

నాగపూరు సత్యాగ్రహము- వల్లభాయి పటేలుగారు

నాగపూరు నగర కాంగ్రెసు కమిటీవారు
తమిళం పటేలుగారు తమిళము వ్రాయలేదని చెప్పటం

జరిగిన సంగతులు

మదరాసు, జూన్ 15:—అఖిలభారత కాంగ్రెసు కమిటీ జేతరలు కార్యదర్శి పత్రికల కిట్టు తెలుపుచున్నాడు.

నాగపూరు సత్యాగ్రహవర్తలను విచారించువలసినదని వల్లభాయి కమిటీవారు వల్లభాయి పటేలుగారిని నియమించుచు గానించినచివరికి తీర్మానముపై పనియేమిజరిగినదని వల్లభాయి పటేలుగారు తమకు జాబునుగాని తంతునిగాని పంపలేదని నాగపూరు కాంగ్రెసు కమిటీవారు తెలుపుటవలన ఆశ్చర్యముకలుగ వచ్చును. కావున వల్లభాయి పటేలుగారిని నియమించిన పిదప దేమిజరిగినదో స్పష్టముగా తెలుపవలయున్నది. వల్లభాయి పటేలుగారు అధ్యక్షునికి వ్రాసిన జాబులోని దంతయు స్పష్టముగా బోధపడుచున్నది. ఆ జాబునం దాయన యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు.

పటేలుగారు అధ్యక్షునికి వ్రాసిన జాబు

నాగపూరు వ్యవహారములనుగూర్చి విచారించుటకై నన్ను వల్లభాయి కమిటీవారు నియమించిరిని తెలుసుకొనగానే ఆ బాధ్యతా భారమును తీసుకొని పనిచేయుచుంటిని. ఆయన పట్టికిని మీరు నన్ను అంగీకరించి నాగపూరుకు వెళ్లవలసివని పట్టుబట్టియుండుటచేత నేనప్పుటికి నెట్లుబట్టె యేర్పాటులను నిర్మించితిని జేసుకొంటిని. కాని నేను గాంధీమహాత్ముని ఆనుచుండనట్లచేతను మహాత్ముని యభిప్రాయము లదివరకే ప్రకటింపబడి యుండుటచేతను నన్నీ పనికి నియమించుటలో అర్థవేరుని అడుగును అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘసభ్యు లొకరు (ఆంగ్లము) వ్రాసిన జాబు పత్రికలలో ప్రకటింపబడినది నాకు చూపబడెను. ఈ యాంగ్లము బొంబాయి నుండి తిన్నగా నాగపూరుకు వెళ్లి బహిరంగసభలో నుపన్యసించెను. దాని రిపోర్టును నాకు చూపబడెను. అందువలన నేనప్పుటికి నెట్లుబట్టె పూర్వము నాగపూరువారి యభిప్రాయములను కనుగొనుట నా విధియని తలంచి, నేను నచ్చి విచారించవలసిన అవసరమున్నదేమో కనుగొని అట్టి యవసర మున్నట్లయిన జాన్ మొదటివారములో నేర్పాటుచేసి నాకు వెంటనే తెలియజేయవలసినదని నేను రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షునికి వ్రాసియుంటిని దానికి జాబు రాకుండుటచే నేను నాగపూరుకు వెళ్లుట తన జవాబు మీదనే ఆధారపడి యున్నదనియు కావున తంతులో వెంటనే జవాబియవలసినదనియు అధ్యక్షునికి తంతునిచ్చియుంటిని. దానిపైన అధ్యక్షుడు తాను నేను వ్రాసిన సంగతులనున్నట్టిని నాగపూరు కాంగ్రెసు కమిటీ కార్యదర్శికి తెలిపి నేను వ్రాసిన కాగితములనుగూడ వారికి పంపి యుంటిని ననియు, ఆయన దగ్గరనుండి జవాబు రాగానే నాకు తంతు నిచ్చెదననియు వ్రాసియుండెను. కాని యంత కాలము వేచియున్నను జవాబు రాకుండుటచే వారి కిష్టము లేనట్లును నేను వెళ్లకూడదని నిశ్చయించి నానిశ్చయమును మీకు తెలియజేసితిని.

కొన్ని దినముల క్రిందట అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షునికి వచ్చిన తంతుని జాబు విశదము చేయుచున్నది. అదే తంతు అహమ్మదాబాదు నుండి పత్రికల కిట్టు పంపబడెను.

నాగపూరు నగర కాంగ్రెసు సంఘమువారు నాజాబుకు గాని తంతుకిగాని జవాబియకపోవుటవలన నాకిష్టములేకున్నను అచ్చటికి వెళ్లకూడదని నిశ్చయించితిని. కావున అవసరమైనట్టి యితర యేర్పాటులను దయచేసి చేయుడు. తరువాత జాబు వ్రాసెదను.

ఈతంతు ఆయనగానే అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘ జేతరలు కార్యదర్శి నాగపూరునగర కాంగ్రెసు సంఘమువారి కిట్టు తిరిగివేసెను.

వల్లభాయి పటేలుగారు తన జాబును జవాబురాలేదని తంతు చేయుచున్నాడు. అందువలన ఆయన నాగపూరుకు వెళ్లుటలేదు. తరువాత నేమి చేయవలెనో నర్సింగం కమిటీవారు తెలుసుకొన గలసమయకై వెంటనే అచ్చటికి పరిసితులనుగూర్చి పూర్తిగా వ్రాయుడు.

నీటికి జవాబుగా నాగపూరు నగర కాంగ్రెసు సంఘకార్యదర్శి ఇట్లు తంతు పంపెను.

మీరంతి చేరినది కాని వల్లభాయి పటేలుగారు నాగపూరు నగర కాంగ్రెసు సంఘమునకుగాని జాబునుగాని తంతునిగాని పంపలేదు. ప్రస్తుతము నాగపూరునందు జరుగుచున్న ఆయుధ కావనోల్లంఘనోద్ద్యమమును సాగింపవలెననియు సత్యాగ్రహోద్ద్యమమున కన్నివిధముల తోడ్పడవలెననియు, అందుకొరకై తక్కిన సభ్యులను చేర్చుకొను అధికారముతో రాయవూరు ద్వారా తేలికారగాలి తో ఉపసంఘమును నియమించవలెననియు నాగపూరు కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహకవర్గములో జూను 8 తేదీన అధిక సంఖ్యాకులు నిర్ణయించిరి. కాని యంతవరకు తీర్మానము పైన చర్చజరుగలేదు. అయితే జూను 18 తేదీన తీర్మానమును గూర్చి విచారించవలెనని నాగపూరు జేతరలు బాడీసభవారు నిర్ణయించిరి. తిలకు విద్యాలయ ప్రధానాచార్యుడు తిజ్జారీగారు సత్యాగ్రహోద్ద్యమమును నడుపుచున్నాడు.

అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘ జేతరలు కార్యదర్శి యాదినువ తంతునిగూడ మధ్యరాష్ట్ర, మరాఠీరాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శికి పంపెను.

“సత్యాగ్రహమును గూర్చి పూర్తివివరములను పంపవలసినదని నాగపూరు కమిటీవారికి తంతునిచ్చియున్నాము. మీ నివేదికమునుగూడ వెంటనే పంపవలెను.”

పర్యవసానము

ఇంతకు లేలినదేమనగా వల్లభాయి పటేలుగారు తిన్నగా నాగపూరు నగర కాంగ్రెసు కమిటీవారికి వ్రాయక రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుని ద్వారా వ్రాసెను. అతడేమో నాగపూరు కాంగ్రెసు కమిటీ కార్యదర్శికి తెలియజేసినదని చెప్పెను. అవసరమైన చర్చ పీనుకొనుటకై పూర్తినివేదిక లింకును రావలసియున్నది. (అ. పే.)

సత్యాగ్రహ మెట్టిదిగా నుండవలెను?

నిరోధశాసనముల నన్నింటిని ఉల్లంఘింపవలెను

స్వామి సత్యజేవుగారి అభిప్రాయము

బొంబాయి, జూన్ 15:—స్వామి సత్యజేవుగారు నేనునతో హెర్బాల్స్ పత్రికా ప్రతినిధితో మాట్లాడుచు నాగపూరు సత్యాగ్రహమునుబట్టి భవిష్యత్తుకు ఒక శిలగాలు నిర్వచించిరి. విడుదలనుగూర్చి ఆయుధశాసనము నుల్లంఘించుచు సత్యాగ్రహము సత్వినయెడల అది అఖిలభారతసమస్య కాబాలదనియు, అది అఖిలభారతసమస్య కావలెనన్న నిరోధశాసనము లన్నింటిని ఉల్లంఘించుచు కాంగ్రెసువారే సత్యాగ్రహోద్ద్యమమును బయలుదేరి దీయవలెననియు కాంగ్రెసే జాతీయ సంస్థయనియు, కావున వారే ఆపనికి పూనుకొనవలెననియు చెప్పిరి. (శ్రీ పే.)

మధురలో సత్యాగ్రహ సన్నాహము

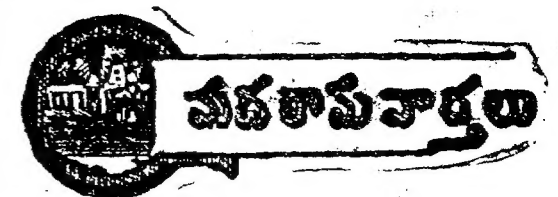
మధుర, జూన్ 14:—యవజనదళమున చేరవలెనని ఉద్వేగించుచు కెప్టెన్ కె. వి. గణపతి ఆయ్యరుగారి కిట్టు తెలుపుచున్నాడు:—

మధురలో శాసనోల్లంఘనమును జరపుటకై ప్రచారము ప్రారంభమైనది. బహిరంగసభలు జరుగుచున్నవి. భజనయారే గింపులు తోజుకు రెండు పర్యాయములు జరుగుచున్నవి. సామాన్య జనులును ఉద్యమమునందు తాము కనబరచుచున్నారు. నాగపూరు ననుసరింపుటకు ఆంగ్ల రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘమువారు తీర్మానించిరి. కొద్దిలో అవారీగారు చెప్పిన ప్లేటు మెంటును చదివిన పిమ్మటకూడ తమిళనాడు సోమరితనముతో నుండరాదు. (శ్రీ పే.)

తిరువూరు పశుప్రదర్శనము

తిరువూరు, జూన్ 14:—కోయంబుత్తూరు జిల్లా వ్యవసాయక సంఘమువారి యజమాన్యమున పోర్త్రామిక్, వ్యవసాయక పశుప్రదర్శనము నేటిదినము ప్రారంభమయ్యెను. రెవిన్యూబోర్డు సభ్యుడు మాక్ మెకలుగారు ప్రారంభమహోత్సవమునలికిరి. సంఘపు కార్యదర్శియగు వెలింగిరి గొండరుగారు ప్రేక్షకులకు స్వాగతమునుపించుచు ప్రదర్శనముల ప్రారంభమైన విధమును వివరించిరి. మాక్ మెకలుగారు, ఇట్టి ప్రదర్శనముల ఆవశ్యకతనుగూర్చి వివరించిరి.

పలువిధముల ధాన్యములు, ప్రత్తి, విత్తనములు, వ్యవసాయపు పనిముట్లు చేటు పువ్వుములు ప్రదర్శింపబడెను. కోర్టు, పశువులు ప్రదర్శనము ఎప్పటివలెనే ఏర్పరచబడినది. (అ. పే.)

రాకపోకలు:—ఆయుర్వేద వైద్యులు జమ్మి రమణయ్య పంతులుగారు నిన్నరాత్రి విజయనగరము బయలుదేరి వెళ్లిరి.

రంగారామిగారి రాక:—బిల్ బిల్ టి. రంగారామిగారు జూలై 13 న తేదీని ఆస్ట్రేలియా నుండి కొళంబో చేరకరని వార్తవచ్చినది.

డి. పి. డబ్లియు. పనివాండ్లు సమ్మె ముగిసెను

నేడు పనిలో ప్రవేశించిరి

వేతనముల నందరికి అందరికి హెచ్చించు విషయమై జాగ్రత్తగా ఆలోచించెదమని అభివృద్ధి కాఖా మంత్రి రంగనాథమొదలియారుగారు వాగ్దాన మొనర్చుటచే పనివాండ్లు తిరిగి పనిలో చేరిరి.

ఈయనదయముజరిగిన కార్మిక సభయందు నాయకులగు ఐ. యల్. ఆయ్యరు శివరావుగారు పనివాండ్లవారికి పనిలో చేరుడని హెచ్చరించుచు మంత్రిగారు వారి విషయమై ఆదరముతో ఆలోచించునని నచ్చజెప్పిరి. సభాసంతరము పనివాండ్లు తమ నాయకులతో కలిసి కర్మాగారమునకువెళ్లి పని ప్రారంభించిరి.

డి. పి. డబ్లియు శాఖోద్యోగియగు న్లేటరుగారు గార్మి సభునాయకులగు శివరావుగారికి క్రిందిలేఖను వ్రాసిరి.

“మదరాసు నందలి కార్మికల తేమార్దమును అందు ముఖ్యముగా ప్రస్తుతపమ్మెవారుల కష్టవస్థల గూర్చి ప్రభుత్వమువారు విచారించెదరు. ఈ విషయమై త్వలోనే యొక ప్రకటనగావింపబడును.

విప్లవోద్ద్యమములు విజయము గాంచవు

వసంతకుమార మజందారుగారి ఉపన్యాసము

కాకినాడ, జూన్ 16:—నిన్న సాయంకాలము పురమందిరమున సాంబూరిగారి అధ్యక్షతన ఒక పౌరసభ జరిగెను. వసంతకుమార మజందారుగారు పునర్వసించుచు ఇట్లు చెప్పిరి:—

రహస్యపు విప్లవసంఘముల వల్ల దేశమునకు లాభములేదనియు ప్రభుత్వమువారు కష్టోద్ద్యమములను అణచివేయగలరనియు 15 సంవత్సరముల అనుభవమునబట్టి నేను చెప్పుచున్నాను. విప్లవకారులు రహస్యసంఘముల నేర్పరుచుకొని బ్రిటిషు పరిపాలనమును అంతమొందింపవలయునను ఉద్దేశముతో ఎన్ని యోక్తముల కోర్చి పనిచేసిరి. కాని ప్రభుత్వమువారు ప్రత్యేక శాసనముల తయారుచేసిరి. విప్లవోద్ద్యమములు లేలయే త్రసండునట్లు చేయగలిగిరి. ప్రజలందరు కలిసి పనిచేయుటకు దౌర్జన్యరహితమును ఉద్యమము అవసరము. ప్రజలకు సంపూర్ణముగా ఆత్మవిశ్వాస మేర్పడును. ప్రభుత్వమువారు లొంగునట్లు చేయుట సాధ్యమగును.

మజందారుగారు ఉపన్యాసము ముగించుచు యువకులందరు పూనుకొని ప్రస్తుతము కాంగ్రెసును ఆవరించిన మాంద్యమును తొలగింపవలయుననిరి.

మజందారుగారి భార్య శ్రీమతి హేమప్రోవగా రుపన్యసించుచు భారతీయులు భావదాన్యమును విడనాడి దేశవిముక్తికి పూనుకొనవలయుననిరి. ఆంగ్లదేశమున యేమిపద్ధతిలే నందున శ్రీమతిగూడ తమభర్తలతో కలిసి దేశస్వాతంత్ర్యసంపాదనకు పూనుకొనవలయునని చెప్పిరి. (శ్రీ పే.)

పఫ్ కుటుమిషనులు

బజారులో వాని కన్నిటికంటెను దృఢమైనవి. కొలుబేరము మాత్రమే. ప్రసిద్ధమైన వక్రకులకు మాత్రము బాడుగకు యివ్వబడెను. అన్ని పరికరములును, విడిభాగములును కూడ అమ్మబడును. జిల్లా ఏజంటుగూడ కావలెను.

బెల్ అందు కో (లిమిటెడ్) 1/186 మాంటురోడ్డు, మద్రాసు

విజయనగరం

(స్వకీయవిలేఖరి)

దివాన్ మా. వెంకటరంగయ్య పంతులుగారిని

మిత్రమండలివారు సన్మానించుట

విజయనగరం, జూన్ 12:—విజయనగర సంస్థానము నకు దివానుగా నియమింపబడిన మామిడిపూడి వెంకటరంగయ్య పంతులుగారిని సన్మానించువారిలో మిత్రమండలివారు మొదటి వారు. నిన్న సాయంత్రము మిత్రమండలి, యూరిలోని శివ దేవాలయము వద్ద వారిని సన్మానించి రంగయ్యగారికిని తదితరులకు ఆల్ఫావా రభివం దోనించిరి. విదప పురపాలక సమూహము లగు గుం డాల రామవతారంగారి ఆధ్వర్యమున దివానుగారిని గౌర వింపబడుటగాను సభిజరిగెను. రా. శర్యేశ్వర శాస్త్రిగారు ప్రా ర్థనచేసిన పిదప క్రా సీతారామయ్యగారు రామవతారంగా రిని ఆధ్వర్యముగా నుండ వేడి వారిని, రంగయ్యపంతులుగారిని పుష్పమాలలంకలతోగ వేసిరి.

మిత్రమండలి తరపున భోగరాజు నారాయణమూర్తి గారును నివ్వజ్ఞానపరమాజయ తరపున బాలసుందరంగారును స న్మానపత్రముల చదివరి. బ్రహ్మశ్రీ ఆదిభిల్ల నారాయణదాసు గారు ఆశీర్వాదకోకములు, పద్యములు చదివరి. మండపాక రామశాస్త్రిగారుగూడ తమ రచించిన కొన్ని అభినందన పద్యములు చదివరి.

అంత రంగయ్య పంతులుగారు లేచి తమస్నేహితులు తమకు సోగడినవాక్యములు అంతయు అతిశయోక్తులగునన్న నా వారికి తనయందుగల అభిమానమును వెల్లడిచేయుచున్నదనియు ఈ అభిమానమునే ముందుగాడె నుంచువలయున యు కోరిరి

పిదప రామవతారంగారు 14 సంచత్తరముల నుండి పరి చితులుగా నున్న సాధురసము సద్గుణముగల్గి, విద్యార్థుల చేతను, అందరిచేతను శ్రేయోపకరిగియున్న పంతులు గారిని శ్రీ మహారాజువారు తమ దివానుగా నియమించినందు లకు మహారాజువారి సభనందంపలపెసినదిని చెప్పిరి.

ఆధ్వర్యమును అతిథులను వందములపైనుండి సభిముగి నెను.

11-6-27 లేదిన మిత్రమండలివారు దివాన్ వెంకటరం గయ్య పంతులుగారిని గౌరవించు సముదయమున బ్రహ్మశ్రీ ఆదిభిల్ల నారాయణదాసుగారు చదివిన పద్యములు.

శ్లో. మాతాపాధ్యక్షమతిస్సాధ్య భార్యసాధ్య విశేషతః

అస్యవేకట రంగస్య సాధ్య స్యాదేవ మిత్రతా

సీ. పేదనాడలెల్ల బెంచకమాడు

గంపెడుబిడ్డలక గన్నతండ్రి

రాజ్యాభివృద్ధి కుర్రక మానడంలేని

ప్రాజ్ఞునియ శాస్త్రపండితుండు

మంచిచెడ్డల బోక్షించక మానడు

పనిపాటులందు వ్యసనరహితుడు

విద్యాంశులక గౌరవించక మానడు

సంగీత సాహిత్య సారవేత్త

గీ. బ్రాహ్మణుడు యోషిమడు మితభాషి విద్య

మరియు వినయముగల కడు మంచివాడు

ప్రాత మన కిట్టి వేంకటరంగయ యిటు

ప్రభునిమంత్రగ నుంచుట భాగ్యము కద.

అభినందన పత్రక.

ముప్పక మెహర్బాన్ దస్తాన్, దివాన్ శ్రీ మామిడిపూడి వేంకటరంగయ్య పంతులుగారు, ఏం. ఎ.; విజయనగరం.

అశ్లోకము! శ్రీవిజయనగర మహారాజువారి కళా కాలలో మీరు ప్రధానచారిత్రకోపన్యాసములై, మీ యపార భోధనా కళాకాశమున సహోపన్యాసములయొక్కయు విద్యార్థులయొక్కయు నత్యధిక గౌరవపూర్వముల కెంతయుఁ శాస్త్రులైరి.

అర్థశాస్త్రము సభిమానశాస్త్రముగా నభ్యసించి, తచ్చా స్త్రమునం దవతియప్రతిభావంతులై; గీర్వాణభాషయంల కాటిల్లని యర్థశాస్త్రమును బుడత పామరసమృతముగ శాంధ్రికరించుటచే నాంధ్రభారతి యాచంద్ర తారాంకముగ మిమ్ముభినందించుచుండును.

శ్రీనాథాది మహాకవుల కావ్యములను విమర్శకవృత్తితో బరిచించినవారగుటఁ బారిశ్రమిక భాగమునందేగాక వాఙ్మయము

దేశబంధు చిత్రం పనదాసు గారు

నఁడుగూడ మీ రినుపమానాభిమాన మానసులరి కి ర్తింపఁబడు చున్నారు.

మాతనమగ స్థాపించబడిన గాంధీవిశ్వవిద్యాలయము యొక్క సెనెటుర్యవ్యవస్థ తొన్నికలలో మీరొత్తున్నత స్థానము బొందుటయే విద్యాధికులకు తమయొడ నాంధ్రులకుఁ గల గౌరవాతిశయమునకు సాక్ష్యముచున్నది.

స్వశుశునవృద్ధులను సాధురక్షణమున, ఆంధ్ర గీర్వాణ భాషాభాషాకారమునఁబ్రతిపేక్ష సుసద్గుణము నగు మీరు విజయనగర సంస్థానావత్య నవహోద్యోగమును బయ్యసభర్తలై, తిరున్నతపదవిం బయ్యబులై విజయనగర నామాంధ్రులగు విద్యార్థులగమన రాయలవాటి విద్యానగరముం బోలె సార్థకాభిధానంబై గాంధీదేశ సత్తమనందును నాంధ్రవాఙ్మయ సరిత్రమునందును చిరస్మరణీయుంబుఁగఁజేసి

సకలవిధముల సనక్తులగు మీరు పంఠిపవని సమగ్ర హించిన విశేష కేమసీ సంపన్నులగు శ్రీ శ్రీ శ్రీ మహారాజా వారికిని మీ కును బరమేశ్వరుఁ డామురాజ్య భాగ్యములఁ బ్రసాదించుఁగాఁ!

చ. నిగ పయ సామ్యభాషణ మ నీమల మండలమభ్యున్నతలో నిలితమనీవు గాంచి న్ను నీకలఁకల్య మేర్పడన్ నరసంహృతేష కపి సంఘయ సంఘటితమునాను స్థిరలక్ష్మి రి నైభియుఁ జెందుము వేకటరంగ మాగ్రణీ.

మిత్రమండలి సంఘసభ్యులు

కావలి

(స్వకీయవిలేఖరి)

భోర్లు ఉత్తరపాతశాల

జూన్ 14—ప్రవాళాల ప్రాతి వివా ర్థిసంఘమునారు వార్షికోత్సవమును జయపరముగా జరిపిరి ప్రధానోపాధ్యాయు లుగా యుండిన శ్రీయుఁ ఆత్మినిగుమూర్తి గారి ఛా న్మాపట మును శ్రీ బెజవాడ రామచంద్రారెడ్డిగారు బహింగపరచిరి శ్రీయుతి గుమూర్తిగారు హాజరె నందినములర్పించిరి. కల్లూరు న్యాయవాదిగారైన శ్రీహనువరపు రామచంద్రం వుగారు పిలిం గోవిందయ్యతో సభిల నానందింపజేసిరి ఈవారు 42 మందికిగాను 14 మంది మాత్రమే స్కూలు ఛానయినను పరీక్షయం దు తీర్గులైరి.

కాలమానము

పాశీపంతులు అమగంబులయేగాక త్రాగ నీరుగూడలేక నిస్పృహనిందిన పజురాజీటికి అప్పగియులై 1-2 పదునుల వాన నిన్న కురిసెను. కొంతవాం తిగింది. ప్రజలులు వులెన్నా పూరితులై నేవ్యపునము ప్రారంభింపు నువ్వరు.

ఉద్యోగములు

డాక్టరు శివరావుగారు మారిపోయిరి జనసంఖ్యకొమ్ము చున్నది. ప్రసూతి వైద్యసహాయము లేమిచే చాల కష్టముగా యున్నది. ఒక స్త్రీవైద్యురాలను నియమించిన చాలగులువుగా యుండును.

తూర్పు కృష్ణా సహకార ఖద్దరు ఉత్పత్తి విక్రయసంఘము - బంపగు.

భాగస్వామిల సాధారణసభ.

ఈ సంఘము యొక్క భాగస్వాముల మహాసభయి యీ జూన్ 19 న తాళిబుర మద్యాహ్నము 12 గం|| సంఘ కార్యస్థానమున అనగా భో. పట్టాభిరేతారామయ్యగారి యం డ్లో, జరుగునగాన నాటాదార్లందరు తప్పక ద య చే య వలయును.

విషయములు

- (1) 1925, 1926-సం|| ఆశీలు తీరువు.
(2) ఎ. 88 బైలా మార్పు గరించి.
వి. 17 బైలా మార్పు గరించి రిజిస్ట్రేషన్ గారు వారి చేసిన ఉత్తరువు.
(3) భాగికాగ్య కమమును గరించి.
(4) కాళిపానముల కార్యనిర్వాహకసభ్యుల యెన్నిక.
చ|| వేం|| సరసింహము,
కార్యదర్శి.

గంగబిందె పోయినది

మాజ్జీ చోడేశ్వర శేషమ్మగారు హరిద్యాంతునుండి తెచ్చిన గంగబిందెను 6-6-27 లేదీ రాత్రి రైలులో ప్రయాణ ముచేయుమండిగా రాజమండ్రి- బెజవాడ స్టేషనులమధ్యను ఎవరో నీకుకొనిపోయినారు. అది పారబాట న గరిగియండు పప్పును, బిందెలెలవ తమ్మనమ్మనను మార శాస్త్రదేవ శిష్యు కొన్న పావనగంగ యంచున్న క్షరణమున మాకందరకుఁ బ్లమ గనున్నది. కనుక దానిని పారబడి, తీసుకొనివెళ్లిన పుణ్యార్థు లు వా పేరబాబు ప్రాసంగివో నేను స్వయముగవచ్చి శిగంగబిం దెను దెచ్చుకొనెదను. నెల్లపును వారికి కృతజ్ఞుడనై యుం దును.

చోడవరపు జానకిరామారావు.
గవ్వరు చేరు, - బెజవాడ

ఒక న్యాయవాది వాత్సవ్య

జూరివారి నిర్ణయమును జడ్జి అంగీకరింపకుండుట

కలఁత్రా, జూన్ 15—ఉత్పేరిగా శాస్త్రపురుషున న్యాయవాదియు హవురా జిల్లాబోర్డు సభ్యుడను అగు విజ్ఞా పాదపంజగారు జిల్లాబోర్డు మీటింగును వల్లీ గొల్లూరానుండి తిరిగి నయ్యుండె ఇగ్రానాలై అనువతితు సుదీ 13 నుండి సహాయముతో అతనిని వంపెనని వారినునారు శేషమిట్టి. హవురా సెషన్సుజడ్జి కేసు విచారింపెను. జూరములు విందెల్ల లు నికోఁపులని ఆభిప్రాయము తెలిపిరి. కాని జడ్జి జూరముల ఆభిప్రాయమును అంగీకరింపక కేసును హైకోర్టుకు మాళ్ళును.
(శ్రీ ప్రభు)

దేశబంధుదాసు

శ్రీకృష్ణ

దేశం సంపత్తరముల క్రిందట యీనాడు, దేశ బంధు చిత్రరంజనదాసుగారు పరమపదము జెందిరి. ఆనాడు దేశమంతయు శోకమున మునిగెను. ఈ పక్షము, ఆపక్షమును భేదములేక, జన సామాన్యము నాయకులను భేదములేక, అధికారులు అసభికారులను భేదములేక, ఎల్లరును కన్నీరు గార్చిరి. గాంధీమహాత్ముడు తన కుడిభుజము పోయినటుల పరితపించెను. హిందువులు తమ ముఖ్య నాయకుడు వెడలిపోయెనని విలపించిరి. మహమ్మదీయులు తమ ముఖ్యస్నేహితుడు కనుపింపనందులకు మిక్కిలి వగచిరి. దేశబంధుదాసు పట్ల ప్రజలు జూపిన గౌరవము, రారాజులకు సయితము లభింపజాలదు. దాసుగారి ప్రజ్ఞ ఏమి? వారి మహిమ దేనియందుగలదు? దాసుగారు, నిజమగు దేశ బంధువులు. వారి మతము దేశభక్తియే. వారి జీవితమునంతను దేశమాతృసేవకై సమర్పించిరి. తమకింకను మిగిలిన ప్రాసాదమును, దేశముకొరకే అర్పించినది. దేశబంధు దాసు న్యాయవాదవృత్తి యందు అద్వితీయఖ్యాతి గడించెను. ప్రతిమానము నను వేనకువేల ద్రవ్యమును గడించెను. వేనకువేలు దేశసేవకై వినియోగించెను. మొదటినుండియు, ఆయన జీవితము త్యాగముతో నిండియుండెనని జెప్పవచ్చును. తన తెలివి తేటలను, కుటుంబ పోషణకు మాత్రమేగాక హైందవ కుటుంబ పోషణకై వినియోగించిన మహనీయుడు, దేశ బంధుదాసు.

దేశసేవకు లెందరో, దాసుగారి దాతృత్వము పై నాధారపడియుండిరి. వీరి బుద్ధిసూక్ష్మత న్యాయ వాదవృత్తియందేగాక, వంగసాహిత్యాభివృద్ధికి గూడ తోడ్పడెను. ఆరవిందయోగి తరపున కోర్టులో వాదించిననాటినుండియు, దాసుగారి నామము ఏదీయో యొకరితని వినిపించుచునే యుండెను. కాని వంగదేశమునకు వెలుపల సంతగ వినుపింపలేదు. అమృతనరపు కాంగ్రెసునందు, రాజ్యాంగ సంస్కరణములు నిరసించబడుటకు దాసుగారి వాదకాశలము మిగుల తోడ్పడెను. జిన్నాగారిలో దాసుగారు హోరాహోరిగ పోరాడిరి. వివాదరంగమున దాసుగారు నాయకుల కెవరికిని తీసిపోరని తేలెను. కాని, దాసుగారి మహిమను బయల్పరచుటకు, గాంధీమహాత్ముని అసహాయోద్యమము తోడ్పడెను. బుద్ధి వైభవముతోబాటు, హృదయ పరివక్ష్యము గూడ దాసుగారికి కలదని చూపుటకు, ఈయద్యమము అక్కరకువచ్చెను. అత్యధికదాయము నొసగుచు, మహారాజువలె జీవించుటకు తోడ్పడుచుండే న్యాయవాదవృత్తిని దాసుగారు ప్రతికూల

ములో విసర్జించిరి. వంగదేశమున అసహాయోద్యమము వ్యాప్తికి తోడ్పడిరి. నాగపురపు కాంగ్రెసుసభలో అసహాయోద్యమమునకు సంబంధించిన సమగ్రముగ తీర్మానము జరుగుటకు, దాసుగారి పట్టుదలయే ముఖ్యకారణమయ్యెను. ప్రస్తుత విద్యాలయములను బహిష్కరించుటకు దాసుగారు విద్యార్థులను పురిగొల్పిన విషయమును మరువ వీలులేదు.

దేశభక్తులందరికీవలెనే, దాసుగారికిని శ్రీ కృష్ణజన్మస్థానమునకు బోవు భాగ్యములభించెను. వజ్రమునకుసానబెట్టినవిధాన, కారాగృహనిర్బంధములు నాయకుల లోపములను తొలగించి వారి మహత్వమును మరింత ప్రకాశింపజేసెను. కారాగృహ నిర్బంధము, దాసుగారి ఆలోచనలను పరివక్ష్యము జేసెను. తమ స్వరాజ్యవిధానమును, దాసుగారు ప్రచురించి, ఒక్కమారుగ నూతన నివాదమును మ్రోగింపజేసిరి. గాంధీమహాత్ముని నిర్బంధము, దాసుగారి కపూర్వావకాశము నొసగెను. శాసన సభాప్రవేశము, దేశములో నూతనాందోళన కారణ మగుననియు, ద్వంద్వప్రభుత్వము భగ్నమగుచో బూటకపు సంస్కరణముల భ్రమదోలగుననియు, సంస్కరణములను అంతరింపజేయుటయో లేక సవరింపజేయుటయో జరుగుననియు, దృఢవిశ్వాసము దాసుగారి కేర్పడెను. గయా కాంగ్రెసుసభలో దాసుగారివాంఛ నెరవేరలేదు. బహిష్కారవాదులబల మధికముగ నుండెను. కాని దాసుగారు నిరుత్సాహముజెందక, కాంగ్రెసు ముగిసినవెంటనే దేశమునందు తీవ్రాందోళనము కొనసాగించిరి. ఆసేతు హిమాచలపర్యంతము, దాసుగారి నూతన సందేశము ప్రతిభవించెను. మహాత్ముని నాయకత్వ పులాభములేక, అటు నిర్మాణ కార్యక్రమముగాని ఇటు సత్యాగ్రహాది చర్యలుగానిలేక అసహాయోద్యమము ముందగించిన సమయమునందు, దాసుగారి సందేశము పలువురుకు అమృతోపమానమయ్యెను.

కాకినాడ కాంగ్రెసునందు, శాసనసభా ప్రవేశమునకు సందు వదలబడెను. స్వరాజ్యపక్షమును కాంగ్రెసుమహాసభ పరోక్షముగ నాశీర్వదించెను. స్వరాజ్యపక్షబల మందుచే మరింత హెచ్చెను. కలకత్తా మ్యూనిసిపలుసంఘము స్వరాజ్యపక్ష వశమయ్యెను. శాసనసభలోగూడ స్వరాజ్యపక్షమునకు బలమితీయించెను. ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానము మధ్య రాష్ట్రములలోను బెంగాలులోగూడ సంతరించెను. స్వరాజ్యపక్షము అసహాయోద్యమోపద్రవమును తగ్గించి, అధికారవర్గమునకు సౌకర్యము కలిగించునని తలచినతలంపులు వ్యర్థమగుటచే, నిర్బంధములు ప్రారంభమయ్యెను. బెంగాలు ఆర్డినెన్సు స్వరాజ్యపక్ష ప్రముఖులపై ప్రయోగింపబడెను. కలకత్తా కార్పొరేషనుకు కార్యనిర్వాహకోద్యోగియు, దాసుగారికి కుడిభుజమునగు సుభాష చంద్రబోసు గారివ్యచ్ఛ తొలగింపబడెను. ఇట్టి నిర్బంధములకు చేమూత నొసగినవారు, లేబరు ప్రభుత్వమువారగుట మరింత ఆశ్చర్య కారణమయ్యెను. ఇంగ్లాండులో నేపక్షమువారు ప్రాబల్యము వహించినను, హిందూ దేశము పట్ల నొక్క రీతిగనే మెలగెదరను నమ్మకము ప్రజలలో ప్రబలెను. దుర్బలదేహులయి, నిర్బంధములకులయిన గాంధీ మహాత్ముడు దేశనిష్ఠులను గుర్తించెను. బహి

ష్కారవాదులకును, స్వరాజ్యపక్షమువారికిని మధ్య చెలరేగుచున్న తీవ్రచర్చల నవకాశముగ నైకొని, బెంగాలు ప్రభుత్వమువారు స్వరాజ్యపక్ష ప్రముఖులను నిర్బంధించుచున్నారని, మహాత్ముడు కనిపెట్టెను. దాసు ప్రభుత్వాలను గూడ మరల నిర్బంధించెదరను వదంతులు బయలుదేరెను.

ఇట్టి స్థితిలో కేవల సిద్ధాంతముల పట్టునలతో కాలము గడుపుట పాడిగాదని తోచి, మహాత్ముడు దాసుగారితో ఒడంబడిక గురుర్నకొనెను. అయ్యదియే గాంధీ దాసు ఒడంబడికయను పేర పిలువబడెను. ఈ యొడంబడికవలన, ఇంగ్లాండుమోయను నటుల, నిర్బంధము లొక్కసారిగ నాగిపోయెను. మరల కాంగ్రెసు ప్రముఖుల హృదయములలో నైక్యము గుదిరెను. బెల్గాంలో జరిగిన కాంగ్రెసు మహాసభయందీ యొడంబడిక ఖాయపరుపబడెను. స్వరాజ్యపక్షము కాంగ్రెసులో సంతర్భాగమయ్యెను. అప్పటిస్థితిని నే ఒక్కమారు జ్ఞాపకమునకు దెచ్చుకొనట యవసరము. ఇప్పుడు మరల కాంగ్రెసు పక్షముల మధ్య వివాదములు చెలరేగియున్నవి. రానురాను ఇవి గూడ వితిమిరుచున్నవి. కాంగ్రెసుప్రతిపక్షు లీయవకాశము నైకొని, కాంగ్రెసుచీలికలను మరింత పెంచుటకు యత్నించుచున్నారు. దీనివలన కాంగ్రెసుబలము తీగింపకమానదు. అందుచే సకాలములోనేమేల్కొని వివాదములను విడనాడి, ఏకమై కృషిపలుపుట కాంగ్రెసుసభ్యుల పరమధర్మము. బెల్గాం కాంగ్రెసునకు పిమ్మట, కాంగ్రెసు కార్యక్రమము నిరంతరాయముగ సాగునని యూహింపబడెను. కాన్నిలు ప్రవేశవిషయమున గాంధీమహాత్ముడు దాసుగారికి తోడ్పడియుండ, నిర్మాణకార్యక్రమమును నిర్వహింప సమకట్టి దాసుగారు మహాత్మునకు తోడ్పడదలచిరి. గ్రామపునర్నిర్మాణమునకై యావచ్ఛక్తిని వినియోగింపదలచిరి. తదర్థమై నిధిని ప్రోగుచేసిరి. దాసుగారిపట్ల మహాత్ముని యనురాగము రానురాను అతిశయింపసాగెను. మహాత్మునిపట్లగూడ దాసుగారి గౌరవమితీయించెను. ఇరువురును కలసిపనిచేసెడి యవకాశము లభించెను. ఈయవకాశమే పూర్తిగ వినియోగింపబడినచో హిందూదేశము అనతి కాలములో స్వరాజ్యము బడసెడిదే.

కాని తానొకటి దలచిన వైషము వేరొకటి దలచెనను రీతిని, దాసుగారి శరీరము రానురాను దుర్బలస్థితిలోనికి వచ్చెను. బెల్గాంను వీడిననాటినుండియు, దాసుగారికి జ్వరము తగులుచునే యుండెను. అయ్యది రానురాను దీర్ఘజ్వరముగ పరిణమించెను. దాసుగారు సంతత ప్రచారముచేయుట కిందువలన అడ్డుగలిగెను. ఇట్టి జబ్బుస్థితిలో సయితము, దాసుగారు ఫరీదుపురపు సమావేశమున కధ్యక్షతవహించి తమ అంత్య సందేశమునొసగిరి. గౌరవప్రదమగు సహకారమున కవకాశముగలదని పాలకులకు తెలిపిరి. దాసుగారు జూపిన కరమును, అధికారవర్గమువారు నైకొనక బోయిరి. చేజిక్కిన అమూల్యవకాశమును జారవిడిచిరి. కాని దాసుగారింతత్వరలో దివంగతులగుదురని ఎవరును తలంపలేదు. బెంగాలునందు పర్యటనమునలుపుచున్న గాంధీమహాత్ముడంతకుపూర్వమే

కాల్చిలిగునందు దాసుగారి కతిధిగనుండి, వారిలో కర్తవ్యములను చర్చించెను. దాసుగారి మరణ వార్త మహాత్మునకు దుస్సహముగదోచెను. పంగ దేశమున కన్నీటిధారలు వర్షించెను. హిందూదేశ మంతయు విడంబుధిలో మునిగెను. అనన్యచింత లేక మరణకాలమువరకు మాతృసేవయందే నిమగ్నులై దేశబంధు దాసుగారు అసుపులబాసిరి. భారతేశ్వరుని వాంఛనీయమగు జీవితమేముందును? దాసుగారి మరణము, దేశమునందు తీరనిలోటు వాల్చిల జేసెను. కాంగ్రెసుమహాసభ స్వరాజ్యపక్ష మువారి కార్యక్రమమును పూర్తిగ నామోదించి కావనసభల ఎన్నికలను నడుపుటకు నిశ్చయించినను, స్వరాజ్యపక్షము ఊణగతి జేదుట ఎంత శోచనీయమో దెలుప నక్కరలేదు. దాసుగారివలె విద్యాభికులను ప్రజలనుగూడ ఆవేశపరుల జేయగల నాయకులెవరు గానరారు. అధికారవర్గమువారి ఎత్తులను మెల్లలడరుగలనాయకులు గనుపింపరు. దాసుగారివలె జాతీయభావమును ప్రజ్యలించజేసి, అన్ని సంఘములను తృప్తిపరుపగలవారులేరు. దాసుగారు కృతీభూతులైయున్న సమయమున, ద్వంద్వప్రభుత్వమును విభాటకముగ సాగింపవచ్చునని బెంగాలు ప్రభుత్వమువారుతలచి యుప్పొంగిరి. కాని శిల్పావశిష్టులగు దాసుగారిని కుర్చీపై నెత్తికొని శాసనసభలోనికి గొంపోయిన వెంటనే, వాతావరణము మారిపోయెను. చల్లబడిన హృదయములు మరల ప్రజ్వలించెను. అటునిటు నూగులాడుచున్న సభ్యులు వెంటనే దాసుగారి పక్షము వహించిరి. మంత్రిపదవుల యాశగల వారిసంఖ్య సన్నగిల్లెను. ద్వంద్వ ప్రభుత్వమును పునరుద్ధరించు ప్రయత్నమంతటితో నేల గూలెను. దేశబంధుదాసుగారు తమ శపథమును చెల్లించుకొనిరి. సంస్కరణములు సవరింపబడి స్వరీపాలనము నయినను నొసగవలయును. లేనియెడల సంస్కరణముల కపటనాటకమంతరింపవలయునని, దాసుగారు చాటుచుండిరి. దాసుగారి యుద్దేశ్యమును గ్రహించి స్వరీపాలనము నొసగి యూడిన, ప్రభుత్వమువారి కిది ప్రజలకు నుమేలుగ నుండెడిది. ఇరువురకును దృఢసఖ్యము ప్రబలి, దేశము క్రమాభివృద్ధిగాంచుచుండెడిది. ఇంగ్లండు కీర్తి యతిశయించెడిది. కాని అట్టి యవకాశమురు విడనాడి, ప్రభుత్వమువారు నిర్బంధములకు గడంగిరి. అందుచే, సంస్కరణముల బూటకము నంతరింపజేయ నమకట్టి, దాసుగారు తమవంతమును సాధించుకొనిరి. కాని దాసుగారయినను, కేవల శాసనసభాక్రీడలవలననే స్వరాజ్యము లభించునని ఎన్నడును జెప్పియుండలేదు. శాసనసభల సరిహద్దులు వారికి దెలియును. కాంగ్రెసుపక్షమువారిని శాసనసభల కధికముగపంపుటచే, ప్రజల స్వరాజ్యవాంఛ వానిలో స్పష్టముగ వెల్లడియగుట నిశ్చయము. స్వరాజ్యము తప్ప తక్కుంగల వరములతో భారతీయులకు నిమిత్తములేదని ప్రపంచమునకు వెల్లడియగుము. ద్వంద్వప్రభుత్వము నంతరింప జేయుచో, ప్రజలయభిలాషలు మరింత పరిస్ఫుటమగును. అంతియగాని స్వరాజ్యమును దెచ్చుటకీచి చాలవు. దానిని నెరవేర్చుటకు శాసనసభలకు వెలుపల, నిర్మాణ ప్రయత్నములు జరుగవలెను. ఇవి చురుకుగ జరుగుచున్నవెడల, శాసనసభలలోనికి పోయిన ప్రజా

ప్రతినిధుల యభిప్రాయములను ప్రభుత్వమువారు గౌరవించుచుందురు. వారి మనోనిశ్చయము బలపడుచుండును. లేనియెడల, శాసనసభల లోపలను వెలుపలనుగూడ స్వరీపాలనోత్సాహము తొలగును. ఈసంగతిని గ్రహించియే, గ్రామపునర్నిర్మాణమును కొనసాగించుటకు దాసుగారు తలపెట్టిరి. ప్రతిగ్రామమునందను పంచాయతులను స్థాపించి, గ్రామములను స్వరాజ్యనిలయములుగ జేయ నంకల్పించిరి. వారి కోర్కెలు రిత్తకోర్కెలుగావు. దాసుగారు తలచినపని, వృధగాజాలదు. తమ సంకల్పము నెరవేరువరకు, వారు పట్టినపట్టు విడచువారు కారు. కాని, అకామృత్యువాత బడుటచే, దాసుగారి సేవాలాభములను ప్రజలు కోల్పోవుట తటస్థించెను. దాసుగారిభవనము, స్త్రీల వైద్యా యముక్రింద మార్చబడినది. దాసుగారి కలెబరమును దహనము చేసినచోట, స్మారకచిహ్నముగ నొక భవనమును నిర్మించుటకు నిశ్చయింపబడినది. నేడు శంఖుస్థాపన మహోత్సవము జరుగును. దాసుగారి పేర కద్దరు నిధి నెలకొల్పబడినది. ఈతీధి దాసుగారి పేరుతో, ఎన్నియో యవయోగకరమగు కార్యము లింకను జరుగుచున్నవి. దాసుగారు చనిపోయినను జీవించియేయున్నారు. నేటిదినము దేశమందంతటను సభలు జరుగును. విచారమును సూచించు తీర్మానములు గావింపబడును. ప్రసంగములకు కొడువయుండదు. కాని, దాసుగారు తలపెట్టిన గ్రామపునర్నిర్మాణమును చేపట్టి దానిని సాధింపగలిగినగాని, ప్రజలు వారిపట్ల నిజమగు కృతజ్ఞత జూపజాలరు. గ్రామపునర్నిర్మాణమే స్వరాజ్యనిర్మాణమగును. ఇంగ్లండు స్వరీపాలనమును బుద్ధిపూర్వకముగ నొసగినను నొసగకున్నను, స్వరాజ్యము దానియంతట యదియే సిద్ధిచును. అట్టి మహాత్కార్యమును కొనసాగించుటకు దాసుగారియాత్మభారతీయులను పురిగొల్పుగాక!

రాబోవు అఖిలభారత కాంగ్రెసుసభ

రాబోవు అఖిలభారత కాంగ్రెసుసభ, మద్రాసు శాసనసభ్యులచర్య గూర్చి విచారించుటకే ప్రత్యేకముగ గూడుచున్నది. అట్టి సమయమున, ఇతర వివాదాంశములను కార్యక్రమమున జేర్చకుండుట మేలు. లేనియెడల మరల సిద్ధాంత రాధాంతములు బయలుదేరి అంతట లేని చర్చలకు తావిచ్చును. నేటి వార్తల ప్రకారము, కద్దరు భారణ నియమమును తొలగింపవలయుననియు, కాంగ్రెసుపక్ష శాసనసభ్యులు రిస్పాన్సీవు సహకారము నవలంబింపవలయుననియు, వీలగుచోటుల నెల్ల మంత్రి పదవులను కాంగ్రెసుపక్షమువారు స్వీకరించియు, అనుకూలురగు వారు వానిని స్వీకరించుటకు తోడ్పడియు రిస్పాన్సీవు సహకారమును పెంపొందింపవలయుననియు, మున్నగు సవరణలను భోపట్కూరుగారు రాబోవు సభలో చర్చించు నిమిత్తము బంధింపటం తెలియగలదు. వీరు సూచించిన సవరణలన్నియు చాల ముఖ్యమయినవే. అన్నియు వివాదమున కెడమిచ్చునవియే. వెనుకటి కాంగ్రెసుతీర్మానమును పూర్తిగ మార్చునవియే. ప్రత్యేకసభలో నిట్టి వివాదగ్రస్తముగు తీర్మానములను ప్రవేశపెట్టుట ఏ మాత్రము భావ్యము గాజాలదు. ఉన్న వివాదములే, కలవరము బుట్టించుచుండ

కొత్తవానిని ప్రవేశపెట్టు టెందులకు? భోపట్కూరుగా రిట్టి సవరణలను ప్రవేశపెట్టుచో, మరియొకరు శాసనసభల బహిష్కార తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టవచ్చును. రాబోవు మద్రాసు కాంగ్రెసు సభలో శాసనసభలలో నేమి జేయవలయునను విషయమును ఖండితముగ నిర్ణయింపవలసిన అగత్యముగలదు. అట్టితరి ప్రత్యేకోద్దేశ్యము నిమిత్తము సమావేశమగుచున్న సభలో, తీవ్రమగు మార్పుల గూర్చి చర్చ కవకాశమిచ్చుట పాడిగాదు. ఈసంగతిని, కాంగ్రెసు సంఘాస్యక్షులగు శ్రీమాన్ శ్రీనివాసయ్యగారు గమనించెదరని నమ్మెదము.

నాగపురపు సత్యాగ్రహము: పటేలుగారు

నాగపురపు సత్యాగ్రహమును పరిశీలించి నిశ్చయించుటకు, అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘము వారు వెల్లభాయి పటేలుగారిని నియోగించిరి. పటేలుగారు మొదట తామీషానిని నిర్వహింపజాలమనిరట. కాని, కాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శిగారి బలవంతమున వారిండుకు బూనుకొనిరి. నాగపురమువారి యభిప్రాయ మెటులున్నదో కనుగొనుటకు, పటేలుగారు రాష్ట్రీయకాంగ్రెసు సంఘాస్యక్షునికి వ్రాసిరట. కాని, జవాబు రాకపోవుటచే, పటేలుగారు నాగపురమునకు వెడలుట మానుకొనిరట. పటేలుగారివాదము సమంజసముగ దోపదు. ఎవరేమనుకొనినను, నాగపురమునకుబోయి ఉద్యమమును పరిశీలించి, తమయభిప్రాయమును నిర్భయముగ తెలుపుట, పటేలుగారి ధర్మమైయుండెను. ఇతిరాలోచనలతో వారికి బనియేలేదు. సత్యాగ్రహమును నిర్వహింపబూనినది నగర కాంగ్రెసు సంఘమువారు. తమ కట్టికంటి చేరలేదని, ఆసంఘపు కార్యదర్శి తెలుపుచున్నాడు. పటేలుగారు వీరికి సరాసరి సేవాయలేదో తెలియదు. రాష్ట్ర సంఘాధ్యక్షునికి మాత్రమే వ్రాయుట భావ్యముగదోపదు. ఎటులైన నేమి, పటేలుగారు తమచేతుల గడుకొనిరి. నగర కాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శికిని, రాష్ట్రీయ సంఘ కార్యదర్శికినిగూడ తమ రిపోర్టులు బంపుడని, అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శి తంతిపంచనట. వీరి రిపోర్టులు చేరినతరువాత, ఏమిచర్య దీసి కొనవలయునో యోచింపబడునట! ఇంతకన్నను కాంగ్రెసు సంఘాస్యక్షులును, కార్యదర్శులును నాగపురమునకుబోయి, నేమి జరుగుచున్నదో స్వయముగ నేల పరిశీలింపగూడదో తెలియదు. మొత్తముమీద పటేలుగారును, కాంగ్రెసుసంఘ నిర్వాహకులును ఈవిషయమై మెలగిన విధము ఏమాత్రము సంతృప్తి గలిగింపజాలదు.

బెంగాలు సేవనలు బాంకి

పునరుద్ధరణప్రయత్నములు
కలకత్తా, జూలై 15:—బెంగాలు సేవనలు బాంకి క్రడిబురులు డిపాజిటరులు సమావేశమై ఈక్రింది తీర్మానములు గావించిరి (1) బాంకిని రిక్విజేటు ప్రయత్నములను మానుకొని బాంకిని పునరుద్ధరించుటకై డిపాజిటరులకు అవకాశమివ్వవలెను. (2) బాంకి ఆర్థికపరిస్థితులను పరిశీలించుటకై ఒక ఉపసంఘము ఏర్పరుపవలెను. రిక్విజేషను ఉత్తరువు బహుళయునవి ఇంపీరియల్ బాంకివారు వాదించిన వెంటనేనుపై వివాదము మోగొద్దునారు కొంతకాలము ఆపువలచేయవలయునని మరియొక తీర్మానము గావించబడినది.

వార్తలు

విరిమి ఫ్రీస్టేటు ఎన్నికలు - అంచనా

లండన్, జూన్ 11:—విరిమి ఫ్రీస్టేటు ఎన్నికలు ఇ

ట్లండనున్నవి సూచించుచున్నాడు.

ప్రభుత్వపక్షము

57

కంట్రీ స్టూరిఫైకనులు

50

డివలరా డిక్టేషనుపక్షము

55

ఇతరపక్షములు

20

కార్మికపక్షము

20

అంగ్లో-విరిమి ఒడంబడికను ఆమోదించినవారికే విజయ మనుచున్నాడు. ప్రభుత్వపక్షము ఒలహీనముగనుండుటచే చిన్న పక్షములలో ఎవరో వీరితో కలిసేద రనుకొనుచున్నాడు.

విరిమి ఫ్రీస్టేటు ఎన్నికలు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

ప్రభుత్వపక్షము

45

పినానా పెయిలు

44

కార్మికులు

22

స్వతంత్రులు

12

రైతులు

11

జాతీయ సమితి

8

డిక్టేషను

5

జాతీయ విశ్వవిద్యాలయమువారు ఇద్దరు ప్రభుత్వ సభ్యులను ఎన్నుకొనెదరటం. మూడవసారి నుండి డెయిలు పార్లమెంటు వరకు ఇచ్చెదరు. తప్పక డెబ్బిసులో నలుగురు స్వతంత్రయ భ్యులలో ముగ్గురు కెగ్గెదరటం.

ప్రేక్షయూనియను బిల్లు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

కమిటీ వైజి పూర్తియగుట

లండన్, జూన్ 15:—ముఖ్యపరిశ్రమల విషయములో

ప్రస్తుతమున్న ఏర్పాటులెట్లు పనిచేయునో ఆలోచించుట కొక కమిటీని నియమించెదమని మెయిల్లండుగారినిరి. కావన్న సభలో ప్రేక్ష యూనియను బిల్లు కమిటీ వైజి పూర్తి అయినది.

పటేలుగారు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూన్ 15:—హిందీపటేలు పటేలుగారు హ్య

లిపాక్కు ప్రభుత్వతో వివాదానికి దారితీసెను. పటేలుగారు తానుజూ చినవారిలో అందిరికంటె చాలయోగ్యుడని హ్యలిపాక్కు ప్రభుత్వము. పివ ఆయన లిప్పనుపోయిరి. ఆయన నివసించు భారతీయులు విగ గురు ఆహ్వానించిరి. రేపు లండనుకు పోయె దడు.

‘మేరీపు’ బందీల మోటారును నడుపుట

ఇల్లికోయి, జూన్ 14:—ఇల్లికోయిలో హత్యనేరము లో ఉరికిక్కువిధించబడిన అయిదుగురు బందీలు చెలసాల యధి కారిని జంపి పారిపోవుటకు ప్రయత్నించినపుడు, మేరీపురు త మమోటారు బండిని నడుపుటకేర్పాటుచేసిరి. ఏమైన మోసము తేసిన ప్రాణములనుదీకెదమని తుపాకిని గురిపెట్టి: ప్రక్కయొ ముగల కెదురుగ. చెలసాలయధికారులు పోలీసువుడు ఇతనిలో పి అంతయు గుండ్రముయమే. కాని ఆసాయము కలుగలేదు. ఇద్దరు ఖయిదీలు తుపాకి దబ్బులకు గురియయిరి. ఇద్దరు పట్టువడి రి. ఒకడు పారిపోయెను.

ప్రాధికార టర్ను గురారు కోజాస్మిత్తు గారిగ్రంథమునుండి విషయములను వొంగించి జ్యోతిశ్శాస్త్రమును వ్రాసెనని చెప్పిన యభిప్రాయమును కొట్టివేసిరి. వాదియను స్మిత్తుగా రపిలు చేపెదరటం.

డూయిసీ వైమానికుడు

చావుతప్పించుకొనుట

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

హ్యరిస్, జూన్ 15:—హిందీపటేలు వడలి 2 మైళ్లు పో యి చెట్లకిక్కుగనులపై నున్నపుడు క్రిందకుగనలెనని నిశ్చయించు కొనెను. సరిగానే దిగెను. కాని క్రిందిభాగము మాత్రము చెట్లో లు ప్రేలుబతోనే వైమానికులు దుమికిరి. అత్యాశ్చర్యముగ త ప్పించుకొనిరి. తల చెల్లుకలు కొనినవి. కాని ఇతర హానిలు గలేదు. ఇంకోవిమానము నాకు ఎక్కడదొరుకునని యడిగెన ట. ఈ ప్రాదమునచ్చినపదప, డోయిసీగారు.

రాయల వ్యవసాయ కమిషను

ధాన్యపుబస్తాల నెత్తు యంత్రములు

(ప్రత్యేకవిలేఖరి నుండి)

లండన్, జూన్ 15:—రైలువైమానిక ధాన్యపు బస్తాల నెత్తికేయు యంత్రములున్నవియు కాని వానిని పనిచేయు మండగా దూడలేదని అభ్యర్థించెను. విద్యార్థులు ఇంకిగా కువెల్లి అయిదేండ్లు యుండి తిరిగివచ్చులోపుగ ఉన్నాగములుం డెనని భయపడుచున్నాడు. ఇది ఆపాహము ప్రబలముగనున్న దని ఫర్ డేనియులు హాలుగారినిరి.

పరిశోధననిమిత్తము కేంద్ర సలహాసంఘము నేర్పాటు చేయవలెనని. జాతీయ సరిహద్దుభావముతోనే పనిచేసిన ఇది సాగవనిరి.

రేపు మరల విచారణ జరుగును.

రై నెస్సింగు బిల్లు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

కేపుటపుక్, జూన్ 14:—ఆంధ్రాసుగారు కోడి పిగానుండి కేపుటపును నిన్న తిరిగివచ్చిరి నిన్న. రై నెస్సింగు బిల్లు తమ కుపద్రవకముగనుండునని భారతసంఘమువారు భయపడుచున్నాడు. భారత రాయబారులుగూడ తిరిగివచ్చిరి. ఆంధ్రాసుగారు కోలాధిపతితో మాట్లాడినవిరి. రాయ బాతలు తమ ఆక్షేపాలను చెబుచు ఒక విజ్ఞప్తిని తగూరు చేయవలెనని కోలాధిపతికి తెప్పెను. దీనిని తగూరుజేసిరి. ఆం డ్రాసుగారు కేపుటపునుకు బహుజ దేరుటకు ముందుగనే. బులవాయో మునిసిపలు కవుస్సింగువారినిగూడ ఆంధ్రాసు గారు కలిసికొనిరి. భారతీయుల ఆక్షేపాలను చెప్పిరి.

ఈజిప్టు నందిగావన తొలగినది

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

కయికో, జూన్ 14:—నయ్యను పామగాను బ్రిటి మతేఖకు ప్రత్యక్షరము నిచ్చిరి. ఈజిప్టు ప్రభుత్వమువారి నైఖిరిని చెబుచు. రెసిడెంటు ఈజిప్టు ప్రభుత్వ ప్రత్యక్ష రము నంగీకరించిరి. దీనితో విషయవర్ణ తొలగినది.

సోవియటుమంత్రి హత్య

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

మాస్కో, జూన్ 14:—పోలీసు న్యాయస్థానమువారి ఆహ్వానముమీద కోసెక్ గోయిగారు పోయికోపు హత్య విచారణ చేసిరి.

డోయిసీ వైమానికుడు

అగ్నిప్రమాదము తప్పట

హ్యరిస్, జూన్ 14:—డోయిసీ వైమానికుడు రెండు మైళ్లు లీబోర్నెలు దాటిపోయిన పిమ్మట విమానము అంటు కొనెను. కాని వైమానికులు తప్పించుకొని బయటబడిరి.

జర్మనీలో తూర్పుదగ్గరములు అన్నిటిని ఒడంబడిక ప్రకారము నాశనమొనర్చిరి.

మకాసరులో కమ్యూనిస్టులు

పోలీసుతో డీకొనుట

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

బజ్జేవియా, జూన్ 14:—మకాసరు దగ్గర గ్రామ ములో ఇద్దరు దేశీయ కమ్యూనిస్టులు పరిపోయిరి. ఇద్దరు పోలీసువారు తీతగానులైరి. 12 దొంగుగాల్డు అరెస్టు చేయబడిరి. వారి నాయకుడు గూడ పట్టుబడెను. బలము గాములు తగిలెను ఇతరికి. సక్రమపరిస్థితు లేర్పడినవి.

చీనాలో సైనిక పరిస్థితులు

రస్సి, జూన్ 18:—లూర ల్యాంపుగారిట్లు ఇతి పిరి:—అనుకూలమైన సంఖ్య 180000. ఈ సైన్యము లిక్డెం గునుండి టిన్సిన్ పకో పంక్తివరకు ఆక్రమి మకొనుచున్నది. చాలాచోట్ల దాక్షిణాత్యులు అనుకూలము దగ్గరనేయున్నాడు. ముందుకుబోవుటకు వారు తమ సైన్యములను క్రొత్తగ ఏర్పాటు చేయుచున్నాడు వారి సైనిక మొత్తము అంతయు కలిపి 180,000. పె గ్గీను నేనకు ముహూర్తమునండి సహాయము వచ్చుచున్నది సైనికులు క్రమశిక్షితప్రకారే యున్నాడు. హ్యారి లంగు నేనలు కేతువులలో జేరుచున్నాడు సక్కుదిగ. టిన్సిన్ పకోపక్తి బలహీనును స్థానముగనున్నది. దక్షిణ సరిహద్దు లోనున్న కొద్దిగాంది రిషి నునులపై ఆధారపడి యున్నది హ్యారింగురక్షణము. దక్షిణమునుండి జాతీయవాదులు హ్యారి కుమ వచ్చుచున్నాడు. కాని పడమటినుండి హ్యారింగు హ్యారి మురింత స్వీడిగతిని పడుటకువచ్చుచున్నారని తెలియుచున్నది. కాని మరల ఉత్తరదక్షిణ ప్రభుత్వములకు రాయబారము లు జరుగుచున్నవట ఈవిషయమై పరిస్థితులు సందియముగనే యున్నవి

హ్యారింగు సరిగద్దు ముఖముగ సోచాక్ హ్యారింగుకే నలు మరగిపోవుచున్నవట. హ్యారింగురక్షణ జాతీయవాదులు తోనే యుండెననిరి. హ్యారింగురక్షణ సైనికపరిస్థితులందు గొప్పమాన్యులేదు. చియంగుకే షేకుపక్షపు నేనలు మ్యూకితులను ఆక్రమించుకొన్నవి. పట్టాముపైకి అతనినేనలు ఏగెను.

ప్రాంసుకు బొగ్గు దిగుమతి

లండన్, జూన్ 18:—రై నెస్సింగులేనికే ప్రాంసులోనికే బొగ్గురాగూడవని ప్రెంచి ప్రభుత్వమువారు నిశ్చయించి కామ న్ను సభలోనే దానివిషయమై ఎ.ఎం. శ్యామ్మూలుగారు కద పిరి ప్రస్తుతమున్న కంట్రాక్టులకు ప్రెంచినిషేధము వర్తింప కుండజీయుటకును. పదియవ డేవరకు అనుబంధగదరియుం డె లికిరి అది ఇంకిను అనుబంధముననువో లేవో జెప్పజాలము నిరి, సర్ క్లి మెంటు కిక్లోబికుక్కుగారు.

సోవియటులు

పోలండుకంపిన లేఖ

వార్తాపత్రికలన్నియు విచారించుట

వార్సా, జూన్ 18:—సోవియటులు పోలండు కంపిన లేఖను వార్తాపత్రికలన్నియు ఏకగ్రీవముగ ఖండించినవి. పో లీషు ప్రభుత్వమువారు సోవియటులంత్రాత్మిక బయలుదేరిన పరిస్థితులు విషమించవలెంద జేసిన మహాపకారమును సోవియ టులు ఆమోదింగలేకున్నారని వాకొనుచున్నవి. బ్రిటిషు ప్రభు త్వముగూర్చి తమయల్లిప్రాయములను చెబువలెనని యడు గుట మర్యాదకు భంగము. పోలండునుండి ప్రతికూల సోవియ టు ప్రచారలకు వైడెగొట్టుదని యడుగుటకు ముందు పోలం డుపై ప్రతికూలప్రచారమును రిషియూలో జరుపుచున్న వారి ని వెడలగొట్టువలెననుచున్నవి.

రుమేనియాకు సోవియటు

నంగతులు రహస్యముగ దెలుపుట

11 గురు రమియనులను ఉరిదీయుట

బడిస్సా, జూన్ 18:—రుమేనియానుండి రుమేనియాకు కొందరిని ప్రాంతరక్షణార్థము గొంపోయిరియు రహస్యముగ తులన రుమేనియనులకు పలిపిరియు 11 గురు రమియనులకు ఉరికిక్కు విధించిరి. ముగ్గురికి 10 సంవత్సరముల ఖండుదుజేసె ఇద్దరిని వదిలిబెట్టిరి. ఇందులో క్షిత్తరైసవాడు నేరములను పుకొనిరి.

పూర్వగోదావరి మండలసభ

బి. జి. హార్నిమానుగారి సంపూర్ణ అధ్యక్షోన్మాదము

(వెనుకటి తరువాయి)

ఈవిషయమునుగురించి (అనగా మద్రాసు కాన్సిలు కాలగ్రెసుపార్టీ చర్యనుగురించి) వర్గింకు కమిటీవారు సదరు పార్టీవారినుండి సంజాయిషీ పుచ్చుకొనుటకును అందుపైని యీ విషయము మరియొకమిటింగులో అ. భా. కాం. సంఘము ఆలోచించుటకును ప్రస్తుతము చర్చ రానివ్వవద్దని నామిత్రుడు సాంబమూర్తిగారికి అభ్యర్థించుటకును అసహనం తీర్మానమును పెట్టింపెను. ఆసహనంలో చెప్పబడినమాటలు మిగిలినా భావమునుకొనవలెను. మద్రాసు స్వరాజ్య కౌన్సిల్లనుండి స్పష్టమైన వర్గింకుమిటింగు తీసికొనవలెను. దానిని అ. భా. కాం. సంఘమునకు పంపవలెను. అని ఉన్నది. అది నితి. అభ్యర్థిని ప్రేరేపణవల్ల, గొడవవచ్చు పెరుగుండ ఉండదని న్ని. ముందు అ. భా. కాం. సభలో వర్గింకుమిటింగువారిచే తీసికొనబడు సంజాయిషీనిబట్టి తీర్మానించుటకును, ఆ తీర్మాన విషయ సాధారణసభలో అంగీకరింపబడెను. అప్పుడు వచ్చిన తీర్మానములలో ఒకటి ఉపసంహరింప బడెను. మరియొకటి అభ్యర్థిని బోల్ అఫ్ ఆర్డరుకింద ప్రోసేయబడెను. మరియొకటి సవరణములను దానిపై ఆలోచన పోవుటకుచేయబడెను. అసాధారణసభ లేచిన రెండుయూడుగంటలలోనే వర్గింకుమిటి అయిదుగురుసభ్యులు అందులో ఇద్దరు జనరల్ సెక్రటరీలు ఒకరు అభ్యర్థుడు — రహస్యపు గూడుపూటాజిగా (In Secret Conclave) బొంబాయిలో టాక్ మహులహా బలునందు కూర్చుని రెండుతీర్మానముల గావించిరి. అందులో మొదటిది, అ. భా. కాం. సం.లో ఆలోచించక నాట్ ఇన్ ఆర్డరు అని ప్రోసేపేసింది. రెండవది, ప్రత్యేకించి వర్గింకు కమిటీకియిచ్చినది. తమ యిష్టమువచ్చినరీతిని నిర్ణయము చేయుమనికాదు. తమ ఆజ్ఞలను (Instructions) బాధించేయుమనికాదు, మద్రాసు స్వరాజ్య కౌన్సిల్ల వల్ల సంజాయిషీని పుచ్చుకొని అ. భా. కాం. సంఘమువారికి (Submit) పంపుమని.

దీనినిగురించి నేను యంతకు మునుపే చెప్పినట్లుగా, మిక్కిలి దురదృష్టపు వివాదమునకు కారణమైనది. వివాదము నుండు పరిస్థితులనుబట్టి అది స్వాభావికమే. ఎక్కువగా వ్యక్తుల సేరాకోపములు (Personal Recrimination) వ్యక్తి విమర్శ యొక్క నేను చెప్పవచ్చునేమి — వ్యక్తిమాదం (Personal abuse) వర్గింకు కమిటీవారు తీర్మానించుటకు అధికారమున్నదా యని ప్రశ్నించినవారిపైని విస్తారముగా చేయబడెను. ఏమంటే అ. భా. కాం. సంఘము తీర్మానింపబడిన తీర్మానింపక వర్గింకుమిటి సంజాయిషీ పుచ్చుకొమ్మంటే ఆవరణను మిరియించుట. నేను యీ సమయములో ఆకమించినసానమునుబట్టి ఏమియు చెప్పవలసలేదు. ప్రతికూటావలననే జేయగోరినప్పటికిని అట్లు చేయుటకు యీతూర్పుగోదావరి మండలసభసభ్యులకు పదవిని వినియోగింప నంగీకరింపను. నన్ను మిక్కిలి తీవ్రముగా కొట్టివారు. (Attached) మిక్కిలి కోరవలసిన అనుచితపువిషయముగా మహా వాగాలమునకు (Oratorical Attkntion) గురిగా జేసిరి. నామిత్రుడు సాంబమూర్తిగూడ కొట్టబడెను. హైందవ రాజకీయ వేదికపై మిక్కిలి అరుదుగా నుండునట్టి చెట్టుప్రకాశంగారు బలికాబడినారు. ఇకముందు మాకిటివి యివ్వవలసిని ఆశించెదను సరే అది యటండనిండు. వ్యక్తిసంబంధమును అట్టి సేరాకోపములకు మేము ప్రత్యుత్తరమిచ్చెదమో లేదోకాని, మేము మాత్రము ఏసిద్ధాంతములకై లే నిలబడినామా వానిని వదిలివేయలేము. ఎంతమాత్రమున మేము భారతజాతీయ కాలగ్రెసు యెడల మాకుగల విశ్వాసము రద్దుకానివ్వలేము. అ. భా. కాం. సంఘము కాలగ్రెసుయొక్క కార్యమును చేయునది. కార్య నిర్వాహకవర్గము నిర్ణయదేహముగా అ. భా. కాం. సంఘమునకే కాక భారతజాతీయ కాలగ్రెసునకుగూడ కార్య నిర్వాహకసంఘము. కార్యనిర్వాహకవర్గము కాలగ్రెసుయొక్క ఆజ్ఞల నెరవేర్చవలసి యుండుటయేకాక అ. భా. కాం. సం. యొక్క ఆజ్ఞలను సలహాలను (Behests and Instructions) నెరవేర్చవలసి యున్నది.

నాకు సంబంధించినదేమనగా, యాతిర్వాణముల సంబంధమును పూర్తిగా స్వచ్ఛవరచుటయే. అది యితరపక్షములగూర్చి పక్షాభిమానము (పార్టీ ఫీలింగ్) పెట్టుకొనికాదు; వ్యక్తులగూర్చియున్నాడు. ఎందుచేతననగా ఆతిర్వాణములే (అనగావర్గింకు కమిటీ) ఇండియన్ నేషనల్ కాలగ్రెసుయొక్క తీర్మానముల మిక్కిలి ప్రమాదకరముగా చీల్చివేయుచున్నవి (భంగవరచుచున్నవి). ఆతిర్వాణములలో నంగీకారమువడసిన పద్ధతులు సుర్యాదకరమైనవి (గౌరవప్రసమైనవి) కావు. ఆతిర్వాణములలో బుడబడినాలో, రాష్ట్రీయశాసనసభలలోని వివిధకాలగ్రెసు గొర్టీలకు సలహాలవారిచేయుట వర్గింకుకమిటీవారు తమపైననే

వేసికొనిరి వారికి తగును అని తోచినట్లుయితే యితరపార్టీలతో తోడ్పడుటకు స్వేచ్ఛించిరి అంటే ప్రేక్షకనుచేదేమి? మంత్రిత్వములు నిలబెట్టుటలో యితరపార్టీలతో సహకారముచేయుమనియొక యితరవిషయముగా వారియభిప్రాయములో ఆ మంత్రిత్వములుండగలుగునంతవరకు, వారంతట వారే నిర్ధారణ చేసికొనవలసినది. వారు అవలంబించెడుపాటి నీ అధికారవర్గమును బలపరచుటకుగాను, స్వరాజ్యకోరికయొక్క పరమార్థేశమునకు వ్యతిరేకముగాగాను, ఆతిర్వాణములలో రెండవదానిలో — మనకు చెప్పినారు — మద్రాసు కాన్సిలుపార్టీయొక్క రిపోర్టును సంపాదించవలసినదని, ఆసంజాయిషీ వివరలనునని వర్గింకుకమిటీకి సలహాయవ్వబడెను. (Instructed). అదిఅంతా — పెక్కినిపించినట్లుగా — వాకబువల్ల నిశ్చయపరచినంతవరకు — విని తీర్పుచెప్పినందుకు అయిదునిమిషములు పట్టినది. ఆమాటకు వ్యతిరేకముచెప్పలేదని నాకు తోచుచున్నది. ఇట్లు వర్గింకుకమిటీచేయుటవల్ల అ. భా. కాం. సంఘముయొక్క అధికారమును నిందించినది. మరియు భారతజాతీయ కాలగ్రెసుయొక్క తీర్మానపుటాజ్ఞను కూడ నిందించినది. గౌమాతీలో ఇండియన్ నేషనల్ కాలగ్రెసుచేత అంగీకృతమైన తీర్మానము ఎంత విస్తారముగా పరిశోధించినను, ఎంత వానికి అర్థము తీసినను పెడదయు తీసినను, ప్రతివారును — ముఖ్యముగా చట్ట సంబంధమును మనస్సుగల ఏ ఒకరును మెచ్చుకొనవలసినది (Appreciate) తప్పక మెచ్చుకొనవలసినది ఒక్క విషయము ఉన్నది. ఆ దేమనగా రాష్ట్రీయశాసనసభలలోని కాలగ్రెసుపార్టీలు మంత్రిత్వముల గూర్చుట నెదిరింపుదని ఆజ్ఞ చేయబడినది. ఆ మాటల కర్తవ్య పూర్తిగా స్పష్టమే. మంత్రిత్వముల ఏర్పాటు నెదిరింపుడు అనగా తమపార్టీనుండి మంత్రిత్వముల ఏర్పాటు కాకుండా చేయుటయే కాకుండ యితరపార్టీలు మంత్రిత్వముల గూర్చుకుండ ప్రయత్నించుట, అంతే కాకుండ మినిస్ట్రీ యెడైనా ఏర్పడినప్పుడు దానికి సహాయముచేయుటకుకూడ అటంకపరచబడిరి.

ఇప్పుడిప్పు డీరహస్యపుత్రాంతము చాల బయటపడుచున్నది. మనకు తెలిసిన దేమంటే — సంబంధించినవారిలో నొకరు మద్రాసు స్వరాజ్యపార్టీ నాయకుడు అఖిలభారతకాలగ్రెసు సంఘసభనుండి వచ్చుచు తిన్నగా టాక్ మహా హోమోకు (వర్గింకుకమిటి) మీటింగులోనికి వెళ్లి పార్టీయొక్క నిందాకోపమునుతనపై తొలగించు తీర్మానమును ఏవో రిమార్కులు లేక స్వల్పరిమార్పులు చేయుచు అభ్యర్థినికి యిచ్చినారని మద్రాసు స్వరాజ్య కౌన్సిల్ల గురించిన తీర్మానము అక్కడికి తీసుకురాబడెట్లు యువబడినట్లు కందనామి చెట్టిగారిచే డ్రాపు చేయబడినట్లు అభ్యర్థుడు పలికునకు తెలియజేయుచున్నట్లు దురదృష్టము. కాన్సిల్లలోని కాలగ్రెసు పార్టీలకు సామాన్యసలహా నిచ్చుచున్న మొదటితీర్మానమును బట్టి స్వాభావికముగా తాను ఒప్పుకోకపోవుట — మనకు వచ్చే ఎక్స్ప్లనేషన్లలో ఎంతో కాదునుటలు గందరగోళము, యీ తీర్మానములు పాన చేయుచుండిన తీరునుగురించి ఎంతో గందరగోళము, అంత యీలాగున ఉంటుంది. అయితే అఖిలభారత కాలగ్రెసుసంఘ ప్రత్యేకసభ జరిగేవరకు కొంచెము ఆగవలెను. అప్పుడు యీ వత్తినిష్కర్తగా పీలయినంతవరకు రాగలదు. ఎందునిమిత్తమైతే వారు విజ్ఞాపనముచేసి నాతో అట్టి వికమత్యము నిమిత్తమే వారు నిజముగా ఆత్మగతగా నుండినట్లుయేమన్న కాలగ్రెసులో ఏకభావము లేకపోవుట సాంగింపబడుచున్నదని నిజముగా వారు క్షేపణచుచున్నట్లుయేమన్న, ఆ నెట్టుగా వారల్లే ఉన్నారనుటకు నాకేమియు సందేహములేదు. నే నీవిజ్ఞాపన చేసికొనుచున్నాను, అనగా, కాలగ్రెసుసభ్యుల హక్కులందు గౌరవించి వారిమట్టుకు వారు వికమత్యమునకు పనిచేయవలెనని, కాలగ్రెసు సూక్ష్మవిధానమునందు గౌరవముంచి వికమత్యమునకు పనిచేయుడని; కాలగ్రెసు తీర్మానములందు గౌరవముంచి వికమత్యమునకు పనిచేయుడని; వారిదివరలో చేసినకార్యములు — వికమత్యమునకు భంగకరమని మిక్కిలి గట్టిగా భావింపబడిన కార్యములను చేయక ఏకభావము లేకపోవుటకు సాంగింపకుండ వారి చేత నైనంతవరకు చేయవలెనని. ఒక్కటి మాత్రము సత్యము — ఏమన, విశ్వాసపరులైన సహాయనిరాకరవాదులు, విశ్వాసముగల కాలగ్రెసుమునుష్యులు కాలగ్రెసుయొక్క అధికారమును ఎప్పుడును నిందింపబడినయరు; భారతజాతీయమహాసభలో తీర్మానరూపముగా నంగీకరింపజేసినప్పుడు తప్ప కాలగ్రెసు సిద్ధాంతమును పాలిసిసి ఎప్పుడును మార్పు చెందనీయరు. ఎవ్వరు మనను ఎంతమాత్రమును చిప్పబడినీయరు. వికమత్యమునకు విజ్ఞాపనములు ఏమిచేసినను ఉన్నతస్థానములందు గూర్చున్నవ్యక్తుల సీతి యోచించుమని ఎన్ని విజ్ఞాపనములు చేసినను మరేవిధమైన అస్పృశ్యచేసినను కాలగ్రెసుయొక్క అథారిటీ నిలబెట్టుటకు చూడవలసిన విధికృత్యమునుండి విశ్వాసముగల కాలగ్రెసువారు సాధ్యమైనంతవరకు తొలగింపబడలేరు. (చరింపబడలేరు). అందుచేతనే అ. భా. కాం. సంఘమును పిల్చి తిరుగ సమావేశ పరచవలసినదని ఆతిర్వాణములు రెంటిని, సంపవలసినదని మేము ఇక నిష్పచేసినాము. వర్గింకుకమిటిగాని ఆతిర్వాణములచేసిన వర్గింకుకమిటి సభ్యులుగాని అ. భా. కాం. సం. యొక్క

అంగీకారమును పొందగలిగినట్లుయితే అక్కడ పొందలేక క్రిష్టమనలో చెన్నపట్టామున జరుగబోవు కాలగ్రెసుబహిరంగములో సభలో అంగీకారమును పొందగలిగినయెడల — అప్పుడు వారినిజయలభమునకు వారు అర్హులగుదురు; ఎంతవరకైతే సహకారము ఒప్పుకో కాలగ్రెసు ఎంతవరకైతే తీర్మానములపల్ల అర్హత నిచ్చుకో అంతవరకు వారు ఆములులో పెట్టగలుగుదురు. అట్టిది జరుగునని నేను నమ్మును. అట్టిదెన్న నును జరుగనని నేను నమ్ముచున్నాను. ఎందుచేతననగా, కాలగ్రెసు ప్రతినిధులలో విస్తారమును అధికసంఖ్యాకులు డిసెంబరులో సమావేశమైనప్పుడు సహాయనిరాకరవాదాంతమును రాజీలేకుండ బలపరచుటకు నిలవబడుదురని నేను ఊహించుచున్నాను. ఈ ప్రత్యేకనిమిషములో ఏవోకొంత అనర్థ పుకార్యము (Somewhat Discreditable Business) నందు సంబంధవారివిషయమై బహుభాగ ప్రత్యగతిగి వారి ప్రతిచర్యలను మెలకువగల్గి యుండవలసినటుల నాకు కనుపించుచున్నది. నేనీమహాసభకు అభ్యర్థుడనగుట చేత నా యభిప్రాయమును వెల్లడింపవలసిన విధియని అనుకొనుచున్నాను; అట్టిఅభిప్రాయమును మరెవరైనను నిరూపించుకొనగలరు; ఆవ్యక్తుల నడతనుబట్టి సముచితముగా తేల్చబడుట తార్థ్యముచే నాధారపడు అభిప్రాయమిది; గతకొన్ని వారములలో జరుగుచున్న వానినిబట్టి మనము తేల్చగలుగనట్టిది ఫలితార్థము (Inference) నా అభిప్రాయములో — యాతిర్వాణములు — అందుఒకటి స్వరాజ్యమునకు ప్రత్యాభి (కాకాస్టిట్యూషన్) ను (వ్రాయునిమిత్తము — అది సమయమువచ్చినప్పుడు — విడిపోయి ఎదిరిబలులుగా నున్నవారికి అనగా సహాయనిరాకరవాదులకును యధోగత సహకారవాదులకును మధ్య వికమత్యము చేగూర్చవలసినదే, వారియాతురత సహకారములలోనికి రోకమును లాగుటకుజేసిన సటికోట్టాములో భాగమైయున్నది. అదే కాదు, నిశ్చయముగా డిజ్ క్లెయ్డ్ మెథడ్స్ వల్ల సహకారములోదింపుటకు — ఇవి వచ్చేరాయల్ కమిషన్ నిమిత్తమతయరగుటకు — అది చేయగోరువారు కాలగ్రెసుముందును వచ్చి విజయప్రాప్తినిందేవరకు, దానిని పూర్తిగా మనము నిరోధించవలసియున్నది. “అయ్యో, సహాయనిరాకరవాద కార్యక్రమము ఫయిలు అయిపోయినది. ఇప్పుడు బక్స్-కొహెడ్ ప్రభువు సహకారము చేస్తే సంస్కరణములు యిస్తానంటున్నాడు. సహకారమును కనబరచి చూదాము, మేమెనను అంత అసాధార్యముగా రెస్పాండుచేస్తామా, అగౌరవముగా నుంటామా, కానిండు యీవిధముగా చేయనిండు, అని యీకాన్ఫరెన్సుగా బహిరంగముగ వచ్చి మన స్ఫుల విప్లవే చెప్పి తే, అయితే అట్టిదానిని నేను నిరసించును. నాకు బోధపడగలదు. అందులో వారి లాజికాటిటి నాకర్థము కాగలదు. ఆలాగున చెప్పితే అది తార్కికము. కాని యీ Underhand methods వర్గింకుకమిటి Paper constitution ఒక్కమాడునిమిషములలో తయారుచేయుట ఎందుకో యింతగా నాకు బోధపడదు. వారు అంత ఆతురతచూపిన యీ ప్రజాభిక అంత అత్యవసరమని నిజంగా వారు మనలను నమ్ముచుండురా? కాలగ్రెసు అంగీకారము పొందకనే ఎవరో ఒకరాయల్ కమిషనువద్దకు యీకాకాతీతప్రజాభికతో పోవుటకు యీ ప్రజాభికను వారు తయారుచేయుచున్నామని వారు మర్యాదగా ఒప్పుకొన బోవుచున్నారా? ఈసగమునగము సహకారవాదులు యీ సగమునగము అసహాయవాదులు కాలగ్రెసులో మందుకు వచ్చి భావోత్సాహము చెప్పనివ్వండి. “ఇదిగో మేము ఫలానిని ప్రపంచాచేస్తున్నాము. సహాయనిరాకరవాదానిని వెనుక పెట్టుకాలము వచ్చినది. లేదా, మర్యాదకరమైన తిన్నని సారాంశముమీద మేము గట్టిగా పోరాడుతాము” అని ఏవోవిషయముగా చెప్పిన బాగుంటుంది. కాని యిప్పుడున్నరీతిని భారతజాతీయమహాసభ తీర్మానమునకును ఆజ్ఞకును తిన్నని విరుద్ధముగా నుండు పాలిసిటి రిప్పించుటకు కాలగ్రెసు మేషినరీతి ప్రాప్తి ట్యూటు చేయనివ్వకండి.

మిత్రులారా, నాకుగల గడువు చాలావేళగా అయిపోవచ్చునది. నేను ముగించుటకు లొందరపడవలెను. చాలదూరము యీయొక్క విషయమును గురించియే వివరించితిని. ఈయొంకాలము నాయుపన్యాసములో ప్రధానాంతముగా జేసెతిని ఏలనన, యిక్కాలమున ఒకమహాసభ సమావేశమైనందు ఆ యొక్కటియే బలమైన (vital) ప్రశ్నగా రూఢిగా భావించుచున్నాను. సహాయనిరాకరవాదాంతమునకు, యిప్పుడు ఏర్పాటైనరీతిగా కాలగ్రెసుఆజ్ఞకు మనము యొక్కను నిలబడివలెనో, లేక, ఒకగంటకాలమునుండి నేను చర్చించుచున్నట్టి పద్ధతుల ప్రకారము ఆసిద్ధాంతము మార్చుచునుటకు భంగపరచుటకు మనము సిద్ధముకావలెనో మనము ఆలోచించుకొనవలసియున్నది. నామనస్సునకు, నిరాటంకముగా సహాయనిరాకరవాదాంతము బలపరచుటకు గురించిన యీ ప్రశ్న దేశభక్తి లైని భారతీయులందరి హృదయములందును ప్రప్రథమయాలోచనగా నుండవలెను. ఏలనన, దానినుండి మిగిలిన వెనుకంజ చేయబోవుచున్నట్లుయితే, యధోచితసహకార మనబడెడిలేక మియిప్పుడు వచ్చిన మరేపేరుతో నుండెడి సహకారములలోనికి మిగిలినదిగ బోవుచున్నట్లుయితే, శత్రువైన విదేశీప్రభుత్వమునకు మిగిలినదిగ మిగిలిన లొంగిపోవుదురు; మిగిలి (Destiny)కి మిగిలినదిగ మిగిలుచుటగానుండ నర్హులుకారని మిగిలినదిగ ఒప్పుకొనుచు

హిందూత్వము లోబడినజాతియొక్క పదవి (Status of a Subject People)ని యలంకరించుచుండవలసినదే ప్రస్తుత సమయములో జాతీయమహాసభావిధానము (పాలిసీ)లో మార్పు చేసినందువల్ల ఏదైనా లాభమువచ్చునను నుద్దేశము భ్రమ అని నేను మీకు సమ్యకెప్పుచున్నాను. ఇందువిషయములో నా సమ్యక్ము చెప్పుట (అప్యూరెన్సు) మిక్కిలితమములేదు. కాలానుక్రమమున మనకు కలుగుచున్నదే. యిప్పుడుకూడ మనమువే చేయుచున్నాము. ఇండియాదేశపు కార్యదర్శి (మంత్రి) సహా కారము చేయుచున్నంతవఱకు అప్పుడే మన యథోచితసహా కారమివ్వబడు యథోచితసహాకార ప్లానులో మనలను చేరవల సినదని అనుకున్నాము. ఎందుకనగా, దేశమునకు కొంతలాభము కలుగుతుందని, ఈ ప్రభుత్వము మిగతాని, మిగతావలను తన చేతులతో పట్టుకొనియుండి దివక్రమమున దానివైఖరి మిస్సాస్ తంత్ర్యభావములందు దాని నిరసనము ఏదో విధముగా సాధ్యతాయుతప్రభుత్వము నివ్వ వీలుపడునను నుద్దేశమునకు దాని నిరసనము యావ్రసిద్ధిగాంచిన దృష్టాంతము ఎప్పుడును యీ ప్రభుత్వము యిచ్చుచునే యున్నది.

సప్రభుత్వములకించు సహాయనిరాకరణోద్యమము పెట్టుట కేమిటాదినది? రౌలట్ చట్టమున కెదురు బయల్దేరిన ఉద్యమకారణమున ఆసమయములో పంజాబునందు హత్యలుజరుపబడుట. నేను మీరు చూచేదేమిటి? బంగారములో ఆరౌలట్ చట్టము పునరుద్ధరింప బడుట మీకు చూడరా? రౌలట్ చట్టము వేరుగానున్నప్పటికిని అందరినూత్రములే వేరుగా పరిణమించి తగ్గిరిన బంగారమునందు పెట్టుబడుట మీరు చూడడము లేదా? ప్రజలముఖివృద్ధిని మీరు సంపాదించ బోవుచున్నారా? వందలాదిబంగారాద్యులు దేశభక్తుల విడుదలను మీరు సంపాదించబోవుచున్నారా? వారు ఖైదులో (మ్యుజిఫైరు) న్నారే (అలంకారముతో) ఆమాట (ప్రయోగింపలేదు) సరియైన అర్థముతోనే విచారణలేకుండా శిక్ష లేకుండా ఖైదులో (మ్యుజిఫైరు) న్న బంగారానిర్బంధితుల విడుదలను సంపాదించబోరా? కేల్యారుగారు లేక జయకరుగారు యథోచితసహాకారమునందు చేరవలసినదని అనుకున్న వారి తీర్మానముల మీరు సంపాదించురా? లేక కౌన్సిల్లో ప్రభుత్వమును ప్రభుత్వమునకు తోడ్పడుచున్న యితరపార్టీలను వశపరచుకొనుట సహాయనిరాకరణపదతిని బలపరచుగా లాగెదరా? ఇండియన్ టారిఫ్ బోర్డువలెను ప్రభుత్వమువారి నిర్ణయము యీదృష్టాంతమున ద్వికాలదిరోజులమాత్రమే అయినది. హైందవపరిశ్రమలు నశింపునందెనవిషయము యిదివరకు ఉపన్యాసములో చెప్పితిని. ఏలనన, విధింపబడుచున్న విచారణకార ప్రాబల్యమునకు వారిప్రజాభివృద్ధికి వినియోగపడుచున్నది గాని యీదేశప్రజలకు గాదు. నేడేమి చూచుచున్నారా? వారు సంస్కరణముల గూర్చి చెప్పుదురు. హిందూదేశమును స్వరాజ్యచాటయందు పెట్టుటనుగూర్చి చెప్పుదురు. విచారణలేకుండా వంగదేశపు నిర్బంధితుల నట్లే కాలమితిలేకుండా అక్కడనే ఉంచెద మందురు. తమ వర్తకక్షేత్రమునకు అనుకూలమగుచున్న ఏమో తారుమారుపెట్టి (Manipulate) హిందూదేశపు పరిశ్రమల యిప్పుడును ముప్పుకొనెదరు. బ్రిటిష్ పరిశ్రమల అభివృద్ధిచేసి ఉచికింతురు. ముఖ్యమైన యంత్రములమీద మిల్లులసామగ్రిమీద రంగులమీద సుంకములు వేయుదురు. అనగా, గత కొన్ని సంవత్సరములనుండియు పెరుగనిచ్చిన వివిధ హైందవపరిశ్రమలు నశింపగలుగుట.....తుదకు ప్రభుత్వము చెప్పనదేమి అభిమానము లేకుండా సిగ్గుకరముగా బ్రిటిష్ పరిశ్రమలు పైకిలేవనలెనని హైందవపరిశ్రమలు అవగంబవలెనని, అవిధముగా మిమ్ములను బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమునకు మార్గములో పెట్టుదురు. అయితే అట్టిసమయములో యీప్రజలపై కేయు తప్పిదములు (Insults) చూచియు మీప్రజల దారిద్ర్యము దుర్గత చూచియు మీవిడ్డల యజ్ఞానము చుచువు లేకపోవుటచూచియు యిట్టి సంగతు లన్నిటిని గమనించుచు, మేము సహాయనిరాకరణమునకు ఎంతమాత్రము నిలబడము. ఎందుచేసనంటే స్వయం ఆధారపు (Self Reliance) జెండానెత్తి పట్టుకొనలేనంత ఆధారపు (Self Reliance) నున్నాము అని మాకు గోచరించుచున్నది. మా ప్రయత్నములమీద మేము ఆధారపడలేనంత దుర్బలమై యున్నాము. రాయల్ కమిషను వచ్చుచున్న గవర్న మెంటు వారు మనకు దయతో ప్రసాదించెవరకు భారతజాతీయ కాంగ్రెసుయొక్క జెండాను క్రిందను పడవేయబోవుచున్నాను." అని చెప్పుచురా? ఈతరుణములో అదేసారాంశము. ఆయిప్పుడు మీదనే మీరందరూ నిశ్చయమునకు వచ్చెదరని, సహాయనిరాకరణ సిద్ధాంతములకు భంగపరచుటకు గల ప్రయత్నములను తీవ్ర ఖండనము చేయవలెను.

అధ్యక్షులగు బి. జి. హార్నిమెనుగారి

అంతోష్టనాసము

ప్రతినిధులారా, మిత్రులారా!

ప్రతినిధులు యీమహాసభను జయప్రదము గావించినందులకును చేయబడిన తీర్మానములపై వారుచూపిన బలప్రదమైన న్యూజిని వారిని అభినందించుటతో యీమహాసభ ముగింపుకొని చతురతతో కొనసాగున్నాను. ఈనాడు మన నాయకులలో చాల మంది జీవోద్ధులు. ఎప్పుడును ఉపేక్ష, వాతావరణము, చివ

త్యము అనుమాదులేబిరుబులున్నట్లు కనబడుచున్నది ఆయాభువి వయసులమీదను మాన్యాడవలచుచున్నాను

సదాచెప్పుచుండేమాట ఉపేక్ష. ఎక్కడైతే ఎప్పుడైతే కాంగ్రెసు తీవ్రపదతిని పెట్టజూచునో, నాయకుల సాసము సలంకరించువారిని సమగ్రతో నడిపింపమని అడుగుదుమో, ప్రజలలో ఉపేక్ష ఉన్నదిగనుక ఏమియుచేయవలసినదిలేదని మనకుచెప్పుదురు. ముఖ్యముగా పట్టావాసులైన నావంటివారు పల్లెలందును జిల్లాలందును ప్రజాభిప్రాయము ఏమియుతెలియనివారు మనకుచెప్పే చేయంటే, జనసామాన్యుల అభిప్రాయము చాల ఉపేక్ష తీరులో నున్నదనియు తీవ్రమైన సహాయనిరాకరణపదతికి వాతావరణము కలిగించుట దుర్బలమనియుచెప్పుదురు. అందువిషయమై వారట్టి అగ్రసాసమునందుండుటకు కారణమేమో నాకుతెలియదు. నేను పరిశీలించగలిగినంతవరకు, ముందంజవేయువరకుని గోరువారిని వివర్ధించు యీపెట్టులు ఎవరినైతే వివర్ధింతురో వారికంటే జిల్లాలలోను గ్రామములలోనున్న జనసామాన్యులలో పరిచయము తక్కువయినట్లు గోచరించుచు. వారసకొనునట్లు కనుపించుకొని మండలగ్రామముల గురించి అజ్ఞానములో మేములేము. ఏలనన మాకుప్రజలమృత్యు యములు తెలియును. ఆసనీభవించిన ప్రజోత్సాహమునకు దారి కలుగజేయుటకుగాను బలకరమగు నాయకత్వమును యిచ్చుని మన నాయకులను తొందరపెట్టుదుము.

ఎంతోకాలముకాలేదు, కేరళదేశములో రాష్ట్రీయసభకు అగ్ర్యక్షతవహించియున్నాను. పెద్దపట్టాములలోకాదు, చిన్న పట్టాములలో కాలికటులో నాకుకనుబడినదేమనగా, ఉపేక్షాభావమున్నది చెప్పుచున్న నాయకులకు విరుద్ధముగా జాతీయ పోరాటమును జరుపవలెనని ఉత్సాహము చురుకునమునకు కోరిక, సమగ్రోగూడిన దీక్ష అక్కడ ఉన్నది. ఇప్పుడు నేనీటూర్పుగోదావరిమండలమునకు మీ మండల మహాసభకు వచ్చితిని. ఇచ్చటి గాడ్గాభిమానమును చూడగా నాకు అవేశము కలిగినది. ప్రతినిధులు ప్రకటించిన ఉత్సాహము, వారేకాదు యీపెద్దపట్టు పట్టక బయట గుంపులుగా సుండి ద్వారములవద్ద వర్చివినుటకు నిలబడి త్రోసికొని తొంగిదూచుచున్న ప్రేక్షకులను తీర్మానములు అంగీకృతమైనవని విశేషప్పట్టి చూపిన ఆయమితోత్సాహము యిది యంతయును నాకు ప్రోత్సాహము కలిగినది. ఇక్కడ కొందరు చెప్పు ఉపేక్షాభావము కనుపించుటకు బదులుగా అభిమానము సామర్ధ్యము చురుకుదనమునకు కోరిక ప్రజలలో యీదేశప్రాంత మున్నట్లు కనుపించినది. యిక్కడనే కాకుండా దేశమునందు ప్రతి ప్రాంతము ననుగూడ ప్రజలలో కార్యదీక్ష బలముగానున్నదని నాకుదృఢమైన నమ్మకము కలిగినది.

నారూఢియైన నమ్మకము యింకను ఎట్లుబలపడుచున్నదనగా యిప్పుడు కావలసినది ఏ కొలదియందీ నాయకులలోనో కృత్రిమపు వికమత్వము (Artificial Unity) మార్చబడుట కాదు. మనమహాదేశముయొక్క గమ్యసాసమునకు గొని పోయే జాతీయమహాద్యమమును నడుపుటకు ప్రజలలోగల ఉత్సాహసామర్ధ్యములకు విడుదలనిచ్చుటకు నాయకులు ప్రజల నడుపుటకు ముందుకు రావలెను. ఉపేక్ష అనునదిలేదు. ప్రజలలో నట్టిది ఉన్నది అనిచెప్పువారితో ఛాలెంజ్ (పందెము) చేసెదను. అట్లు చెప్పువారిని మండలములలోనికొని గ్రామములకువచ్చి చూడవలసినదని (చాలెంజ్) చేయుచున్నాను. దేశములో నేభాగమునైనను ఉపేక్షాభావమున్నట్లు చూచెదరని నేనొప్పుకొనను. జాతికి సమగ్రమైన కార్యక్రమమును పెట్టుకొని నాయకుని ప్రజలు అనుసరించుటకు సదా సంసిద్ధులుగా నున్నట్లు చూడగలెదరని చెప్పెదను.

వికమత్వము చేకూరేవరకు ఏమియుచేయవీలులే నని మనకు చెప్పుదురు. ప్రస్తుతములో వికమత్వమొనగూర్చుటయే జాతియెదుట ముఖ్యకర్తవ్యమని చెప్పుదురు. అయితే మనము స్పష్టముగానుందాము. వారు నడపింప బ్రయత్నించుచున్న యీ వికమత్వము ఏమిటి? భారతజాతీయమహాసభాసిద్ధాంతముల ప్రకారము పాలిసీప్రకారము యీ వికమత్వము కాదు; ఆత్మగౌరవపదతులమీద గాక జాతీయమహాసభనిలబడిన సిద్ధాంతముల వశపరచుకొన కాంగ్రెసునెదిలించువారితో యీ వికమత్వము కలుగుట, అట్టి వికమత్వపు అదర్శము-యిట్టి సందర్భములో వికమత్వమునపదము ఉపయోగింపవచ్చు నన్నట్లుయితే, నామట్టుకు నేను చెప్పుకొన్నప్పుడు-నాకు పులిగొల్పదు. దేశము మొత్తమునకైనను ప్రోత్సహింపదని నేను నమ్మకముగా బల్కగలను. అయితే దురదృష్టపుసంగతి యేమన, కాంగ్రెసుసిద్ధాంతములందు విశ్వాసముగలవారు విభేదమును పొంగింపజేయుచున్నారని మిక్కిలి ఉన్నతస్థానములనున్న పెద్దయమల్యులచే నేర మారోపింపబడుచున్నారు. అట్టి నేర మెంచువారినోట వెలువడినదానిని వారికే తిరుగ గొట్టుచున్నాను. వికమత్వమును పొంగింపజేయువారెవరు? జాతీయ మహాజనసభవారి సిద్ధాంతముల వెదురు చెబ్బదీయుచున్నారో వారు అన్వేకమత్వమును పుట్టించుచున్నారు. దానిఅధికారమును అడుగంటజేయుచున్నారా. ప్రస్తుతములో అన్వేకమత్వమును పుట్టించినవారు ను అన్వేకమత్వమును జరిపించుచున్నవారును. కాంగ్రెసునుండి చీలిపోయినవారై యున్నారు. జాతీయ మహాసభానాయకుని

ఉపేక్ష లేనప్పటికిని అంతకంటే జాతీయమహాసభకు ప్రాతినిధ్యము వహించువారికి లేనప్పటికిని, కృత్రిమపు వికమత్వము నకు యత్నించుచున్నవారియొక్కయు కాంగ్రెసు అథాగేటిని ఎదిరించువారియొక్కయు భావమెయ్యున్నది.

తరువాత, దేశములో వాతావరణము లేదుగనుక ప్రజల తమలో సహాయనిరాకరణ కార్యక్రమమును పాలిసీని పెట్టుదురు టమని మనకు చెప్పుచున్నారు. ప్రజలయందు ఉపేక్ష ఉన్నదనట్లుగానే యిదియు నదే కథ. అది నిజముకాదని చెప్పుదును. దేశమంతటను వాతావరణమున్నదని, శాసనోల్లంఘన కార్యక్రమమునుచెప్పు సహాయనిరాకరణ పాలిసీకి సిద్ధమైన వాతావరణముగలదని నేడే చెప్పుదును. ఈపెద్దమనస్సులు వాతావరణములేదని మనకు చెప్పుచున్నప్పుడు ప్రజలనాడిమీద వారివైఖరు లేదని కనుపించును. దేశముయొక్క జాతీయోద్యమ భాగపు నాడిమీదనే వారి వైఖరున్నట్లున్నదిగాని దేశముయొక్క నాడిమీద లేవు. వాతావరణము లేదనటగాదు అందులకు విరుద్ధముగా నున్నదేమన, ఉద్యమమునకు నాయకత్వ లోపము, దేశము తనకు ఉపేక్షాభావము లేదనుచున్నది, సమర్థతగలిగిన నాయకత్వము కొరకున్నది నడిపించేనాయకులు ముందుకు రమ్మనుచున్నది. వారు వచ్చుచెంటేనే ఉన్నదానికన్న ఎక్కువ ఉత్సాహము సామర్ధ్యత్యము చేయగల ఎక్కువ సత్త వారికి చూపట్టును.

నాగపుర సత్యాగ్రహమునకు ఆసమ్యుతిని ఖండనము కూడను తెలియబరపవలసిన మహాతాజీ తలచినందులకు నాకు మిక్కిలి విచారము కలుగుచున్నది. పరిశీలుట నెట్టికి బోస పరచుకొని యుండిననో ఆయన అట్లు చేయకపోయియుండును. ప్రస్తుతకాలములో గతకొన్ని నెలలనుండి జరుగుచున్న దానిని నాగపురములో చూచినతర్వాత నాగపురములో సత్యాగ్రహమునకు నిజమైన వాతావరణ మున్నదని చెప్పుట కేమాత్రమును సందేహము లేదు. దేశములో చాలప్రాంతముల అట్టి వాతావరణము గలదని అభిప్రాయము చెప్పగల్గు కారణమున్నదని నమ్ముచున్నాడను. అయితే ఉద్యోగపరబట్టు. కెదరుచూచుచున్నారు. నాగపుర సత్యాగ్రహమునుగురించి నేనొక్కటి చెప్ప గోరుచున్నాను. తొడిదేశములు వంగదేశమున నిర్బంధితులై ఖైదునందు ముగిసావుచుండగా ఉద్యమకూర్పుండలేక దేశాభిమానులైన హైందవులు ఘనీభవించియున్న తమ యావేశమును పొంగింపజేయుటయే యీ సత్యాగ్రహము. నోటికి వచ్చినట్లు ప్రతివారును ఆసత్యాగ్రహాలను తిట్టుటగాని ఖండించుటగాని నిరూత్సాహపరచుటగాని చేయరాదు. నాయభిప్రాయమును ఘంటాపథముగా చెప్పుదును. దేశమందంతయును గల జాతీయవాదులు వీలైనప్పుడెల్లను ఎల్లచోట్లను యీసత్యాగ్రహమున పూర్తియగు సానుభూతిని తెలియబరపవలసినదే జాతీయనాయకులు. దృఢనమ్మకముచాలక దేశమునందలి దేశభక్తియందు తమకే విశ్వాసము లేనియెడల ఉద్యమమునకు తమ సమ్యుతి నివ్వజాలనియెడల ఆశ్చర్య ఆయుద్యమముతో ఆమును ఘృతతో జోక్యము కలుగజేసికొనకండి-వారిని విడిచిపెట్టుండి అని జాతీయనాయకు లందరకును మనవిచేసికొను చున్నాను. కారాగారములందు బాధపడుచున్న తోడిదేశీయులకు సహాయపడవలెనని తలపోయుము.

ఈనాడు నాగపురముచేయబూనినది చేపు దేశమంతయు చేయునని తలంతును. నాగపుర సత్యాగ్రహాలను సానుభూతిని సహాయమును తెలుపుచు తీర్మానించినందులకు యీసభవారి సభి నందించుచున్నాను. నా మిత్రుడు సాంబమూర్తిగారు ఆంధ్ర రాష్ట్రకాంగ్రెసుసంఘపక్షమున నాగపురము వెళ్ళిచూచి ఏమి సహాయము చేయునది చెప్పనని వినుటకుగూడ నాకు సంతోష ముగుచున్నది.

చెప్పినదానిని తిరుగ చెప్పదలచుచున్నాను. ఇప్పుడు కావలసినది దృఢమైనపాలిసీ. అందులోనికి తమగందరు తమ శక్తుల వినియోగింపజేసెదరు. ఉపేక్షాభావ మున్నట్లు ఎచ్చటైన కనుపించినట్లయితే దానికీకారణము నాయకులు మార్గదర్శకులు కావడములేదు. నాయకత్వమునకై ప్రజలు ఎదురుచూచుచున్నారు. నాయకులపైని బలమైనపాలిసీని చొప్పించవలెను నాయకులమీద అట్టిపాలిసీనిపెట్టుటకు రాష్ట్ర, జిల్లా, తాలూకాసంఘము ఆర్గనైజేషన్ చేయవలెను. దృఢమైన మాగ్నూచకపు తీర్మానములు యీగోదావరిజిల్లాకే కాకుండా భారతదేశమున కంతకును యిచ్చినందులకునే నానందభరితుడనగుచున్నాను ప్రకృత సమయములో సహాయనిరాకరణము యొక్క ఆపరణయోగ్యమును ప్రజాభిక్త దేశమెదుట పెట్టుటలో సామర్ధ్యము దృఢనిశ్చయము గలిగి నాయకులు వర్ధించినట్లయితే ఏమియు కష్టములేదు. నీకష్టమెట్లుయితే లేక వారికిష్టమైతే, కష్టమైన వంతులులేకుండా చిన్న కార్యక్రమమును ఉంచినట్లయితే బాగుగానుండునది. మీకు యిష్టమైతే, లేక, వారికిష్టమైతే సహాయనిరాకరణము ఒక్క రూపముననే సుంగింప చేయండి. అందుమీదనే దేశము కేంద్రీకృతమగునట్లుచేయండి. ఒకఉదాహరణముగా దేశమును పన్నునిరాకరించుట నొక్క దానిపై కేంద్రీకరించండి. ఒక్కభూమిపన్ను నిరాకరించుటయే అననక్కరలేదు, ఆపన్నా, యాపన్నా అనికాదు. ఒక్కల్లాలో ఒక్కరాష్ట్రములో ఎక్కేపరిమెంటుఅని ఉద్యమన కాదు. దేశమంతటను ఒకేపర్యాయము జరిగేవరకును ఆ వలెను.

ఖద్దరు దుస్తులు ధరించిన

బి. జి. హర్ని మెనుగారు

మీ మువ్వల తెలిసికొనుచు, మీ గ్రామము ల్లో మీ రాష్ట్రములో ఉన్న ఉద్యమము తెలిసికొని అసాధ్యమనియైనదరా-కొంతకాలము తయారై సలిపి అగ్రశ్రేణి నుండి దేశమున కొనర్చబడిన పరిచయముకలిగి యింతయెంతవారైనా దేశముయొక్క దేశము నిలువబడలేదా-అసాధ్యమని తెలుతురా? యువకుల వీక్షణమును దేశమందంతటను సంపాదించి చాలినంతబలముగల ఏ ప్రభుత్వమైనను ఎదురుగా మీరు విశ్వసించుట? నూటికి 70 మంది లేక 60 నూటికి 40 మంది మాత్రము యీ దేశములో ఒక గ్రంథ కలిసియున్నట్లుయే-అవియే నికరమార్గము (Institution-Movement) జ్ఞాపకముచేసికొని మనము పన్ను లేదు అను సిద్ధాంతముననుసరించి నూ 40 మంది మాత్రము ఒకే ఉద్యమమున చేరి పన్నులని సయ్యంప ప్రభుత్వము గాఢపరచుటకు వచ్చి తీరుతుంది. మనమునరే, ఏదో కొంతచేతామని పయత్నించుదాము. అసాధ్యమనియే నుండి మనము బయటికి లేచుచు- ప్రజలదికాదు నాయకులది. వారు దయాన్ని గనుక ఈ ఉద్యమ ప్రయత్నమును చేస్తున్నది. మనము ప్రయత్నించి చేయుదము. మన మందు వీరితోకాదు /గోరేమగా మర్యాదగా ఓడిపోవుదుము. కాని మనము మన కాలమును కాగితముమీద ప్రభుత్వవిధాన ప్రకాశికలు వ్రాయుటలోను రాయలేక మిగిలుటకు సిద్ధపడుటలోను వినియోగించబోయినయెడల రూఢిగా మనము అమర్యాదకరముగా ఓడిపోవుదుమని అమర్యాదకరముగ వర్తకులకు లొంగిపోవుటకు గౌరవభంగకరముగా ఓడిపోవుదుమని మీకు నమ్మకము చేస్తున్నాను.

మీరు వివిధవిషయములమీద చేసిన చక్కని తీర్మానములకంటే నేనిప్పుడు వివరింపబూనను. ఎందుచేతనంటే, ముఖ్యమైనవానినిగిరించి కొంతమార్గము నిన్ను మాట్లాడి యుంటిని. మీరుచేసిన తీర్మానములు నే జెప్పిన అభిప్రాయములకు సాహసించి యిచ్చిన సలహాకును అనుగుణముగా ఉన్నవి. కాంగ్రెసు, డాక్టర్లును ఆజ్ఞాకును భంగకరముగా ఉన్న నడతను యీసభవారు సానుభూతి మాపమని గట్టిగా రాకరించినందులకు నాకు సంతోషముగా నున్నది. ఆ తీర్మానములు వెంటనే దేశముయొక్క అభిప్రాయములను సూచించువి అని, లేక భారతజాతీయ కాంగ్రెసుయొక్క అనుచరుల Rank and File)యొక్క ఉద్దేశముల దెల్పుచున్నవి నేను నమ్ముచున్నాను. అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘము సమావేశమైనప్పుడు యీ మధ్యాహ్నమున మీరు తీర్మానించినవానిని తిరిగి పరిశీలించి నేను సంపూర్ణముగా ఆశించుచున్నాను.

చిట్టచివర నేను మీకు వందనము లిచ్చియుంటిని! ఈ గ్రంథములో జలసంధియు గోదావరి జలము నాయెడల చూపిన కరుణను ఆతిథ్యమునకును గౌరవమునకు నా హృదయపూర్వక గుండము లాచరించుచున్నాను.

నా కేమియో అసాధ్యములు శ్రమలు కలిగియుండునని యాసనైన సంపూర్ణముగా తెలుగున చెప్పినట్లు తెలిసినది. నా కేమియు అట్టిది జరుగలేదనియు, సమస్త సమస్యలు చేసి నియు నాకు సంతోషముగా నున్నదనియు రూఢిగా పలుకుచున్నాను. నాకు మీ భావ రాకపోవుటయు ఆందుమూలమున

ఒక విధముగా సభాకార్యమునకు ఆలస్యముకలుగయుండువచ్చును. అయినప్పటికిని ప్రతినిధులైన మీరు నాయందు దయ యించి ఓర్పుగలిగి సభను జయప్రదముగా నన్ను సాగింపజేసి సందులకు ముఖ్యముగా ప్రతినిధుల నభినందించుచున్నాను. మీరు నాయెడల సహనభావముతో నుండిన తలంచుచున్నాను. అంతేకాకుండ సభ పూర్తిగా వ్యావహారికముగా (Business like) జరిపించబడినందులకు నేను మిమ్ముల నభినందించుచున్నాను. నాన్నే హితురాలు దేశభాంధవి సుబ్బయ్యగారు శ్రీలనునధ్యక్షుల వంపపరిచినవను హెచ్చరికను నేనుగూడచేయుచున్నాను. ఈమారు మరియొక మండలసభకు నేను వచ్చినప్పుడు చాలమంది శ్రీ ప్రతినిధుల చూడగలనని తలంచుచున్నాను. నాకు సంబంధించినంత వరకు నాకు చేసిన సదుపాయములకు ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షుని కిది ఆహ్వాన సంఘ సభ్యులకును విషయముతో నమస్కరించుచున్నాను. పెక్కు-విషయాల కేవలమునర్చి విషయమును సమర్థ జ్ఞాపక స్వచ్ఛంద సేవకులవలన వచుచున్నాను. ఈ దేశమునందు జాతీయమార్గమునందర్భమున ప్రాత్యసించువిషయము యువకుల యినవారు జాతీయపనియందు చురుకుగా మెలిగి త్యాగమును సమర్థము చూపిండుట. మరియొకసారి మీకందరకును హృదయ పూర్వకమైన వందనము లాచరించుచున్నాను. భవిష్యత్కాలములో యీ తూర్పుగోదావరిజిల్లా సౌఖ్యప్రదమైన నాదర్శనమును సదాహృదయమున నుంచుకొందునని మనవిచేయుచు సభను యంతటిలో ముగింపుచేయుచున్నాను.

బక్రీదు ఉత్సవములు

దీనాపూరు అల్లరలు

పొట్నూరి, జూన్ 15. — బక్రీదు పండుగ నాడు దీనాపూరులో జరిగిన ఆల్లరలసందర్భమున మూడుకండ్లయింటులు దాఖలుచేయబడినవి. తనయింటియందు ఆవును చంపినందుకై హిందువులుగుంపుగవచ్చి ఇంటినితగుల పెట్టిరి ఇనుకాకలముగా మృదీయుడు కండ్లయింటు దాఖలుచేసెను. హిందువులతన్ను హిందూనించి తన ఆత్మగారిని చంపిరిని సత్రమయిన అనుమరియొక మహమ్మదీయుడు కండ్లయింటుదాఖలు చేసెను. తన ఇల్లును లూటీచేసి కార్మిరని హక్కులతో మరియొక కండ్లయింటు దాఖలుచేసెను. పోలీసువారు ఈసందర్భమున ఆర్యసమాజపునాయకులను నగరమునందలి హిందువులుములను మొత్తముమీద 40 మందిని నిర్బంధించి యున్నారు. (ఆ. ప్రె)

రత్నగిరి బందరురేవు నిర్మాణము లాభకరమవునా కాదా అనువిషయమై పరిశీలనమొనర్చి బొంబాయి ప్రభుత్వమువారికి విచారణసంఘము నేర్పరచినారు. రాయలుఇండియను మాజైన డిప్యూటీ డైరెక్టరుకావున దాదాపుగాను ఈవిచారణసంఘమునకు అధ్యక్షులుగ నియమింపబడిరి. (ఆ. ప్రె)

హిరిదుసంతం ఉద్యమప్రచార మొనర్చు స్వామి సత్య ఠేంగారు త్వరలో గుజరాతు వహారాష్ట్రములందు పర్యటన మొనర్చి తీర్మానించుకొనిరి. (ఆ. ప్రె)

సుభాష్చంద్ర బోసుగారు

పరీక్షించిన దెవుడు?

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూన్ 15. — సుభాష్చంద్రబోసు గారిని మేజిస్ట్రేటు ఎదుట గాని జడ్జి ఎదుటగాని పరీక్షకు ఎన్నడు గొంపా యిరనియు బోసుగారి పరీక్షునిమిత్తము దెలిపినసాక్ష్య మెట్టిదనియు అసాక్ష్యము నిచ్చిన తేదీని దెలుపుమనియు లేక తాను జెప్పసంగతులు సరిగావని దెలుపుమనియు కామన్న సభలో ల్యాన్సుబీగా రడగ, తనకు తెలిసినంతవరకు బోసు గారిని స్వయముగ ఎవరిదిగ్గరను గొంపాలేదనియు ఆతనిపై సాక్ష్యమును పరీక్షకు దెబ్బలేదనియు వింటర్జన్ ప్రభువు ప్రత్యుత్తరము లిచ్చెను.

జనీనా కార్మికసభ

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

జనీనా, జూన్ 15. — రాబోవు సభాకార్యక్రమము నుండి శ్రేడ్ యూనియను స్వాతంత్ర్యమును గూర్చి చర్చించుటను తీసివేసిరి.

ఫ్రెంచి వైమానికులు నస్సింగరు జీవించియున్నారు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూన్ 15. — ఫ్రెంచి వైమానికులు నస్సింగరు, కలీగార్లు బ్రిటికులన్నట్లు చూచితి మని న్యాయార్థు తంతి దెలుపుచున్నది.

“యూగోస్లావియా ఆల్బేనియా సంబంధములు చెడినవి”

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

బెల్గ్రేడ్, జూన్ 15. — యూగోస్లావియా ఆల్బేనియా సంబంధములు పూర్తిగా చెడినవని బెల్గ్రేడు వార్తలు దెలుపుచున్నవి. ఆల్బేనియా మంత్రికి ప్యాస్పోర్టు నిచ్చిరి. తక్షణమే బయలుదేరిపోవును. ఆల్బేనియా నుండి యూగోస్లావియా కాస్పల్సును పొమ్మనిరి.

లోకర్నో చర్చలు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

జనీనా, జూన్ 15. — చాంబర్లెనుగారి గదిలో రహస్యముగ అనుకొన్న తక్షణము జరిగిన లోకర్నో చర్చలకు బ్రియండు వాండర్వేల్డ్ ప్రెస్బుర్గ్ సిమోన్ షిగార్లు వచ్చిరి. రెండు గంటలు సభిజరిగెను. ఈసభలో రషియా సమస్యను పత్రికలు దెలుపుచున్నవి.

వ్యవసాయ విచారణసంఘము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూన్ 16. — వ్యవసాయ విచారణసంఘము ఎదుట సాక్ష్యమునిచ్చుచు ఏలియలుగారు స్కాట్లండు సహాయ మంత్రి ఇట్లు దెలిపిరి: — పరిశోధనసానములకు సామ్రాజ్యసభ వారు చేసిన విధానము ఇండియాకు లాభించును ప్రారంభ విచారణగాని కార్యనిర్వాహకముగాని లేదు.

కార్ వైమానికుని పయనము

మరల నేడుగూడ ఆగిపోవుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూన్ 16. — కార్ వైమానికుని పర్యటనము మరల నేడుగూడ ఆగిపోయినది. నిన్న యాదయమున అంతయు సిద్ధముగ నేయుండెను గాని షెట్లోలు కారునున్నట్లు కనబడెను.

నాగపూరు జూన్ 15: - డాక్టరు వ నాగపూరు 11 వ తేదీ రాత్రి చెబ్బలుతినిన మహిళా వ్యాధి యోహాన్స్ బిల్లులనందు క్రమముగ ఆరోగ్యము మరియు అనగరమునందలి మహిళాస్వచ్ఛమైన ఉద్దేశము మరియు నాగపూరు గృహమును పోలీసువారు కౌన్సిల్ కున్నాను.

అమృత లింగాశ్రమము

శ్రీ పేరగల గాత్రమునకు రామనగరందలి స్థలమునకును శ్రీయత ఆంధ్రరత్న దుర్గారామ గోపాలయ్యగారు 27-5-27 తేదీగల యాంధ్రప్రతికయందు చేర్చిన యభిప్రాయమును చూచితిని. శ్రీ గాంధీరత్నమును వినియించిన మగతులకు ఆంధ్రలింగాశ్రమము వాగుగా మరెయ్యకరగాని యొప్పుకొని ఖరారునాను ప్రాసించి దాని రామనగరందలి స్థలమిచ్చుటకు శ్రీయత గోపాలయ్యయ్యగారికి వీలగునా? ఈ రామనగర స్థలమెవరిది. ఎందుచేత మేవిధమున యేమేమేర్పాటులతో శ్రీ గోపాలయ్యయ్యగారికి యాధ్యమము రాబడినది యను విషయమెరిగినచో యాధ్యమము శ్రీ గోపాలయ్యయ్యగారి నేర్పాటునానారమున యోగపర్వతగిరినది తేలిక చదువరుచే నిర్ణయించుగలరు. శ్రీయత గోపాలయ్యయ్యగారు ప్రప్రథమమున యాంధ్రలింగాశ్రమమునొకటియ విద్యార్థిత్వము స్థాపించుచున్నట్లు చీరాలవచ్చి బాడరేవు, శ్రీవేంకటేశ్వర మొదలగునట్లు కొంతస్థలమునకై యత్నముచేసి విఫలమయి యాంధ్రలింగాశ్రమము పేరాల గ్రామముల మధ్యనాకును మరికొందరు మిత్రులకును హక్కుగల శ్రీపద్మాభూమిలో తమ యుద్యమమునకు కొంత తావివ్వలసినదని యున్నది. అప్పుడు మేమవిద్యాలయ పరిస్థితులు విచారించగా శ్రీవిద్యార్థిత్వ యనంతసంఘము రిజిస్ట్రార్ కుబాడి అందు ప్రయత్నము చేసి ధారక కాశీనాథుని నాన్వేషించి పంతులుగారు నడిపింపి లక్ష్మీవరసింహారావు పంతులుగారు తాము మరికొందరు (ప్రస్తుతము జ్ఞాపకములేదు) సభ్యులమనియు వారందరి తరపున తాము కార్యదర్శి యనియు జెప్పి కొన్నికాగితముల గమపరచిరి. మనపేర్కొనబడిన వహుభావులు జాతీయ విద్యాలయమునకై తయారుచేసిన కృషిలో మౌనము మేమును సాయము చేయుచు మంచిచిన్ని యొందించి విద్యాలయమునకు ప్రధానభూతమైన స్థలమును (భూములు 20) యుచితముగా విద్యాలయము పేర రిజిస్టరుచేయించి స్వాధీనపరచితిమి. దస్తావేజు రిజిస్టరుచేయుటకై బాపట్లవెళ్లినపుడు దస్తావేజు వ్రాయుచున్నపుడు, యాధ్యమము "విద్యార్థిత్వ" శ్రీ గోపాలయ్యయ్యగారుగాని విద్యార్థిత్వవారుగాని వుపయోగపర్చుచో యెట్లుని కలదివివాదము. విద్యాలయము ప్రతిష్ఠాకానినో తల్పల్యమైన మరియొకపనికై వినియోగపర్చుటకు విద్యార్థిత్వ వారికి యధికారము గలదనియు శ్రీయత గోపాలయ్యయ్యగారి కిట్టి సాక్ష్యంత్రయము లేదనియు, శ్రీయతకు చీరగిరి గ్రామపంతులుగారు (బాపట్ల) కొమ్మగూరు లక్ష్మీనారాయణ పంతులుగారు (వేటపాలెం) నందూరి శేషచార్యులుగారు, పుత్రము తెనాలి వివాదమునుమన్ని దస్తావేజు రిజిస్టరు చేయించిరి. తదుపరి శ్రీ గోపాలయ్యయ్యగారు విద్యాలయమునకై అనేక స్థానములవేసి, నూరుగోపురములనుండుపము ఒకకొనేరు, ఉద్యానవనము మున్నగునవి కట్టించుచును తెలివిచ్చుచుండిరిగాని కారణాంతరములకై అవి యేయియ నేర్పడిలేదు. బాపట్ల కాపురమునకు యిట్లునాత్రమే దేర్చినది. ఇదియే గ్రామీణగరము. చీరాలకాపురమునకు, వైశ్యకులార్థపులకును, సంపన్నులకును నగు శ్రీయతకు వూటిహరి వెంకటేశ్వర్లు, రామయ్య శ్రేణిగారు యాంధ్రకాలములో నొక ఆలయము కట్టించెదరని కొంతకాలం పాదావిడిచిరినది. అదియు కొనగగలేదు. ఈమొత్తము స్థలములో వారియిల్లు తప్ప తక్కినంతయు ఖాళీగానున్నది. ఖాళీగానున్నస్థలములో దాన క్రయార్హత లేకుండ యుచితస్థలములను విడుదలయింపకొనుచు స్థలమిచ్చినచో చాలకుటుంబములు గాపురమునైనగరమును దును సార్థకపరచుగావున యట్లుజేయుట కిచ్చగించురావని నందరు మిత్రులు శ్రీ గోపాలయ్యయ్యగారిని యడిగినట్లును కందుల కఠింకరించట్లును చెప్పినది. కాన, ప్రప్రథమమున ప్రదీపయద్దేశ్యములనుభిన్నముగా శ్రీ గోపాలయ్యయ్యగారు స్థలమును యేవరికైన యిచ్చుగలరో చదువరుచే నిర్ణయించుట. ఆంధ్రవిద్యార్థిత్వ యనంతసంఘము మిప్పుడెప్పటియు సభ్యులవారు. యేమిపని చేయుచున్నది. దానినిమిత్రులు చూచిన సామ్యులేమికావలెను. పయిపేర్కొనబడిన ఆంధ్రలింగాశ్రమము ప్రతికా మూలమున చెలపబ్రాధింపుచును.

రావుల లోకనాథం.
పేరాల.

ఇట్టి వైమానికుడు దివెనడోగారు 18 తేదీని బార్నింగ్ తేరిరి.

బీదవిద్యార్థులు

పాఠశాలలలో బీదముల నియ్యకొనలేకపోయి, తననమే మర్చి తమగా నన్నట్టియు బీదవిద్యార్థులకు ఉన్నతవిద్య సభ్య సింధులకు సమపాదములు కలుగజేయుట సంఘముయొక్క విధి. ఆమెరికా విద్యార్థులయములలో, యేకావ్రులుగాని సాంఘికత్వము సంపాదించుకొనవలెనన్న బీదవిద్యార్థి, తనతీరిక సమయములలో గృహస్థులయిండ్లలో పనిచేయుట చేసికొని ద్రవ్యపూర్తిచి, బీదములకును, భుక్తికిని చాలవంతసామ్యు సంపాదించుకొనుచున్నాడు. తన విద్యార్థులయములలో ఉపన్యాసము చేయుగంటలలో తాను పనిచేసికొనవలసి వచ్చేయెడల, ఆరుమాసములు పనిచేసి, తక్కిన ఆరుమాసములు కాలేజీకి వెళ్లవచ్చును. ఇట్లు నాలుగుసంవత్సరములకు బదులు యేనిమిది సంవత్సరములైనను చదివి, ఆయాశాస్త్రములలో డిగ్రీని పొందికొనవచ్చును. ఒకసాలకు నాలుగు తెరములున్నపుడు, ప్రతి తెరము ఆఖరున అప్పటికి పూర్తిచేసిన పుస్తకములలో పరీక్షించబడును. అపరీక్షలో నుత్తీర్ణుడైనయెడల, సర్టిఫికేట్టు నిచ్చెదరు. దరిమిలాను, ఆవిద్యార్థి తిరిగి యెప్పుడుచేరినను, ఆ పై గ్రంథములను మొదలుచెట్టి చదివించెదరు. వెనుకటిదంతయు బుర్రలో యెల్లప్పుడు జ్ఞాపకమునకుకొనవలసిన యవసరము లేదు.

పై విధానమును మన యాంధ్రవిద్యార్థులయములలో కూడ యేర్పరచుట మిక్కిలి అవసరము. తెలివిగల విద్యార్థులు సామాన్యముగా కడుపిదలు. వీరు యేమిచేయుచు యింటిలో నైనను ప్రవేశించి నాఖరిచేయుచు యేల విద్యసభ్యసింహుడను? ఆమెరికాగో యాంధ్రనామకట్టి సామాన్యమిద దుమ్ముగులు పులు, చిప్పలకడుగులు, వంటచేయుట, సాలములలో పనిచేయుట, చెట్లను నీరుపోసిపెంచుట, పండులకు, మేకలకు, పశువులకు కామట, మొదలగుపనులెన్నిటికీ యావిద్యార్థులకక్కరకు వచ్చుచుండును. ఈపనులలో ఆగొరవమున్నదని, ఆదేశములో యంతమాత్రము నెంచరు. పూర్వము మనదేశములో కూడ గుగవులయిండ్లలో శిష్యులుండి, అన్నివిధములైనపనులు కేరవేర్చుచుండిరి గ్రంథములలో కనుపడుచున్న యున్నది. ఈకాలములో కూడ, వారములు మహాగరములు చేసికొని విద్యసభ్యసింహులచేదా? దీనికంటె గురువునకును, గురుపత్నికిని యూచిగముచేసి తప్పిమి?

కాబట్టి పట్టాములలోని కాలేజీలలో చదువు విద్యార్థులు, బీదములకు యింటింటికిపోయి ముప్పియెత్తుచు, వారములకు ప్రతివారినివేధించి, చిన్నతనమునండి నీచప్రవర్తనకు అలవాటుపడుటకంటె, ఒక గొరవకుటుంబములోచేరి, వారికి సర్వవిధముల సహకారిగా నుండుట యుక్తముకాదా! ఇదిగాక, గృహయజమానులందరగర నంటలో తరిస్తే అయినయెడల, తాను ఒకవేళ పరీక్షలో నుత్తీర్ణుడు కాకపోయినను, తనతనము గడుపుకొనిగా నెలకు కనీసము పదునైదు రూపాయలనైనను సంపాదించుకొనగలడు. ఇప్పటి వియోగకంటె తాను భార్యబిడ్డలకు యెక్కువసమర్థతతో పోషించుకొనగలడు. పాఠశాస్త్రములో నేర్పరచుకొనెడల, యితని జీవనోపాధికి యెన్నటికిని యిచ్చుండిలేను. తాను గొప్పడిగిని సంపాదించి, గౌరవసాసమును వహించింధను, యావంటపని నేర్పియుండుటలన యితని కనేకసమయములలో అది మిక్కిలి యక్కరకు వచ్చును.

ఈపధతి కోవూరు ఆంధ్రగీర్వాణ విద్యాలయములో చదువుకొన విద్యార్థులలో కొందరు మిక్కిలి యుపయోగించును. ఇక్కడ యుచితముగా విద్యదేవులనున్నను, అన్నము కూడా పెట్టినది, విద్యార్థి శిరోమణి క్లాసులలో చేరుట కష్టముగా నున్నది. విద్యాలయకుమిదీవారు, అయిదారుగురు విద్యార్థులకు మాత్రము అన్నము పెట్టగల సీతీయందున్నారు. కాని గ్రామములో కొందరు పెద్దలు ఒక్కొక్క విద్యార్థిని తమయిండ్లలో నుంచుకొని బ్రాహ్మర రెండుగంటలు సాయంత్రము రెండుగంటలు మాత్రము పనులు చేయించుకొని వారికి రెండుపూటలు భోజనము పెట్టుటయేగాక కలసి రెండుమాసము రూపాయలు కూడా యిచ్చెదమని చెప్పుచున్నారు. బుద్ధిమంతులైన విద్యార్థులు యిట్టి యవకాశమును పోగొట్టుకొనక యీ కోవూరు ఆంధ్రగీర్వాణ విద్యాలయములో ప్రవేశించి బీదమేమియు నీయనక్కరలేకుండ విద్యార్థి సాంఘిక శిరోమణి పరీక్షలకు నాలుగు సంవత్సరములు చదువుకొనవచ్చును. పాఠశాల పగలు 12 గంటలకు తెరచి సాయంత్రము ఆరు గంటలకు మూయబడును. బుద్ధిమంతులై తెలివిగల బీదవిద్యార్థులకు చూపు చరచాలలన యెప్పుడు ధనము సమూహింపబడును.

ఉచితముగా అన్నదానము చేయగలగుము. ప్రవేశపరీక్ష (సెంట్రల్) పాస్కుకాని విద్యార్థులకు యీ కళాశాలలో సానము లేనేలేదు. కాబట్టి ప్రస్తుతము సంస్కృత విద్యార్థి సాహిత్య శిరోమణికి చదువలనుకొనునాడు. యీనెల 20 న తారీఖులోగా యిక్కడనుంచి తరఫో జనపు ఆరేంజి మెంట్లు చేసికొనవలయును. ఎంతమంది విద్యార్థులు వచ్చినను ఉచితముగ విద్య నేర్చుటకును బసచిచ్చుటకును యెట్టి అభ్యంతరముండదు. మైదవజ్ఞాన విజ్ఞానములలో ప్రవేశముకొని పరీక్షగన విమర్శలను వీరు పరీక్షించుటకు మామూలుము.

వల్లూరి సూర్యనారాయణరావు,
ప్రెసిడెంటు, ఆంధ్రగీర్వాణ విద్యాలయము, కోవూరు.

డోటివార్తలు

మంత్రులనుగూర్చి
ప్రధాన మంత్రిగారివద్దకు జన్మిస్తున్న వారంతావచ్చి మునిసిపలు, తాలూకా జిల్లాబోర్డులకు నామినేషనులను యియ్యవలసినదిగ కోరుచుండిరి. ఆగోరుటలో యీ పార్టీ మంత్రులు బ్రాహ్మణీయులు గావుననే కోరుచుంటిమని వారితో చెప్పుచుండిరి. ఈమంత్రులను జన్మిస్తున్న తిట్టుకూపిల బ్రాహ్మణీయులని చెప్పుకొని నామినేషనులను అడుగుచుండిరో దీనిని జట్టి జన్మిస్తున్నయొక్క నిజస్థితి తెలుసు కొందురుగాక రంగనాథ మొదలిగారి త్యాగము

మంత్రి రంగనాథం మొదలిగారుగారు వారికి వచ్చు వేతనములో గ్రామ పునర్నిర్మాణమునకై ప్రత్యేకముగ శేరి 1 కి రు 800/-లను విడదీసి ఆనామినేషన్ శ్రీయతకు (1) కా. టి. పాలుగారు 2. యం. ఐ. ఎ. పురి (2) వి. వెంటు సుబ్బయ్యగారు సర్వేంటు అఫ్ ఇండియా సొసైటీ, రాయచోటి చెన్నపురి (3) దావరు ఆర్. నాగవ్ గోడగారు. యం. ఎల్. సి. హోస్పేట బర్నార్జిల్లా (4) హావరబుల్. రంగనాథ మొదలిగారుగారు ఆదాయుల చెన్నపురి (5) డి. కె. తిలంగుగారు ఈ తిలంగుగారే కార్యదర్శి కోశాధిపతిగను నుండునటులను న్ను ఈ రు 800/- లలో రు 800/- ప్రత్యేకముగా శ్రీయత నాగవ్ గోడగారికి యిచ్చి వారిచే బర్నార్జిల్లా చంట్టిలో గ్రామపునర్నిర్మాణమునకై వ్యర్థలను మొనర్చుచు అందులను గూర్చిన ప్రజాశిక్షను అవగత్యం పెట్టుటను సంపూర్ణ అభి కారము యిచ్చుటకును బర్నార్జిల్లాలోను సరిహద్దు జిల్లాలోను బీదవిద్యార్థులకు సహాయమును బాలభరోద్యమమును కూడ పరీచయముచేయుచు, మిగిలిన రు 500 లను ప్రత్యేకముగ కమిటీ వారియొక్క అభిప్రాయములతోగూడిన గ్రామ పునర్నిర్మాణమును మరేచోటనైనను, అవరగా లో పెట్టుటకుండేలా గు న వీ ర్పాట్లు న్ను చేసి నొక దస్తావేజువ్రాసిరి. అది రిజిస్టరీ చేయించుటకు వీర్పాట్లు జరుగుచున్నవి. వీరు యారీగిరి గాక మరికొంతసామ్యును తదితర ఉద్యమములకును ఖర్చుచేయుచుండిరి. అందువల్ల ప్రస్తుత రాజకీయ పరిస్థితులలో యీ మంత్రుల సీతి ఎటువైపును విచారపడ నవసరములేదని దృఢపంకల్యముతో నుండిరి. ప్రస్తుత రాజకీయ పరిస్థితులలో వారిమర్యాదకు భంగకరమని తోచెడి అగత్యమువచ్చినపుడు పాగు రాజీనామ యిచ్చుటకు సంసిద్ధముతో నుండినయియు గట్టిగ చెప్పుచుండిరి

కానన సభ్యులలోని అధిక సంఖ్యాకులు చేశోదరగా మిపకి రిందు కార్యక్రమమును పెట్టి మనమత్యముతో పనిచేయవలెనని యున్నదనియు అట్టిది చేపూరుచేమాయనియు ఆశయించుచున్నదని తెలుపుచున్నటుల తెలియవచ్చుచున్నది.

మిగిలిన యిరువురు మంత్రులుకూడ వారి వేతనమును దేశ నేతకై వినియోగించిన బాగుండుచేసా?

(స్వకీయవిలేఖరి)

వల స్వల్పము! ఫల మధికము!

ఆంధ్ర లోకోక్తి ముక్తావళి

మొదటి భాగము
ప్రస్తుతకాలమున మిక్కిలి వాడుకలో నుండు సామెతి లిందుగలవు. పెక్కింటికి వివరములు సైతము వ్రాయబడి యున్నవి. ఇయ్యది ఉపన్యాసకులకును వ్యాసరచయితలకును గ్రంథకర్తలకును అత్యంతోపయుక్తముగ నుండును.
వల నాలుగణాలు. వీ. పి. ఖర్చు వేటు
బుక్కనట్టము - రామానుజయ్య,
24, సోలైయప్పకొదీ, దేవాంగళుగూ.
భాతాచార్యులు, మద్రాస్.

కలెక్టరుల మాహాసభ

గవర్న మెంటు ప్రకటన

గత మే 80 తేదీ లగాయతు జూన్ 6 తేదీవరకు ఉద కమండలములో గవర్న మెంటు భవనములందు జిల్లా కలెక్టరుల మాహాసభ జరిగెను.

ఈ క్రిందివిషయములు ఆ సభలో చర్చింపబడినవి.

గవర్న మెంటు పుర్రోగములందు అసంపూర్ణతనవారిని తొలగించుటయు, జీతముల ప్రభుత్వముల (ఇన్వెంటురీలో నున్న వారిని) గూర్చియు చర్చింపబడినవి.

నూతులక్రింద వ్యవసాయమును ప్రోత్సహపరచు విషయమై ఆలోచింపబడినది. ఎన్నుకొనుట రాజధానిలో నూతుల క్రింద వ్యవసాయ మెంతవరకు సాధ్యమనో పరిశోధించుటకు పరిష్కారము యత్నము చేయవలెననియు అట్టి యత్నముయొక్క సాధ్యసాధ్యములును ఆలోచింపబడినవి.

మైనరు ఇరిగేషనుపనుల విషయములో చెరువులవరకు పునరుద్ధరణవిషయము పర్యటనచేయు యుద్వోగముల కార్య సాఫల్య వ్యవహారావకాశములను గూర్చియు క్రొత్తచెరువులను త్రవ్వించుటయు శిఖరుగా నున్నవారిని పునరుద్ధరించుటను గూర్చియు చర్చింపబడినవి.

సాగులోనున్న స్థిరాస్తులు విభాగమై స్వర్ణభాగములుగా చీలిపోవుచున్నందున అట్టిభూవసతులు అభివృద్ధిముగా నుండుటకై ఏదైన ఏర్పాటులు యారాజధానిలో చేయటకు సాధ్యమనా యని యాలోచింపబడినది.

విశేషపంచాయతులకును జిల్లాలోని సాధారణరెవెన్యూ ఆఫీసర్లకును ఉండవలసిన సంబంధములనుగూర్చి చర్చింపబడినది.

నేరములుచేయు జాతులకాంక్షలను సవ్యముగా నలవాటుచేయుటకై అసభికాగలవల్ల నేర్పరచుచున్న నెటిల్మెంటు (రివాసాక్రయములు) రాజధానిలో ప్యాసిఫికేషన్ యుద్వయమై ఆలోచింపబడినది.

వ్యవసాయకాభివృద్ధి కలెక్టరులలో చేయుచున్న పనిని గూర్చియు వారికిని రెవెన్యూ ఉద్వోగములకును ఉండవలసిన అన్యోన్యసంబంధమునుగూర్చియు ఆలోచింపబడినది.

నిమ్నజాత్యుద్ధరణకై అవలంబించవలసిన అభివృద్ధిపథములు చర్చింపబడినవి.

ఫారెస్టు పంచాయతీల భవిష్యద్విధానమునుగూర్చియు, ఇప్పుడు రెవెన్యూబోర్డు కనుబంగుగా బుజేయుచున్న ప్రత్యేక సిబ్బందియొక్క వ్యవహారములను కలెక్టరు లేల పూనుకొని నిర్వర్తించరా దను విషయ ములో చింపబడినది.

మధ్య వ్యాపారముచేసే కమిషనుదారులు భాగములు తీసికొని రైతులను నష్టపరచుట కలంకమందా భూమిశిస్తు చెల్లించుటకై సరియైన ధర రాకప్రార్యము రైతు ధాన్యము అమ్మకం పిన ఇబ్బందిలేకుండా రైతులందరను సహకారసంఘములుగా ఏర్పడి-సదరు సంఘసభ్యులుచెల్లించవలసిన భూమిశిస్తు మొత్తము నంతయును ఆ సంఘమే ఏక మొత్తముగా సర్కారుకు చెల్లించి సంఘసభ్యులవల్ల క్రమేణ వాయిదాలమీద ధాన్యపుగరపాచ్చిన పిమ్మట రాబట్టుకొను పరతుమీద పనిచేయునట్టి సహకార సంఘములను స్థాపించుటయందలి సాధ్య సాధ్యములు చర్చింపబడినవి.

వ్యవసాయదార్లు ఋణప్రదానచట్టమును, భూమిఅభివృద్ధి ప్రయోజక ఋణప్రదానచట్టమును సరిగా తృప్తిగా అను లులో లేవని చేయబడు నిందారోపణలును అవి సంస్కరించవలయునని సూచించిన సవరణలును ఆలోచింపబడినవి.

ఇప్పుడు పోలీసువారు నేరము నెరూపించుటకు పీలుకాని నేరములు అనగా పల్లెటూరు న్యాయస్థానములకు, మోటారు బండ్ల తప్పిదములు కొన్నియును, పోలీసువారి ఆధికార నిరూపణములోనికి తెచ్చుటనుగూర్చి ఆలోచించిరి. కొన్ని మునిసిపల వ్యవహారములనుగూర్చి నిరసనాభిప్రాయములు తరచు తెలియజేయుచున్నవి. కనుక గవర్న మెంటు ఉద్వోగీయుల జోక్యము కలంకజేయుటవల్ల వ్యవహారములు చక్కబడు నేమో తరచిచూడబడినది.

కొన్ని ప్రదేశములలో గవర్న మెంటు ఉద్వోగీయులకు మంచి పసతిగృహములను నిర్మించు విషయమై ఆలోచించబడినది.

లోకల్ బోర్డులవారు పనులుచేయవలసిన చెట్టుపన్ను మరికొన్ని యితరపన్నులను పనులుచేయుటకు రెవెన్యూబోర్డు వారి వశముచేయుటకు సాధ్యమనా యనుభవము ములో చించిరి.

ఈ క్రొత్తసర్వే పథములయొక్క వ్యయము రైతులకును గవర్న మెంటుకును సులభముగాను తేరుకరముగాను ఉన్నదా లేదా యని యాలోచించిరి.

ఇప్పుడు పనిచేయుచున్న విశేషపంచాయతీల రికార్డులను అక్కంటులను తనిఖీచేయుటకు ఇప్పుడున్న తనిఖీదారుల సిబ్బంది సరిపోవుట లేదుగనుక, అందుకు చేయవలసిన క్రొత్త ఏర్పాట్లు ఆలోచింపబడినవి.

గవర్న మెంటులోని క్రిందిఉద్వోగముల జీతములు శిక్షలు విషయమై అనేక ధర్మ సంబంధములు నివర్తించబడినవి.

దక్షిణాఫ్రికా పరిస్థితులు

ఆంధ్రాను తంతివార్త

కలకత్తా, జూన్ 15:—రెవరెండుఆంధ్రానుగారు కేపుటపునుండి ఈ క్రింది తంతివార్త పంపుచున్నారు:—రైతులను నిమ్న అధికారము సంపూర్ణముగ మునిసిపాలిటీవారి కిచ్చుటచే రోడ్డినియా యందలి భారతీయులకు గొప్ప ఇబ్బంది యేర్పడగలదు. పరిసరములందున్న ఆస్తి విలువ తగ్గనని తోచినవైతే నన్నులు మునిసిపాలిటీవారు ఇవ్వకయుండవచ్చును. ఈ విధమున భారత వర్తకులకు గొప్పనష్టము కలుగును. (ప్రీ ప్రెస్)

లాహోరునందు ప్రకటింపబడు జమీందారుపత్రిక నైజామురాష్ట్రములోని రాకూడవని అయలనందున్న నిషేధపుటు తరువును రద్దుచేయుటకై నైజాముగారిక ఫర్మానా ప్రకటించిరి.

కలకత్తా, జూన్ 14:—కలకత్తాలో రూపసుపెలి అనునాతడు అతనిభార్య దీర్ఘ కాలమునండి తగవులాడుకొనుచుండిరి. ఒకనాడు తగవు అధికముగ జరుగుటచే భార్య నిద్రించుచుండ భర్త ఆమెనుచంపెను. హైకోర్టు నెవమన్నందు విచారణజరిగెను. న్యాయమూర్తి నిందితునకుదీర్ఘపాంతరవాసశిక్ష విధించెను. (ప్రీ ప్రెస్)

గాంధీ మహాత్మని స్వీయచరిత్ర

మొదటి మూడు భాగములను ప్రథమ సంపుటముగా ప్రకటింపబడును

మహాత్మాగాంధీ మొదటి మూడు భాగములను గ్రంథరూపమున ప్రకటింపబడుచున్నవి. ఇదివఱకు యంగ్లండుకిగా ప్రకటింపబడిన న్యాయములను మహాత్ముడు మరల బ్యాగుగా వ్రాసిన పిమ్మటనే ముద్రణమునకిచ్చెను. డెమ్మో ఆక్షేపణలలో 450 పేజీలను, ఖద్దరుపట్టంలో 200 పేజీలను, బ్లాల్ నెలాఖరును సిద్ధమగును. పుస్తకము ఖరీదు రు 4-0-0 వాకింపు పోస్టేజీ చార్జీ రు 0-10-0 ని. పి. పోస్టువ్యాసా పోస్టోరెసు వారికి మొత్తము రు 5-0-0 ఖరీదగును. నాలుగు రూపాయలు జూలై 15-వ తేదీలోగా పంపించి పేరు సమోదుచేయుచుకొనువారికి పోస్టేజీ ఖర్చుకూడ. వేర్వేరువ్యాపకర్తలకులేకుండనే పుస్తకమును నాలుగు రూపాయలకే పంపించెదగ. జూలై 15-వతేదీ చాటివినో రు 5-2-0 పంపవలెను. డి. పి. గాన్తెనో రు 5-4-0 యిచ్చుకొనునని యుండును. జూలై 15-వ తేదీలోగా చెల్లించినవో రు 4-0-0 కే పుస్తకము యింటికివచ్చును. చెక్కులు పంపగూడదు. గిమిని ఆర్డరువ్యాసానే పంపవలెను. నాలుగురూపాయలను మణి ఆర్డరువ్యాసా పరిపగోరువారు సరు అటోబయగ్రఫీ ఆనగా వ్యవహారత్రాకార్డు అని స్పష్టముగా మనిఆర్డరు కాపనుమీద వ్రాయవలెను. లేనిచో ఆముత్తము ఎంగు యిండియా ప్రతీక చందానిమిత్తమే ముద్రుండుననిమిత్తమే తెలియదు.

ఉత్తములకు జవాబుకొరవారు జవాబుకు పోస్టేజీలిల్లనుగూడ పంపవలెను. వలయువారినింపు వ్రాయవలెను. "మేనేజరు ఎంగుండియా, సబ్బుట్ల సత్యగ్రహాశ్రమము, అహమదాబాదు" (ఎంగుండియా 9-5-27.)

సబర్తత్వ సత్యాగ్రహ శ్రమమున చర్తముల పరిశ్రమ

ఆశ్రమ టూనరీ

"చనిపోయిన పశువుల చర్మముల నీ ఆశ్రమమున బరచి యిపుడు విక్రియించుచున్నాడు. ఆచర్మములతో లు, పటకాలు మున్నగువాని నిపును తయారుచేయ నాలి. చిరి. కాని యింకను విస్తారముగా తయారగుటలేదు. చర్మము ముత్రము నలుపు, పసుపు, నీల గోధుమ (హార్మ-అ-బాను) నలలో నిపుడమ్మకమునకు సిద్ధముగా నున్నవి. ఒకరకమువల పొను రు 1-8-0. రెండవరకము రు 1-4-0. చనిపోయిన పశువుల చర్మములకేగాని వాడగోరని వాడను, యీ ఆశ్రమటూనరీ బలపరచ గోరువారును, మేనేజరు టూనరీ డిపార్టుమెంటు సత్యాగ్రహాశ్రమము సబ్బుట్ల, అహమదాబాదు" అని వ్రాయవలెను. ప్రస్తుతము చర్మములను కొని జోళ్లను కట్టువారిచే జోళ్లను ఎవరిగ్రాములలో వారు కట్టియిచ్చుకొనవచ్చును. ఆశ్రమములలో నింకను జోళ్ల పని విస్తారముగా జరుగుటలేదు. ఖద్దరుబట్టలను కొని దట్టిలచే చొక్కాలు కట్టించుకొనుచున్నటులే చర్మములను కొని గొడారివారిచే జోళ్లుమున్నగుగాని కట్టించుకొనవచ్చును. చర్మములను చక్కబరచుటయు పిమ్మట చర్మములతో జోళ్లుమున్నగువానిని తయారు చేయించుటయు నుగూడ ఒక్కచోటనే జరుగుట సాధ్యముకాదు. డెక్కుటూనరీల నేర్పరచుటయును సాధ్యముకాదు. ప్రతికియన్న పశువులనుచంపి వానిచర్మములను విక్రియించువారివద్ద చర్మములను కొనకుండ చనిపోయిన పశువుచర్మములనే యెల్ల వారును కొనునట్లు చేయవలెనని చర్మములను చక్కబరచు పనివ్యాప్త మే టూనరీలో జరుగుచున్నందున, తోళ్లుమున్నగువానిని తయారుచేయునట్టిపని మరియొకచోట జరుగవలెను." (మో. క. గాంధీ. ఎంగుండియా 9-5-27)

మిడ్లండు బ్యాంకులో చెక్కులను తీసివేసేతే. (నెక్కులెట్టు.)

సర్ జాన్ మైన్ గారు చనిపోయిరి.

కప్తాన్ లిండెబర్గ్ గారికి న్యాయాధ్యక్షుడు రాగానే అఖండస్వాగతమునిచ్చిరి. ఎక్కడలేనిగౌరవము నిచ్చిరి. నాలుగుగంటలపాటు అంతయు పూర్తియగుటకు.

మనమతమే మనకు పరమావధి

మంచి అందమైన డిజైనులు గల అట్టలపైని వివిధరంగులతో ముద్రించబడినవి.

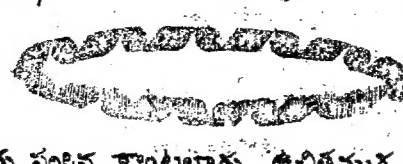

శ్రీ శ్రద్ధానందస్వామివారి జీవిత పటములు, తుపాకితో కొట్టబడుట, నిర్వాణము, దహనము మొదలగు 15 వివిధరూపములు గల పటముల సెట్టు 1-కి పోస్టేజీతో రు 2-8-0 మాత్రం.

కస్తూరి బ్రదర్స్ పాలగుమ్మి, రాజ్ కోలు పోస్టు.

కానుబంగారుమునకును, మంచి వెండికిని గ్యారంటీ చేయగలము.

కరంచందు చబిల్ దాసు, బంగారు వెండినగలు

వర్తకులు 437/3 టంకసాలపీధి, సాళుకారుపేట మద్రాసు. 3137

దరఖాస్తును పంపిన క్యాటలాగు ఉచితముగ పంపబడును.

చివ్వోలు రామచంద్రరావు,
అభ్యర్థిచికిత్సాపరిశోధకుడు, కవులరంగ, కృష్ణాజిల్లా.

నచిత్ర మాసపత్రిక

ప్రతి చంద్రమా సాది నివ్రచు రింప బడును

ప్రతివందికయందును మూడునాలుగురంగుల చిత్రములు, ఇతరచిత్రములు ప్రచురింపబడును.

చందా సం॥ 1-కి రూ. 6-0-0

విడిపత్రిక వెల అణాలు 10 మాత్రమే.

విడిపత్రికల నచిత్రముగఁ బుటకు వీలులేదు.

మాదిరిపత్రిక వలయువారు తపాలుబిళ్లలు సంపాదించును.

జ్యేష్ఠ మాస సంచిక - విషయానుక్రమణిక

పోలి—వెమ్మరాజు లక్ష్మీనాథుడు; నన్నయయ్యతులు—చిలుకూరి నారాయణరావుగారు; నహుషభస్మత—దొంతరాజు వేంకట్రామయ్య గారు; పున్నమవెన్నెల—నెదురుమూడి వేంకటకృష్ణారావుగారు; శ్రీరాధారామకర్పత్యవిమర్శనము—కే. రాఘవాచార్యులు గారు; తన—పువ్వాడ కేశవరెడ్డి, చోడవరపు జానకిరామయ్యగార్లు; శ్రీనాథునియింటిపేరు పాకనాటివారా?—కుందూరి ఈశ్వరదత్తుగారు; అనుతాపము—అనంతపంతుల రామలింగస్వామిగారు; శ్రీనాథకవి రాజీయము—కవిరాజు శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారు; కేడుకోలు—శంకరనారాయణకవులు; మావి—మిన్నికంటి గురునాథకవిగారు; ఆనందకందము—క్రొత్తపల్లి సూర్యరావుగారు; కుబ్జ-ఉత్కంఠ—బల్లూరి కృష్ణప్పగారు; చంద్రోదయము—జి. జాషువాకవిగారు; పద్మాక్షి—శతావధాని వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారు; జాగ్రత—వెలువోలు సీతారామయ్య చౌదరిగారు (సారస్వతసమితి); మాబావమరదిపెళ్లి—ముక్కపాటి నరసింహశాస్త్రిగారు (సాహితీసమితి); భ్రమరకాంత—వేంపాటి సీతారామయ్యగారు; అంబత్తసుత్తము—కే. రంగారావుగారు; శ్రీ వేంకటేశ్వరస్తవము—మండలేముల వేంకటశాస్త్రిగారు; దండనముల ప్రయోజనము—పారసంది జగన్నాథస్వామిగారు; విద్యార్థి—పూడిపెద్ది వెంకటరమణయ్యగారు; మహాబలిపురము—

జి. తిమ్మారెడ్డిగారు; తారకసంబోధనము—బులుసు పాపయ్యశాస్త్రి గారు; తరంగగానము—పాతూరి అంజయ్యగారు; ఆంధ్రమహాసామ్రాజ్యము—మల్లంపల్లి సోమకేశ్వరశర్మగారు; గ్రీష్మవృక్షచాళం కృష్ణారావు గారు; జాతివిభాగము—హిందూవిశ్వవిద్యాలయాంధ్రవిద్యాధి; ప్రకృతి లాస్యము—కొంపెల్ల జనార్దనరావుగారు; బాలికలు—లోకనేప—శ్రీమతి రొట్టెకల్ సుబ్బమ్మగారు; కీ. కే. ఆచార్య సభ్య పార్వతీకం గారు—ముడుబు నరసింహాచార్యులుగారు; యశోద-విశ్వరూపము—భమిడి ఉమామహేశ్వరావధానిగారు; చినాయందలి కల్లోలము—జయంతి వెంకట కిరీటిరావుగారు; భారతీయమహిళామండలి; ప్రాచీన భారతీయభరణములు; వందనము—కోపల్లి వేంకటరమణరావుగారు; అభినాసక—పండిత శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు; కలకూరగంజ—శ్రీ శివాశివహారాజు; తామ్రలిప్తి; ప్రాచీనముహూర్తముల చిత్రములు—నూడవచిత్రము; అజంతాచిత్రములు; భారతమృతకాకాబాబు; ఉన్నోడలయినము; శ్రీ సుబాషచంద్ర బోసు; హిందూస్త్రీ; తథాస్తు; పైపులైటింగ్ యంత్రముతో చిత్రించిన చిత్రములు; హృదయస్పందము; గ్రామములు - విశ్వవిద్యాలయములు; పాదాంగస్త్రీలు - బర్మా దేశము; భారతీయచిత్రకళలో నూతనశక్తి; పాదవైస యాదుది; నూతన ఢిల్లీనగరము; ప్రభుత్వోన్నతల ప్రవాహితకార్యములు; వైవాకృతికట్టనలెను. విమర్శనలు; సాభిప్రాయవిశేషములు.

చిత్రములు

త్రివర్ణచిత్రములు:—రాధాస్వప్నము; మిన్నగ్రమ్మిన పున్నమతేయి.
సాధారణచిత్రములు:—పాత్రినభారతీయభరణములు, ఇతరచిత్రములును.

ప్రస్తుతము పోస్టలు రూల్సు 'ప' ప్రకారము రు. 0-3-0 లు రిజిష్టరు పోస్టుఖర్చు లధిక మగుచున్నవి. మీరే ముందాగ సొమ్ము మణియార్చుట పంపిన యీ ఖర్చులు తగ్గును. వీ. పీ. లు రిజిస్టరు పోస్టు ఆలస్యముగ చేరుటయు, పత్రిక సంపుట ఆలస్యమగుటయు సంభవించును.

భారతి ప్రకటన రుసుము

6 మాసములకు వైన కంట్రాక్టుపుచ్చుకొనిన	1 పుటకు రు. 20	1 నెలకుమాత్రము	1 పుటకు రు. 80
డిటా	1 పుటకు ,, 11	డిటా	1 పుటకు ,, 15
డిటా	1 పుటకు ,, 6	డిటా	1 పుటకు ,, 8
3	1 పుటకు ,, 25		
డిటా	1 పుటకు ,, 13		
డిటా	1 పుటకు ,, 7		

మేనేజరు, "భారతి", తపాలవెట్టె నెంబరు 212, మద్రాసు.